

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Wielkopolska Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2027

DLA OBSZARU GMIN:

Bojanowo, Krzemieniewo, Lipno, Osieczna, Poniec, Przemęt,
Rydzyna, Śmigiel, Święciechowa, Wijewo, Włoszakowice, Wolsztyn

Leszno, czerwiec 2023

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego	3
1. Nazwa LGD i forma prawna	3
2. Opis procesu tworzenia partnerstwa	3
3. Opis struktury LGD	5
4. Opis składu organu decyzyjnego	6
5. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	7
6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	9
Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	10
1. Opis obszaru.....	10
2. Mapy obszaru objętego LSR.....	11
3. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR.....	11
Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR	14
Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR	20
1. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze	20
2. Uwarunkowania historyczne i kulturowe.....	23
3. Ludność	24
4. Charakterystyka gospodarki.....	27
5. Opis rynku pracy	30
6. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego	31
7. Analiza SWOT	32
8. Wnioski z przeprowadzonej analizy potrzeb i potencjału obszaru wdrażania LSR.....	35
9. Kluczowe grupy docelowe, w tym grupy w niekorzystnej sytuacji, seniorzy, ludzie młodzi (do 25 roku życia)	36
Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia	39
1. Opis zgodności i komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi.....	39
2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć	47
Rozdział VI Cele i wskaźniki	50
1. Specyfika i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania	50
2. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania, przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS, a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem.	55
3. Przypisanie wskaźników do celów i przedsięwzięć.....	60
Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	62
1. Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD	62
Przyjęte rozwiązania formalno-instytucjonalne w WLGD Kraina Lasów i Jezior zakładają ściśle współdziałanie organów stowarzyszenia w procesie wyboru i oceny operacji.	62
2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru.....	63
3. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność oraz przedstawienie jej definicji i zasad oceny	64
4. Informacja o realizacji projektów grantowych, operacji własnych i projektach w partnerstwie/partnerskich.	64
Rozdział VIII Plan działania	66
Rozdział IX Plan finansowy LSR	67
Rozdział X Monitoring i ewaluacja	68
Wykaz wykorzystanej literatury	72
Załączniki do LSR	72

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1. Nazwa LGD i forma prawna

Wielkopolska Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior jest stowarzyszeniem - lokalną grupą działania, o której mowa w:

1) rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.) – cyt. dalej jako „rozporządzenie 1303/2013”;

2) rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159) - cyt. dalej jako „rozporządzenie 2021/1060”

3) ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (t. jedn. Dz. U. z 2022 r., nr 943) – cyt. dalej jako „ustawa RLKS”.

2. Opis procesu tworzenia partnerstwa

WLGD Kraina Lasów i Jezior jest LGD, która wdrażała lokalne strategie rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz PROW na lata 2014-2020. Jej obszar od 2008 roku nie uległ zmianie.

Pierwsze pomysły utworzenia lokalnej grupy działania pojawiły się w 2006 roku. Inicjatorami tego działania było grono kilkunastu lokalnych liderów z terenu gmin Lipno, Przemęt, Śmigiel, Wolsztyn, które w programowych założeniach tworzenia i funkcjonowania lokalnych grup działania dostrzegło możliwość wpływu na kierunki rozwoju lokalnych wspólnot samorządowych. Członkowie – założyciele podjęli decyzję o prowadzeniu działań mających na celu zainteresowanie przedstawicieli innych gmin udziałem w tej nowej, ciekawej inicjatywie. Równolegle rozpoczęto procedurę rejestracji stowarzyszenia w Krajowym Rejestrze Sądowym nadając mu nazwę Stowarzyszenie Obrzańska Tradycja.

Rejestracja w KRS Stowarzyszenia Obrzańska Tradycja w grudniu 2006 roku wpłynęła na zaawansowanie prowadzonych już działań na rzecz poszerzenia składu członkowskiego grupy. W tym celu w roku 2007 przeprowadzono kilkadziesiąt spotkań ze społecznościami różnych gmin – potencjalnie zainteresowanych członkostwem w grupie. W zainteresowanych gminach zorganizowano od kilku do kilkunastu spotkań najpierw z wóldarzami, a następnie z samymi mieszkańcami, spośród których wyłoniono lokalnych liderów reprezentujących różne sektory, głównie sektor społeczny i gospodarczy.

Od początku działalności Stowarzyszenia jego członkowie brali udział w licznych szkoleniach i warsztatach podnoszących kwalifikacje oraz poszerzających wiedzę z zakresu programu LEADER.

Niewątpliwie przełomowe znaczenie w historii stowarzyszenia miało II Walne Zebranie Członków, które odbyło się w grudniu 2007 roku. Wiązało się to przede wszystkim ze znacznym poszerzeniem obszaru działania grupy. Stowarzyszenie w swoich szeregach skupiło lokalnych liderów z obszaru 12

sąsiadujących gmin. Zmiany te wiązały się również z koniecznością uchwalenia nowego statutu oraz przyjęciem nowej nazwy stowarzyszenia – tj. Wielkopolska Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior. Powołano także nowe władze stowarzyszenia: 24-osobową Radę, 3-osobowy Zarząd oraz 5-osobową Komisję Rewizyjną. Wprowadzone do statutu zmiany wyznaczone były zapisami ustawy z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Zmiana statutu umożliwiła członkostwo w lokalnej grupie działania osobom prawnym, w tym jednostkom samorządu terytorialnego. W efekcie tych zmian w 2008 roku do stowarzyszenia przystąpiło 13 jednostek samorządu terytorialnego – 12 gmin i powiat leszczyński.

Od grudnia 2007 roku Wielkopolska Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior – jej status prawny, system funkcjonowania oraz skład osobowy jej organów - w pełni odpowiadał wymaganiom określonym dla LGD w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Jednocześnie stowarzyszenie stało się partnerstwem trójsektorowym obejmującym przedstawicieli zarówno podmiotów sektora publicznego, jak i gospodarczego oraz społecznego.

Stowarzyszenie opracowało Lokalną Strategię Rozwoju, a następnie wzięło udział w konkursie ogłoszonym przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego o wybór LGD do realizacji LSR w ramach PROW na lata 2007-2013. Podpisanie umowy ramowej nastąpiło w 2009 roku.

Po zakończeniu wdrażania pierwszej strategii, WLGD Kraina Lasów i Jezior i jej członkowie oraz partnerzy przystąpili w roku 2015 do procesu tworzenia kolejnej strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objętej PROW na lata 2014-2020. Dokonano także zmian w statucie i innych dokumentach regulujących działalność stowarzyszenia, dostosowując je do aktualnych przepisów prawa polskiego i europejskiego, w szczególności do przepisów ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności. Następnie złożono wnioski w konkursie o wybór LGD do realizacji LSR w ramach PROW na lata 2014-2020. Po zakończeniu tego konkursu zawarto z Samorządem Województwa Wielkopolskiego w dniu 17 maja 2016 r. umowę o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. W tym okresie stowarzyszeniem kierował 5-osobowy Zarząd, pozostałe organy stanowiły 13 (a później 12) –osobowa Rada oraz 5-osobowa Komisja Rewizyjna.

Lata wdrażania poprzednich LSR Krainy Lasów i Jezior to okres, który przyczynił się do systematycznego poszerzania struktur WLGD o nowych członków stowarzyszenia, co skutkowało aktywizacją społeczności wiejskich poprzez włączenie nowych partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw. Okres ten umożliwił i usprawnił również tworzenie stałego systemu komunikacji i sieci powiązań pomiędzy LGD a społecznością lokalną pozwalających na skuteczną współpracę i integralność działań w ramach przygotowania i realizacji poprzednich i obecnej LSR. Pozwoliło to na silne zaangażowanie społeczności lokalnej w wspólną realizację założonych przedsięwzięć, a tym samym skuteczne osiągnięcie celów LSR. W okresie realizacji poprzednich strategii następowało systematyczne włączanie i poszerzanie partnerstwa o nowych członków pochodzących z różnych lokalnych środowisk. W latach 2013-2022 do WLGD przystąpiło poza osobami fizycznymi - liderami działającymi na rzecz lokalnych społeczności, m. in. 17 organizacji pozarządowych z terenu wszystkich gmin członkowskich oraz kilkunastu przedsiębiorców i rolników.

W latach 2009-2023 w ramach wdrażania obu poprzednich LSR Krainy Lasów i Jezior samorządy, instytucje kultury, mieszkańcy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, parafie zrealizowały szereg przedsięwzięć służących rozwojowi obszaru, wykorzystując zdecydowaną większość dostępnych środków finansowych na wdrażanie tych strategii realizując blisko 400 operacji. Ponadto WLGD Kraina Lasów i Jezior bezpośrednio wzięła udział w realizacji projektów współpracy (w tym projektu międzynarodowego) oraz projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, w tym ze środków europejskich w ramach WRPO.

WLGD Kraina Lasów Jezior zamierza kontynuować swoją politykę w kolejnych latach. Dotychczasowe strategiczne kierunki działań WLGD oraz jej wizja, misja, cele zawarte w LSR wdrażanych w latach 2009-2015 i 2016-2023 pozostają aktualne i będą kontynuowane. Cele i przedsięwzięcia

sformułowane w niniejszej LSR są bezpośrednią kontynuacją poprzednich strategii, uwzględniających zmiany otoczenia społeczno-gospodarczego, potrzeb społeczności lokalnej oraz przepisów prawnych, zasad i wymagań sformułowanych przez nowy Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 i 2027 oraz Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, a także kwotę możliwych do pozyskania środków w nowym okresie programowania UE.

Kadry niezbędne do zarządzania LGD oraz doświadczenie członków WLGD w realizacji operacji w ramach LSR jest bardzo duże. Znaczna część członków Zarządu, Rady, a także pracowników Biura WLGD posiada stosowne doświadczenia sięgające, co najmniej roku 2009, a nawet okresu wcześniejszego. Wszyscy obecni pracownicy stowarzyszenia od 2009 r. nieprzerwanie pracują w biurze LGD, systematycznie podnosząc swoje kwalifikacje.

Proces budowania partnerstwa ciągle trwa i trwać będzie nadal, aby jak najlepiej realizować plany i zamierzenia rozwoju WLGD. Grupa osób i podmiotów tworzących partnerstwo jest gronem otwartym, zarówno na nowych członków jak i nowe idee i wyzwania, gronem chętnym do dialogu i świadomym obranych celów. Liczne, a zarazem reprezentatywne względem zdiagnozowanych grup interesariuszy, uczestnictwo członków społeczności jest priorytetem we wzmacnianiu trafności, adekwatności, odpowiedzialności i efektywności wdrażania LSR i oczekiwanych wyników.

3. Opis struktury LGD

Strukturę stowarzyszenia WLGD Kraina Lasów Jezior tworzą: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna oraz Biuro Stowarzyszenia.

Wielkopolska Lokalna Grupa Działania Kraina Lasów i Jezior w maju 2023 roku liczy 179 członków zwyczajnych, wśród których znaleźli się reprezentanci wszystkich trzech sektorów: społecznego, publicznego i gospodarczego. Członkowie pochodzą z wszystkich 12 gmin członkowskich i w równym stopniu reprezentują lokalne społeczności gmin członkowskich. Grupę interesu sektora publicznego reprezentuje 12 gmin oraz osoby publiczne pełniące funkcje w organach samorządu terytorialnego – radni, wójtowie i burmistrzowie, ich zastępcy oraz inne osoby pełniące funkcje kierownicze w samorządowych jednostkach organizacyjnych gmin, a także sołtysi. Grupę interesu sektora gospodarczego stanowią lokalni przedsiębiorcy oraz rolnicy z obszaru LGD – łącznie ok. 30 podmiotów. Sektor społeczny charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem w zakresie reprezentujących go podmiotów – są to zarówno organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, kluby sportowe) - 17 organizacji, które są członkami WLGD, jak również lokalni liderzy, społecznicy - rekomendowani przez pozostałych społecznych partnerów WLGD – reprezentujący inne organizacje pozarządowe, grupy nieformalne z obszaru WLGD. Znakomita większość członków – osób fizycznych jest mieszkańcami obszaru Kraina Lasów i Jezior, a pozostali prowadzą na tym obszarze działalność. Wśród członków WLGD są przedstawiciele seniorów, osób młodych, a także osób w niekorzystnej sytuacji – osoby z niepełnosprawnościami, kobiety, osoby poszukujące zatrudnienia. Należy podkreślić, że członkowie WLGD ze wszystkich sektorów pochodzą ze wszystkich gmin członkowskich i nie istnieje groźba zdominowania WLGD przez lokalne partykularyzmy. Skład członków WLGD zapewnia zrównoważony udział i systematyczne włączenie do procesu planowania i wdrażania poszczególnych działań grup szczególnie ważnych z punktu widzenia realizacji LSR, pochodzących z wszystkich sektorów i gmin, lecz nie powoduje dominacji jakiegokolwiek grupy interesu.

Zarząd WLGD Kraina Lasów Jezior składa się obecnie z 5 członków, wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków. Zarząd działa w imieniu stowarzyszenia, realizując cele statutowe, kieruje całokształtem działalności WLGD, a także reprezentuje Stowarzyszenie i kieruje jego bieżącą działalnością.

Komisja Rewizyjna wybierana jest przez Walne Zebranie Członków i składa się z 5 członków, którzy wybierają ze swego grona przewodniczącego oraz jego zastępcę. Do jej podstawowych kompetencji należy kontrolowanie działalności stowarzyszenia, ze szczególnym uwzględnieniem

działalności finansowej (w tym występowanie do Zarządu z wnioskami pokontrolnymi oraz żądanie wyjaśnień), a także dokonywanie oceny pracy Zarządu.

Biuro jest jednostką administracyjną WLGD Kraina Lasów Jezior, która wykonuje większość prac i zadań o charakterze organizacyjnym i konsultacyjno-doradczym. Prowadzi sprawy WLGD oraz pełną obsługę organów WLGD w zakresie spraw administracyjnych, finansowych i organizacyjnych. Biurem kieruje Dyrektor Biura.

4. Opis składu organu decyzyjnego

Statutowym organem decyzyjnym WLGD jest Rada składająca się z członków w liczbie określonej przez Walne Zebranie. Do jej wyłącznej właściwości należy wybór operacji do finansowania w ramach wdrażania LSR i ustalanie wysokości wsparcia oraz kwestie związane z monitoringiem i ewaluacją LSR. Zasady powoływania członków Rady reguluje Statut Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior, a szczegółowe zasady i procedury jej funkcjonowania Regulamin Rady Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior.

Zgodnie ze statutem WLGD członków Rady wybiera Walne Zebranie Członków stowarzyszenia, po uprzednim określeniu jej składu liczebnego. Walne Zebranie Członków WLGD w dniu 1 marca 2023 r. podjęło decyzję o utworzeniu 12-osobowej Rady.

Rada WLGD Kraina Lasów i Jezior w obecnej kadencji składa się wyłącznie z osób fizycznych, które wszystkie są mieszkańcami terenu WLGD. Sześciu członków jest przedstawicielami grupy interesu sektora społecznego (mieszkańców), natomiast czterech członków reprezentuje grupę interesu sektora gospodarczego – są przedsiębiorcami. Trzy osoby z racji sprawowanych funkcji należą do grupy interesu sektora publicznego. W składzie Rady jest 5 kobiet i 7 mężczyzn, a wśród nich dwie osoby powyżej 60 roku życia. W Radzie WLGD Kraina Lasów i Jezior nie zidentyfikowano grup interesu innych niż powyższe.

Prezydium Rady, w skład którego wchodzi Przewodniczący Rady i dwaj Wiceprzewodniczący, wybierają członkowie Rady spośród swego grona.

Statut Stowarzyszenia zakazuje członkom Rady jednoczesnego sprawowania funkcji członka Zarządu lub członka Komisji Rewizyjnej, a także zakazano łączenia funkcji członka Rady z zatrudnieniem w biurze LGD.

Skład osobowy Rady, zidentyfikowane w niej przedstawicielstwo poszczególnych sektorów oraz grup interesu, spełniają wymogi określone w art. 32 ust. 2 lit. b) i art. 34 ust. 3 lit b) rozporządzenia 1303/2013, a także art. 31 ust. 2 lit. b) i art. 33 ust. 3 lit. b) rozporządzenia 2021/1060.

Członkostwo w Radzie Stowarzyszenia, zgodnie ze statutem, ustaje na skutek: śmierci członka, jego rezygnacji lub odwołania przez Walne Zebranie.

W razie zmniejszenia się składu Rady w czasie trwania kadencji, Rada dokooptowuje do swojego składu odpowiednią liczbę osób spośród członków Stowarzyszenia, w ciągu 6 miesięcy od dnia zmniejszenia się jej składu. Liczba członków Rady dokooptowanych w trakcie kadencji nie może przekroczyć połowy początkowego jej składu. W przypadku konieczności uzupełnienia Rady ponad połowę początkowego jej składu, Zarząd zwołuje Walne Zebranie Członków, które wybiera nowych członków.

Szczegółowe zasady określające organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady określa Regulamin Rady Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior.

Struktura WLGD oraz skład Rady jest gwarancją, że proces decyzyjny w WLGD nie będzie zdominowany przez władze publiczne, ani przez żadną z grup interesu. Żadna pojedyncza grupa interesu nie ma więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji przez organ decyzyjny. Rozwiązania zawarte w statucie i Regulaminie Rady zapewniają zachowanie odpowiednich parytetów każdorazowo na etapie głosowania. Do takich rozwiązań należą m. in.: procedura wyłączania członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności wywołujących uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności, nieupoważnianie osób trzecich do udziału w podejmowaniu decyzji przez członków

Rady oraz prowadzenie rejestru interesów członków organu decyzyjnego - jest to dokument zawierający informacje na temat zajmowanych stanowisk, pełnionych funkcji, prowadzonej działalności zawodowej, gospodarczej, społecznej, naukowej i innej, która może mieć potencjalny wpływ na ich bezstronność, przez poszczególnych członków Rady, pozwalające na identyfikację faktu i charakteru ich powiązań z wnioskodawcami/poszczególnymi operacjami. Każdy członek Rady zobowiązany jest do udzielenia informacji o dotyczących go aktywnościach i – jeśli dotyczy – podmiotach/instytucjach, z którymi aktywności te są związane.

Rada WLGD Kraina Lasów i Jezior spełnia następujące warunki:

- Rada jest wybierana przez walne zebranie członków,
- żaden członek Rady nie jest jednocześnie członkiem organu kontroli wewnętrznej ani zarządu, ani pracownikiem LGD,
- do jej wyłącznej właściwości należą zadania, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 4 ustawy RLKS,
- żadna pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji.

5. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Zgodnie z zapisami Statutu władzami Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior są:

- 1) Walne Zebranie Członków;
- 2) Zarząd;
- 3) Rada;
- 4) Komisja Rewizyjna.

Zarząd, Rada i Komisja Rewizyjna są organami kadencyjnymi, wybieranymi na okres 7 lat przez Walne Zebranie Członków. Okres kadencji pokrywa się z okresami programowania Unii Europejskiej.

Najwyższą władzą Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior jest Walne Zebranie Członków, do którego kompetencji należy między innymi:

- uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia;
- ustalanie liczby członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej
- wybór i odwołanie członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej;
- rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, w szczególności dotyczących projektów realizowanych w ramach lokalnej strategii opracowanej przez LGD;
- udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi;
- uchwalanie zmian Statutu;
- podejmowanie uchwał w sprawach będących przedmiotem obrad;
- nadawanie członkostwa honorowego Stowarzyszenia;
- podejmowanie uchwał w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia;
- rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu wniesionych przez członków Stowarzyszenia;
- uchwalanie Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez Zarząd stowarzyszenia;
- ustanawianie wysokości składek członkowskich i świadczeń członków.

Organem wykonawczym w WLGD Kraina Lasów i Jezior jest Zarząd, w skład którego wchodzi osoby w liczbie ustalonej przez Walne Zebranie, w tym co najmniej: Prezes Zarządu, Wiceprezes i Skarbnik. Zarządowi WLGD powierzono funkcje typowo zarządcze, takie jak: kierowanie bieżącą działalnością i reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz, zwoływanie Walnych Zebrań oraz przygotowywanie wniosków i projektów uchwał na Walne Zebranie, zarządzanie majątkiem Stowarzyszenia i podejmowanie decyzji w zakresie zobowiązań majątkowych, prowadzenie ewidencji członków Stowarzyszenia i

przyjmowanie nowych członków, zatrudnianie Dyrektora Biura Stowarzyszenia oraz zatrudnianie innych pracowników tego Biura, ustalanie wielkości zatrudnienia i zasad wynagradzania pracowników Biura Stowarzyszenia; powoływanie ekspertów Stowarzyszenia, zespołów doradczych i opiniujących, wykonywanie innych zadań nie zastrzeżonych dla właściwości innych organów Stowarzyszenia.

W zakresie wdrażania LSR do kompetencji zarządu należy m. in.

- wprowadzanie zmian w Lokalnej Strategii Rozwoju, zgodnie z procedurą jej aktualizacji;
- uchwalanie procedur wyboru i oceny operacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju;
- ustalanie i zmiana kryteriów wyboru operacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju;
- uchwalanie regulaminów działania organów i Biura Stowarzyszenia;

Organem kontroli jest Komisja Rewizyjna składająca się z 5 członków, w tym Przewodniczącego, wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków.

Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy:

- kontrola bieżącej działalności Stowarzyszenia;
- ocena prac i składanie wniosków w przedmiocie udzielenia absolutorium dla Zarządu na Walnym Zebraniu;
- występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania w związku z wynikami przeprowadzonej kontroli.

Jak wspomniano wyżej organem decyzyjnym w WLGD Kraina Lasów i jezior jest Rada, która zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania Członków z dnia 01.03.2023 roku jest organem 12-osobowym. Do jej wyłącznej właściwości należą zadania, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 4 ustawy RLKS, czyli wybór operacji do finansowania w ramach wdrażania LSR i ustalanie wysokości wsparcia.

Rada posiada regulamin, który określa szczegółowe zasady i procedury jej funkcjonowania. Regulamin ten zapewnia:

- przejrzystość podejmowania decyzji przez Radę m. in. poprzez jasno określony, zrozumiały i jednoznaczny sposób podejmowania decyzji;
- demokratyczność podejmowania decyzji poprzez podejmowanie ich na zasadzie współuczestnictwa wszystkich członków (wszyscy członkowie muszą być skutecznie powiadomieni o posiedzeniach Rady, do podejmowania decyzji wymagane kworum to połowa członków obecnych), podporządkowanie się woli większości (decyzje zapadają zwykłą większością głosów) i poszanowaniu praw innych członków oraz zachowanie bezstronności w podejmowaniu decyzji;
- jawność podejmowania decyzji – decyzje są podejmowane w sposób powszechnie znany (tylko głosowania jawne, imienne karty oceny wniosków są załącznikami do jawnego protokołu obrad) i są podawane do publicznej wiadomości

W procesie decyzyjnym obowiązującym w WLGD Kraina Lasów i Jezior zostały zastosowane rozwiązania gwarantujące:

- zachowanie określonego parytetu poszczególnych sektorów przy ocenie i wyborze operacji;
- bezstronność w podejmowaniu decyzji poprzez składanie w toku procedury oceniania i wyboru operacji tzw. deklaracji bezstronności i poufności;
- jawność procesu wyboru poprzez udostępnianie procedur i protokołów z posiedzeń Rady do wiadomości publicznej (na stronie internetowej LGD, w wersji papierowej do wglądu w biurze LGD; poprzez doradztwo telefoniczne, drogą e-mail, osobiste, omawianie procedur w trakcie szkoleń czy warsztatów dla potencjalnych beneficjentów);
- uwzględnienie sytuacji szczególnych, które mogą zaistnieć w procesie wyboru i oceny operacji, oraz określenie sposobów ich rozwiązania (np. przy równej ilości punktów, rozbieżnościach w ocenie itp.);
- możliwość odwołania się wnioskodawców od niekorzystnych dla nich decyzji Rady;

- wybór najlepszych operacji, w największym stopniu uwzględniających potrzeby grup szczególnie istotnych i osób w niekorzystnej sytuacji poprzez zastosowanie odpowiednich kryteriów wyboru.

Podział kompetencji pomiędzy poszczególnymi organami WLGD Kraina Lasów i Jezior zapewnia rozdział funkcji decyzyjnej - którą sprawuje Rada - od zarządczej - przypisanej Zarządowi WLGD. Najważniejsze dla wdrażania LSR decyzje, tj. wybór operacji objętych dofinansowaniem i ustalanie wysokości wsparcia, zgodnie ze statutem LGD są wyłączną kompetencją Rady.

6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Do dokumentów regulujących funkcjonowanie WLGD Kraina Lasów i Jezior należą:

- Statut,
- Regulamin Rady,
- Regulamin Biura WLGD.

Statut i jego nowelizacje są uchwalane przez Walne Zebranie Członków. Natomiast Regulaminy Rady i Biura są opracowywane i uchwalane przez Zarząd.

Główne kwestie zawarte w Statucie to: uregulowania dotyczące kwestii formalnych i organizacyjnych zgodnie z ustawą Prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o RLKS m. in. wskazanie Marszałka Województwa Wielkopolskiego jako organu nadzoru; wprowadzenie dodatkowego organu stowarzyszenia - Rady - odpowiedzialnego za wybór operacji oraz szczegółowe określenie jego kompetencji i zasad reprezentatywności; określenie organów LGD kompetentnych w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru operacji; zasady nabywania i utraty członkostwa w stowarzyszeniu oraz jej organach.

Główne kwestie zawarte w Regulaminie Rady to: szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego; szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji; szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji; zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego; zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego.

Główne kwestie zawarte w Regulaminie Biura WLGD to: zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników; uprawnienia dyrektora biura; zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i udostępniania danych osobowych; opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa.

W procesie oceny i wyboru operacji WLGD stosuje się procedury wyboru i oceny operacji w ramach LSR i kryteria wyboru operacji w ramach LSR wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów.

Powyższe dokumenty wprost nakazują organom WLGD stosowanie w procesie oceny i wyboru operacji właściwych przepisów europejskich i krajowych, a także wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Powyższe regulaminy i procedury będą stopniowo nowelizowane, w celu przystosowania ich do zmieniających przepisów i wytycznych, przez cały okres wdrażania niniejszej LSR.

Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

1. Opis obszaru

Obszar Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior obejmuje 12 gmin z południowo-zachodniej Wielkopolski. Są to gminy: Krzemieniewo, Lipno, Osieczna, Rydzyna, Świąciechowa, Wijewo i Włoszakowice z powiatu leszczyńskiego; Przemęt i Wolsztyn z powiatu wolsztyńskiego; Bojanowo z powiatu rawickiego; Poniec z powiatu gostyńskiego oraz Śmigiel z powiatu kościańskiego.

Teren Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior leży na południowo-zachodnim skraju województwa wielkopolskiego, stosunkowo niedaleko od granicy zachodniej kraju. Obszar WLGD znajduje się w strefie oddziaływania dwóch dużych aglomeracji - Poznania i Wrocławia. Omawiany obszar od północnego-wschodu sąsiaduje z powiatem kościańskim, od wschodu z powiatem gostyńskim, od południowego wschodu z powiatem rawickim (tylko po jednej gminie z tych powiatów należy do WLGD), od północy z powiatem grodziskim - wszystkie te powiaty są z terenu województwa wielkopolskiego. Od zachodu i południowego zachodu obszar WLGD graniczy z województwami lubuskim i dolnośląskim. Są to powiaty zielonogórski i nowosolski (lubuskie) oraz powiat górowski (dolnośląskie). Na terenie WLGD Kraina Lasów i Jezior jest położonych 6 miast: Bojanowo, Osieczna, Poniec, Rydzyna, Śmigiel i Wolsztyn, jednakże żadne z nich nie ma więcej niż 20 tys. mieszkańców. Miasto Leszno, które ze względu na swe centralne położenie jest siedzibą władz WLGD, nie jest jednak członkiem stowarzyszenia, a jego obszar nie wchodzi w skład obszaru Krainy Lasów i Jezior.

Łączna powierzchnia obszaru to 1 726 km².

Realizacja operacji w ramach każdego z funduszy EFSI, z których współfinansowane będzie wdrażanie niniejszej LSR, będzie możliwa na całym obszarze nią objętym.

Wykaz gmin wchodzących w skład WLGD Kraina Lasów i Jezior

Lp.	Gmina	Typ gminy	Obszar w km ²	Liczba mieszkańców*
1.	Bojanowo	miejsko-wiejski	124	8 431
2.	Krzemieniewo	wiejski	113	7 972
3.	Lipno	wiejski	104	9 138
4.	Osieczna	miejsko-wiejski	129	9 267
5.	Poniec	miejsko-wiejski	131	7 647
6.	Przemęt	wiejski	225	14 004
7.	Rydzyna	miejsko-wiejski	135	9 972
8.	Śmigiel	miejsko-wiejski	190	17 233
9.	Świąciechowa	wiejski	135	8 456
10.	Wijewo	wiejski	62	3 768
11.	Włoszakowice	wiejski	128	9 716
12.	Wolsztyn	miejsko-wiejski	250	30 431
Razem:			1 726	136 035

* wg danych GUS, stan na 31.12.2020 r.

2. Mapy obszaru objętego LSR

Położenie obszaru WLGD Kraina Lasów i Jezior w województwie wielkopolskim przedstawiają poniższe mapy:

3. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR

Cały obszar Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior jest spójny pod względem funkcjonalno-przestrzennym, geograficzno-przyrodniczym, historyczno-kulturowym i społeczno-gospodarczym. Spójność ta wyraża się w różnorodnych aspektach.

Krainę Lasów i Jezior cechuje szereg specyficznych cech kulturowych. Na pierwszy plan wysuwa się tradycyjny system wartości, który jest podstawą funkcjonowania społeczności lokalnych. System ten można opisać następującymi wartościami i zachowaniami charakterystycznymi dla mieszkańców obszaru:

- silne poczucie tożsamości terytorialnej, przynależności do swojej małej ojczyzny, świadomość jej historii i wartości,
- funkcjonowanie systemu wartości oraz organizacja społeczeństwa w oparciu o rodzinę,
- odpowiedzialność za innych członków społeczności lokalnej oraz solidarność społeczna,
- używanie przez wielu mieszkańców gwary,
- ważna rola pracy w życiu mieszkańców, a w szczególności etos pracy związany z pracą w rolnictwie.

System wartości cechujący społeczności lokalne obszaru jest na tyle trwały, że mimo zawirowań historyczno-politycznych, stanowi on dla mieszkańców trwały punkt odniesienia.

Przywiązanie do tradycji przyczyniło się do ukształtowania interesującej kultury pielęgnowanej obecnie przez mieszkańców w różnej formie. Aktywność kulturalna, funkcjonowanie zespołów artystycznych oraz nieformalnych środowisk twórczych są kolejnymi znakami rozpoznawczymi Krainy Lasów i Jezior.

Lokalny kapitał ludzki cechuje się m.in.: wielkopolskim etosem pracy oraz rosnącymi dążeniami do podwyższania wykształcenia, co w przyszłości może zaowocować podwyższeniem atrakcyjności zasobów lokalnego rynku pracy. Mieszkańcy obszaru cechują się tzw. poznańską mentalnością, wyrażającą się

zamiłowaniem do porządku, dbałością o swoje obowiązki, gospodarnością, więziami rodzinnymi, solidnością w pracy i wykonywaniu swoich codziennych obowiązków.

Krajobraz materialny i dziedzictwo niematerialne Krainy Lasów i Jezior to splot dwóch wielkich tradycji. Z jednej strony zachowały się tutaj tradycyjne walory wiejskie, rozumiane zarówno jako postawy i system wartości reprezentowany przez mieszkańców, jak też klasyczny wiejski krajobraz ukształtowany w wyniku działalności rolnej i leśnej, z zachowanymi obszarami o wyjątkowych walorach przyrodniczych.

Drugą tradycją jest specyficzny w skali całej Polski etos wielkopolski oraz związana z nimi widoczna spuścizna materialna i kultura życia społecznego i gospodarczego, w szczególności bogata tradycja społeczeństwa obywatelskiego.

Przeprowadzona wcześniej analiza uwarunkowań wskazuje, że bardziej lub mniej istotnych cech budujących specyfikę obszaru Krainy Lasów i Jezior można wskazać wiele. Z punktu widzenia strategicznego rozwoju terenu WLGD oraz realizacji LSR warto zwrócić uwagę na następujące wyróżniki:

- Cały obszar jest atrakcyjny krajobrazowo i przyrodniczo.
- Większość obszarów, wchodzących w skład WLGD, leży w strefach obszaru chronionego krajobrazu.
- Rzeźba terenu oraz szata roślinna są charakterystyczne dla całego obszaru.
- Warunki klimatyczne są zbliżone dla całego obszaru.
- W strukturze użytkowania terenu dominują użytki rolne, duży udział stanowią użytki leśne i zadrzewione, cechą charakterystyczną jest występowanie dużej liczby jezior w większości gmin, wchodzących w skład WLGD.
- W strukturze własności dominuje własność prywatna, stanowiąca ponad połowę użytkowanych gruntów; duży udział stanowią grunty Skarbu Państwa, co ma związek z dużym zalesieniem obszaru.
- W strukturze użytków rolnych zdecydowanej większości obszaru dominują grunty orne, które stanowią $\frac{3}{4}$ arealu.
- Sieć osadnicza na przeważającej części obszaru jest stosunkowo zwarta, co umożliwia budowanie infrastruktury technicznej.
- Cały obszar jest dobrze dostępny komunikacyjnie, modernizacji wymaga sieć dróg lokalnych.
- Na całym obszarze dominują gleby słabe, nie predestynujące obszaru do intensywnej produkcji rolnej; jednocześnie w strukturze funkcjonalnej całego obszaru (poza terenami miejskim) dominuje rolnictwo jako podstawowa działalność.
- Na całym obszarze brak jest udokumentowanych większych złóż surowców mineralnych, poza punktowymi złożami gazu ziemnego, węgla brunatnego i kruszyw naturalnych.
- Cały obszar powiązany jest siecią tras i szlaków turystycznych, które krzyżują i łączą się, tworząc atrakcyjną ofertę turystyczno-rekreacyjną.
- Na całym obszarze są kultywowane podobne tradycje i obrzędy, mieszkańcy poszczególnych gmin biorą udział we wspólnych wydarzeniach o znaczeniu kulturalnym.
- Obszar WLGD charakteryzuje się strukturą demograficzną o większej liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym i mniejszej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym niż średnia krajowa i wojewódzka, choć w ostatnich latach zauważalne jest zmniejszanie się odsetka osób w wieku produkcyjnym,
- Stopa bezrobocia na całym obszarze jest niższa niż średnia dla województwa i dużo niższa niż średnia dla kraju.
- W strukturze gospodarczej dominują funkcje rolne; wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ewidencji gmin dominują podmioty branży handlowej; wskaźnik łącznej liczby podmiotów rejestru REGON w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców jest wyższy niż średnia dla województwa i kraju.
- Gospodarstwa rolne są rozdrobnione.

- Mieszkańcy zrzeszeni w organizacjach pozarządowych wykazują się ogromną aktywnością i zaangażowaniem społecznym.
- Zachowane cechy tradycyjnej wsi wielkopolskiej, zarówno w sensie materialnym (obiekty gospodarcze i mieszkalne, krajobraz wiejski), jak i niematerialnym (tradycje, wartości, zachowania).

Spójność obszaru może być także rozpatrywana w kategorii problemów, które partnerzy publiczni, społeczni i gospodarczy powinni wspólnie rozwiązywać. Należą do nich:

- Niewykorzystywane w odpowiedni sposób dziedzictwo przyrodnicze i historyczne obszaru, w szczególności niewystarczający w stosunku do możliwości rozwój funkcji rekreacyjnych i turystycznych.
- Nieukształtowany, mimo wielu wyróżniających atutów, wizerunek obszaru i mała znajomość atrakcji obszaru w regionie i kraju.
- Słabnąca atrakcyjność obszaru dla swoich mieszkańców, przejawiająca się w coraz silniej odczuwalnych zjawiskach migracji i emigracji zarobkowej.
- Niezadawalające tempo przemian struktury gospodarczej w kierunku działalności pozarolniczych, w szczególności innowacyjnych.
- Postawy części mieszkańców nacechowane brakiem poszanowania dla wartości środowiska naturalnego.
- Konieczność rozszerzania aktywności społecznej mieszkańców, która obecnie stanowi domenę silnych, lecz ograniczonych liczebnie środowisk i grup liderek, a także zwiększanie udziału społeczności lokalnych w rozwoju swoich miejscowości.
- Występujący punktowo problem ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR

Na każdym etapie przygotowywania LSR uwzględniano zasadę czynnego udziału społeczności lokalnej w przygotowaniu dokumentu. Określono i stosowano metody i narzędzia pozwalające na ciągłe angażowanie społeczności lokalnej w przygotowanie LSR dla zapewnienia oddolnego charakteru LSR. Nadrzędnym było również określenie zasad działań, metod i użycie narzędzi badawczych w oparciu o chęć wzmocnienia udziału mieszkańców w działaniach stowarzyszenia.

Za ważne w trakcie działań uznano również zachowanie zasad dostępności, przejrzystości, jawności, równości szans i suwerenności stron oraz uwzględnienie zasad horyzontalnych określonych w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:

- poszanowania praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
- zasady równości kobiet i mężczyzn;
- zasady równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę, lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyń poważnych szkód”.

Uznano, że będzie to istotne z punktu widzenia tworzenia stałego systemu komunikacji i sieci powiązań pomiędzy LGD a społecznością lokalną, pozwalających na skuteczną współpracę i integralność działań w ramach przygotowania i realizacji LSR. W perspektywie czasu pozwoli to na silne zaangażowanie społeczności lokalnej we wspólne planowanie i realizację zadań, a tym samym skuteczne osiągnięcie celów LSR. Prace ze społecznością lokalną, w oparciu o poszczególne metody prowadzono od pierwszych miesięcy 2022 r. Poszczególne etapy kończyły się analizą materiałów, ich usystematyzowaniem oraz skonstruowaniem wniosków. W pracach nad strategią uwzględniono wyniki badań własnych i ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju WLGD Kraina Lasów i Jezior wdrażanej w latach 2014-2020. Wnioski wynikające z przeprowadzonej ewaluacji stanowiły bazę do prac nad nową strategią. Nową LSR skonsultowano z reprezentantami wszystkich sektorów społecznego, gospodarczego, publicznego i mieszkańcami z obszaru Krainy Lasów i Jezior.

W trakcie opracowywania metod tworzenia LSR i jej realizacji zwrócono szczególną uwagę na partycypację grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR, założonych celów, przedsięwzięć i wskaźników. Zainteresowane strony były zaangażowane w opracowanie strategii począwszy od oceny potrzeb, poprzez identyfikację szans, po wyznaczenie celów. W proces opracowywania LSR zaangażowano przedstawicieli wszystkich sektorów z obszaru 12 gmin członkowskich, w tym:

- sektora publicznego - władze gmin członkowskich oraz przedstawicieli i pracowników JST i ich jednostek organizacyjnych m. in. ośrodków kultury, szkół, bibliotek, OPS oraz sołtysów;
- sektora gospodarczego (zarówno przedstawicieli przedsiębiorstw długo funkcjonujących na rynku, jak i młodych przedsiębiorców, często w wieku poniżej 25 roku życia);
- sektora społecznego - przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na terenie Krainy Lasów i Jezior, takich jak stowarzyszenia, fundacje kluby sportowe, OSP, KGW oraz szerokiej reprezentacji nieformalnych grup liderów lokalnych.

W szczególności zwrócono uwagę na zaangażowanie przedstawicieli wszystkich sektorów w proces oceny potrzeb, identyfikacji szans oraz wyznaczania celów nowej LSR. Niezwykle ważnym było zweryfikowanie punktu widzenia przedstawicieli grup w niekorzystnej sytuacji - osób z niepełnosprawnościami, poszukujących zatrudnienia, kobiet oraz seniorów i ludzi młodych (do 25 roku życia).

W celu jak najskuteczniejszego zaangażowania zainteresowanych stron przeprowadzono w pierwszej kolejności zrealizowano kampanię informacyjną o rozpoczęciu prac nad LSR wykorzystując następujące alternatywne metody i narzędzia oraz kanały komunikacji:

- mailing przy wykorzystaniu bazy mailowej WLGD Kraina Lasów i Jezior - wysłano informację o spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych oraz konsultacjach społecznych na obszarze poszczególnych 12 gmin członkowskich (na prośbę LGD informacje rozsyłały również gminy członkowskie WLGD);
- zamieszczenie informacji o pracach nad nową LSR na stronie internetowej WLGD Kraina Lasów i Jezior oraz stronach www gmin członkowskich;
- umieszczenie we współpracy z gminami informacji o konsultacjach na tablicach, słupach oraz gablotach ogłoszeniowych - umieszczano w szczególnie ważnych miejscach na terenie gminy będących ważnymi nośnikami informacji, np. centrum miejscowości, przed siedzibą gminy, przed siedzibami ośrodków kultury itp.
- informowanie drogą telefoniczną (działanie takie stanowiło również element weryfikacji, czy do poszczególnych podmiotów dotarły informacje rozpowszechniane drogą elektroniczną lub te, które zostały umieszczone np. na tablicach, słupach oraz gablotach ogłoszeniowych).

Ponadto wszystkie powyższe działania pozwoliły na wstępne zidentyfikowanie i określenie skuteczności metod i źródeł komunikacji z przedstawicielami poszczególnych grup istotnych z punktu widzenia tworzenia i realizacji LSR.

Zastosowane powyżej alternatywne kanały komunikacji będą również systematycznie wykorzystywane w trakcie wdrażania LSR, co pozwoli z jednej strony na umacnianie sieci powiązań pomiędzy podmiotami już zaangażowanymi w realizację LSR oraz dodatkowo pozwoli na pozyskiwanie nowych interesariuszy. Systematyczne działania informacyjne z wykorzystaniem powyższych metod i kanałów komunikacji pozwolą na utrzymanie zaangażowania lokalnej społeczności na etapie wdrażania LSR oraz w pełni wystarczające do tego, aby informować o strategii szerszą społeczność lokalną i zmobilizować biernych dotychczas interesariuszy do realizacji strategii. Bierze się pod uwagę stosowanie alternatywnych kanałów komunikacji, takich jak określone powyżej, aby nie wykluczyć żadnych grup społecznych, np. osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, którzy mogą mieć problem z podróżowaniem, lub osób z ograniczeniem czasowym np. młodych rodziców.

Prace nad budowaniem nowej LSR, w oparciu o poszczególne partycypacyjne metody i narzędzia prowadzono od początku 2022 r. do maja 2023 r.

Diagnozę obszaru LSR przeprowadzono z pełnym zaangażowaniem przedstawicieli wszystkich sektorów z obszaru 12 gmin członkowskich WLGD Kraina Lasów i Jezior przy wykorzystaniu następujących metod i narzędzi partycypacyjnych:

ETAP 1 – definiowania potrzeb i problemów (tzw. partycypacyjna diagnoza)

Wyzwania stojące przed społecznością lokalną, zidentyfikowane były w drodze analiz statystyki publicznej oraz poprzez następujące formy partycypacyjne:

1.1 Ankieta elektroniczna - ankietowe badanie opinii mieszkańców obszaru WLGD Kraina Lasów i Jezior na temat LSR (e-konsultacje). Przygotowana ankieta została upubliczniona i rozesłana elektronicznie przez LGD oraz udostępniona do wypełnienia na stronie internetowej WLGD. Ankietowani zidentyfikowali słabe i mocne strony obszaru LGD, a także potencjały oraz preferowane kierunki działania.

1.2 Ankieta audytoryjna – tożsama z ankietą elektroniczną, udostępniana w biurze LGD, miała na celu zebranie danych od możliwie szerokiego spektrum beneficjentów LSR.

Termin przeprowadzenia ankiet: wrzesień-październik 2022 r.

1.3. Spotkania konsultacyjne - prace zespołowe-warsztaty z przedstawicielami samorządów, organów WLGD Kraina Lasów i Jezior, przedstawicielami wszystkich sektorów w celu konsultacji

kwestii istotnych z punktu diagnozowania i wdrażania nowej LSR oraz opracowania istotnych dokumentów. Pierwsze spotkanie odbyło się w siedzibie stowarzyszenia w dniu 20.01.2022 r. – 15 uczestników.

1.4. Telefoniczny indywidualny wywiad pogłębiony przeprowadzony z mieszkańcami obszaru LGD. Metoda miała na celu dogłębne zidentyfikowanie słabych i mocnych strony obszaru LGD, a także potencjału oraz preferowanych kierunków działania.

Termin realizacji: wrzesień-październik 2022 r.

1.5. Konsultacje społeczne na terenie każdej z 12 gmin planowanej do objęcia LSR, które były w szczególności poświęcone analizie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, a także celów LSR. Konsultacje społeczne odbywały się w formie wyrażania opinii i uwag do sporządzanych projektów dokumentów. Spotkania odbyły się:

- Bojanowo (27.09.2022 r., 8 uczestników),
- Krzemieniewo (28.09.2022 r., 9 uczestników),
- Osieczna (29.09.2022 r., 8 uczestników),
- Świąciechowa (30.09.2022 r., 12 uczestników),
- Śmigiel (04.10.2022 r., 8 uczestników),
- Lipno (04.10.2022 r., 7 uczestników),
- Poniec (05.10.2022 r., 9 uczestników),
- Rydzyna (05.10.2022 r., 10 uczestników),
- Wolsztyn (06.10.2022 r., 6 uczestników),
- Przemęt (06.10.2022 r., 10 uczestników),
- Wijewo (07.10.2022 r., 24 uczestników),
- Włoszakowice (11.10.2022 r., 7 uczestników).

Efekt: powstała diagnoza obszaru LGD oraz wstępna wersja celów i przedsięwzięć LSR.

Na podstawie uzyskanych danych statystycznych (zarówno jakościowych, jak i ilościowych) z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze LSR dokonano szczegółowej analizy badanego obszaru. Jak się okazało, w żadnym z przypadków nie można mówić o decydującym czynniku, gdyż w każdej grupie zmienność wpływu poszczególnych czynników na ogólną sytuację była niewielka, co oznacza, że każdy z nich ma podobny wpływ i żadna z cech nie ma dominującej przewagi nad innymi.

Można jednak wyróżnić czynnik oceniony jako najważniejszy, a jest nim bogate i różnorodne środowisko przyrodnicze oraz walory krajobrazowe. Wpływ na to miały w zdecydowanie większym stopniu waga przyznana temu składnikowi niż ocena. Kolejne istotne, niemalże równoważne czynniki to: struktura demograficzna, korzystne położenie, a następnie potencjał turystyczny i różnorodność oferty turystycznej. Najmniej istotna okazała się gęsta sieć osadnicza.

ETAP 2 - identyfikacji grup docelowych strategii.

Grupy docelowe LSR zidentyfikowano głównie w początkowej fazie prac nad strategią – w drodze analiz (statystyka publiczna) oraz poprzez kluczowe dla procesu następujące formy partycypacyjne:

- 2.1 Ankietę prowadzoną w formie elektronicznej (e-konsultacje) (opis 1.1.)
- 2.2 Ankietę audytoryjną (opis 1.2.)
- 2.3 Spotkania konsultacyjne - prace zespołowe-warsztaty (opis 1.3.)
- 2.4 Telefoniczny indywidualny wywiad pogłębiony (opis 1.4)
- 2.5 Konsultacje społeczne (opis 1.5)

Termin realizacji: listopad 2022 r. - marzec 2023 r.

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu WLGD.

Efekt: Zdefiniowano kluczowe grupy docelowe jako istotne w rozwoju LGD, w tym grupy w niekorzystnej sytuacji.

ETAP 3 - określania celów i ustalania ich hierarchii

Budowę celów wynikających ze zidentyfikowanych wyzwań oparto o:

- 3.1. Ankiety prowadzoną w formie elektronicznej (e-konsultacje) (opis 1.1.)
- 3.2. Ankietę audytoryjną (opis 1.2.)
- 3.3. Spotkania konsultacyjne/prace zespołowe-warsztaty - (opis 1.3.)
- 3.4. Telefoniczny indywidualny wywiad pogłębiony (opis 1.4)
- 3.5. Konsultacje społeczne (opis 1.5)

Termin realizacji: luty - marzec 2023 r.

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy.

Efekt: Określone cele rozwoju, w tym w kontekście grup w niekorzystnej sytuacji.

ETAP 4 - poszukiwania rozwiązań stanowiących sposoby realizacji strategii

Adekwatność rozwiązań w kontekście faktycznych potrzeb społecznych zapewniono m.in. poprzez:

- 4.1. Spotkania konsultacyjne - prace zespołowe-warsztaty – luty 2023 r. – łącznie 16 uczestników (opis 1.3.)
- 4.2. Telefoniczny indywidualny wywiad pogłębiony (opis 1.4)
- 4.3. Konsultacje e-mailowe z pracownikami i władzami LGD. Umożliwiły zadawanie pytań, przesyłanie propozycji związanych z LSR. Korespondencję mailową można było wysyłać na adresy biura.
- 4.4. Konsultacje społeczne (opis 1.5)

Termin: luty – maj 2023 r.

Grupa docelowa: Interesariusze LGD

Efekt: Zdefiniowane przez interesariuszy pomysły/przedsięwzięcia rozwojowe, które zapewnią rozwój LGD w kontekście niwelowania czy zmniejszania barier/wykluczenia i wykorzystania potencjału obszaru i mieszkańców, ustalenie przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w wdrażania LSR, preferowanych kryteriów wyboru i oceny operacji, projektów zapisów w dokumentach określających tryb działania WLGD (zmian w statucie, regulaminów)

ETAP 5 - formułowania wskaźników realizacji LSR jako miar jej sukcesu

Definiowanie wskaźników, stanowi:

- 5.1. Spotkania konsultacyjne/prace zespołowe-warsztaty - 11.05.2023 r. – 14 uczestników (opis 1.3.)
- 5.2. Konsultacje e-mailowe (opis 4.3.)
- 5.3. Konsultacje społeczne (opis 1.5)

Termin: kwiecień – maj 2023 r.

Grupa docelowa: Interesariusze LGD

Efekt: wskaźniki ustalone w oparciu o własne propozycje osób/podmiotów i opiniowane w drodze konsultacji.

Na wszystkich 5 etapach przeprowadzono również konsultacje ustne i pisemne w formie wyrażania przez interesariuszy uwag, komentarzy i opinii do przedstawianego etapowo dokumentu konsultacyjnego, który zamieszczony był na stronie LGD i do wglądu w biurze oraz podczas ewentualnych spotkań.

Konsultacje te polegały na przesyłaniu projektów dokumentów drogą e-mailową do przedstawicieli wszystkich sektorów. Na różnych etapach konsultowano LSR oraz jego elementy takie jak: analiza SWOT, matryca logiczna, tabelę celów, przedsięwzięć i wskaźników LSR; plan działania; budżet LSR; plan wykorzystania budżetu LSR; projekt kryteriów wyboru, procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu, procedurę aktualizacji LSR oraz inne dokumenty strategiczne. W konsultacjach udział wzięli przedstawiciele wszystkich sektorów społecznego, gospodarczego, publicznego i mieszkańcy z obszaru Krainy Lasów i Jezior.

Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR, które wykorzystane zostały do opracowania LSR, zostały każdorazowo zaprezentowane przy charakterystyce danego etapu (w tym dane o procesie, tj. daty spotkań, liczba uczestników).

Wnioski, propozycje i rekomendacje z poszczególnych etapów prac nad strategią analizowane były każdorazowo przez pracowników Biura LGD i członków Zarządu oraz konsultowane z przedstawicielami sektorów. Na tej podstawie dokonano analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji.

Należy zauważyć, iż dołożono wszelkich starań, aby uspołeczniony proces opracowania strategii przełożył się na zaplanowanie działań adekwatnych do potrzeb i wykorzystania szans rozwojowych oraz większego włączenia społecznego mieszkańców.

Różnorodność zastosowanych metod partycypacyjnych i prowadzonych działań włączających interesariuszy z wszystkich sektorów stanowi istotny fundament dla racjonalnie i ambitnie określonych celów, mających przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Niniejszą strategię opracowano samodzielnie, LSR nie została opracowana przez podmiot zewnętrzny.

Za cel postawiono sobie również dalsze wzmocnienie partnerskiej współpracy członków we wdrażaniu LSR. Lokalna Grupa Działania nie mogłaby funkcjonować bez trójsektorowego partnerstwa. Utrzymanie właściwego balansu pomiędzy naturalnie silnym sektorem publicznym reprezentowanym przez władze gmin i miast wspieranych przez profesjonalnie zorganizowane urzędy, a sektorem gospodarczym i społecznym powinno być jednym z priorytetów. Chodzi o to by wspierać i doceniać rolę organizacji pozarządowych oraz lokalnego biznesu tak, by wykorzystać ich potencjał w takich działaniach jak aktywizacja i budowanie kapitału społecznego.

Budowanie kapitału społecznego to jedno z podstawowych zadań stawianych zawsze przed LGD. Jednym z najbardziej oczywistych sposobów wspierania rozwoju społecznego są działania animacyjne i WLGD silnie zaangażuje się w tym wymiarze. Przewiduje się działania animacyjne i aktywizacyjne skierowane do lokalnej społeczności w zidentyfikowanych obszarach:

1. szkolenia dla potencjalnych beneficjentów (wsparcie w zakresie przygotowania dokumentów aplikacyjnych oraz wdrażania i rozliczania projektów);
2. spotkania informacyjno-konsultacyjne dla mieszkańców (w celu rozwijania potencjału, identyfikowanie potrzeb lokalnych zainteresowanych stron, opracowywanie i przeprowadzanie szkoleń w celu zaspokajania tych potrzeb oraz wspierania inicjowania i rozwijania projektów);
3. organizacja wyjazdów studyjnych (nawiązywanie nowych partnerstw oraz wymiana wiedzy i doświadczeń);
4. organizacja wydarzeń promocyjnych LGD (informowanie szerokiej publiczności o osiągnięciach oraz budowanie własnej wiarygodności i zaufania);
5. spotkania w celu budowania partnerstwa trójsektorowego (budowanie platformy współpracy w celu zaangażowania nowych interesariuszy do skutecznej realizacji celów i przedsięwzięć, w założonych w LSR obszarach wsparcia - w oparciu o pełne trójsektorowe partnerstwo);
6. działania aktywizacyjne oparte na aktywnym wspieraniu na etapie wdrażania i rozwijania projektów (promowanie proaktywnej metody podejścia w ramach całościowego wdrażania LSR, co wpłynie na podniesienie jakości projektów oraz rozpowszechnienie wiedzy o lokalnej strategii rozwoju, typach poszukiwanych projektów, a także skuteczne wspieranie ich rozwijania i realizacji).

Ponadto zostanie położony nacisk na budowanie potencjału infrastrukturalnego, co przyniesie pozytywne efekty w wielu wymiarach, a zwłaszcza zdecydowanie sprzyja dalszemu rozwojowi w zakresie aktywności społecznej, kulturalnej, turystyczno-rekreacyjnej, edukacyjnej oraz zachowania dziedzictwa lokalnego – czyli wszystkich obszarach służących realizacji celów i przedsięwzięć nowej LSR. W tym aspekcie przeprowadzono rzetelną analizę oraz poddano pod dyskusję, czy w kolejnym okresie programowania nadal należy mocno wspierać budowę i przebudowę infrastruktury, czy należy położyć większy nacisk na lepsze wykorzystanie tych zasobów, które zostały dotychczas zbudowane.

Rzetelna współpraca oparta o partnerstwo pomiędzy podmiotami z obszaru LGD wpłynie na zwiększenie zainteresowania projektami partnerskimi, a docelowo budowanie stałego i skutecznego partnerstwa w celu realizacji projektów partnerskich.

Wszystkie powyższe działania oparte o rzetelne analizy (z użyciem alternatywnych metod i kanałów komunikacji) spowodują zaangażowanie nowych interesariuszy w proces budowania kapitału społecznego, nacisk na budowanie stałego partnerstwa oraz rozwój potencjału infrastrukturalnego.

Całość założonych działań umożliwi szeroki i prawdziwy udział społeczności lokalnej w planowaniu kierunków rozwoju i wdrażaniu LSR. Tak przejrzyste zaplanowane działania, oparte o już posiadany kapitał, spowodują realny wpływ na polepszenie jakości życia społeczności lokalnej oraz będą stanowić odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby.

Ponadto założone działania wpłyną na współpracę pomiędzy interesariuszami i zaangażowanymi w działanie podmiotami nie tylko na poziomie przekazywania informacji, ale zostanie uzyskana wartość dodana polegająca na dzieleniu się wiedzą, doświadczeniem, celami, zadaniami i zasobami. Spowoduje to wzmacnianie już istniejących lub rodzenie się nowych partnerstw w celu realizacji zadań i osiągnięcia kolejnych nowych celów. Tym samym w ramach „starych” lub „nowych” partnerstw usystematyzują się lub wykształcą struktury powołane do realizacji nowych zadań, co w konsekwencji spowoduje wykształcenie się nowych lokalnych liderów odpowiedzialnych za animację lokalnej społeczności i zarządzanie zasobami – czyli osób odpowiedzialnych za kształtowanie nowej rzeczywistości. W tym aspekcie pojawia się również nowa rola WLGD jako doświadczonego podmiotu posiadającego wiedzę i doświadczenie w realizacji oddolnych inicjatyw społecznych. Powstaje zatem naturalny proces nawiązania współpracy, aby dalej dzielić się wiedzą, doświadczeniem oraz możliwie szeroko informować o dotychczasowych osiągnięciach WLGD Kraina Lasów i Jezior.

Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR

1. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze

Według regionalizacji geograficznej J. Kondrackiego obszar WLGD Kraina Lasów i Jezior położony jest w granicach makroregionu Pojezierza Leszczyńskiego, składającego się z trzech mezoregionów: Pojezierza Sławskiego, Pojezierza Krzywińskiego oraz Równiny Kościańskiej i makroregionu Nizina Południowo-Wielkopolska, a dokładnie mezoregionu Wysoczyzna Leszczyńska oraz makroregionów Pojezierza Wielkopolsko-Kujawskiego, Kotliny Kargowskiej i Doliny Środkowej Obry, wchodzących w skład Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej. Zróżnicowany charakter rzeźby i pokrycia tych mezoregionów decyduje o wybitnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych tych terenów.

Rzeźba terenu jest wynikiem rozcinania wysoczyzny morenowej w okresach zlodowaceń przez rynny lodowcowe oraz doliny wód roztopowych. Jej szkielet stanowią lokalne kulminacje i obniżenia. Mimo stosunkowo niedużych deniwelacji terenu, ukształtowanie powierzchni obszaru jest zróżnicowane, a jego krajobraz tworzą:

- płaska wysoczyzna morenowa, o spadkach 0-3%,
- równina sandrowa, urozmaicona licznymi wzniesieniami pochodzenia sandrowo-kemowego i porośnięta lasem,
- wydymowa terasa środkowa, urozmaicona wałami wydymowymi i porośnięta lasem,
- dna rynien i dolin wód roztopowych, o specyficznym, podłużnym kształcie i wyrównanym dnie, ale zmiennej szerokości,
- liczne drobne doliny erozyjno-denudacyjne, rozcinające powierzchnie wysoczyzny morenowej,
- wydmy wałowe i paraboliczne, widoczne głównie na terenach zalesionych.

W strukturze użytkowania powierzchni dominują użytki rolne, które zajmują blisko 2/3 powierzchni ogólnej. Stosunkowo wysoki udział mają lasy i powierzchnie zadrzewione, stanowiące 27,9 % ogólnej powierzchni, co jest wskaźnikiem niższym od średniej krajowej (29,6 %), ale wyższym niż średnia dla województwa wielkopolskiego (25,7 %). Teren ten charakteryzuje się dużym udziałem atrakcyjnych krajobrazowo lasów i powierzchni zadrzewionych. Szata roślinna jest bardzo zróżnicowana, co jest spowodowane urozmaiceniem pochodzenia i rzeźby terenu, stosunków wodnych, glebowych oraz stopniem ingerencji człowieka w naturalne biocenozy. W lasach występują wszystkie nizinne typy siedliskowe (bory suche). Dominującą część powierzchni leśnej zajmują typy borowe z przewagą boru świeżego i boru mieszanego świeżego. Gatunkiem dominującym jest sosna zwyczajna oraz w mniejszym stopniu brzoza brodawkowa, dąb, świerk i modrzew. Spotkać tu również można jarzębinę oraz jałowce. Rośliny występujące w warstwie runa leśnego to: borówka czarna, pszeniec gajowy, mchy (zwłaszcza rokitnik, gajnik, widłoząb) oraz wrzos pospolity. Szatę roślinną tworzą również zespoły roślinne wodne i bagienne (torfowiska wysokie, przejściowe i niskie), zespoły zaroślowe oraz zespoły łąkowe.

Świat zwierzęcy obszaru jest typowy dla nizinnych obszarów kraju. W lasach żyją jelenie, daniela, sarny i dziki, a także lisy, borsuki i kuny. Spośród innych ssaków najczęściej spotykane to zając, a z chronionych - wydra, wiewiórka, orzesznica, żołądnica, jeż zachodnioeuropejski, ryjówka aksamitna, kret oraz nietoperze, nocek duży i mroczek posrebrzany. Najlepiej rozpoznana jest fauna ptaków, niemal w całości podlegająca ochronie gatunkowej. W lasach i rozległych obniżeniach dolinnych stwierdzono występowanie całego szeregu gniazdujących i żerujących ptaków, w tym m.in. gatunków zagrożonych w skali europejskiej: rybitwy czarnej, żurawia, bociana białego, kureczki zielonej, baka, błotniaka stawowego, błotniaka zbożowego, rycyka, sowy błotnej, kani czarnej, dzięcioła czarnego, lelka, zimorodka, dzierzby gąsiora, skowronka borowego. Liczebność tych gatunków spada, głównie na skutek obniżenia poziomu wód oraz wskutek wielu niekorzystnych czynników antropogenicznych, w tym m.in. używania pestycydów w rolnictwie. Mniejsze zróżnicowanie ekosystemów na obszarach wysoczyznowych wpływa również na zubożenie żyjącej tu awifauny lęgowej. Wyjątkiem są niewielkie zbiorniki wodne, będące miejscami

koncentracji ptaków lęgowych i przelotnych (łabędzia niemego, cyraneczki, perkoza, kurki wodnej i in.). Na polach spotkać można bażanty i kuropatwy. Spośród chronionych gatunków kręgowców występują na omawianym obszarze gatunki gadów: jaszczurka zwinka, padalec, żółw błotny, zaskroniec i żmija zygzakowata oraz płazy reprezentowane wyłącznie przez żaby i ropuchy. Fauna ryb ogranicza się do gatunków pospolitych, w wielu zbiornikach wodnych kształtowana jest przez działalność gospodarczą człowieka. Duży wpływ na ilość i jakość ryb w rzekach ma zły stan czystości ich wód. W efekcie coraz rzadziej spotykane są: kiełb białopłetwy, śliz, piskorz czy pocierniec. Licznie reprezentowane są owady, wśród których występują m.in. tęczniki, biegacze, koziorożec dębosz, rohatyniec nosorożec, modliszka oraz paż królowej i paż żeglarz.

Obszar WLGD Kraina Lasów i Jezior jest zasobny w wody powierzchniowe. Główne ciek wodne to rzeki Obra (dopływ Obrzycy i następnie Odry - płynie trzema kanałami), Samica Leszczyńska (lewobrzeżny dopływ południowego kanału Obry), Samica Stara, Masłówka, Młynówka Kaszczorowska, Dojca, Rów Polski (prawobrzeżny dopływ Baryczy) wraz z dopływami. Ponadto na terenie tym występują liczne rowy i kanały wodne, łączące jeziora i wody płynące.

Jednakże prawdziwym bogactwem obszaru są atrakcyjne krajobrazowo jeziora. Najważniejsze i najciekawsze jeziora Krainy Lasów i Jezior to:

- Gmina Osieczna - Łoniewskie, Świerczyńskie Duże i Małe, Seweryńskie, Drzeczkowskie, Witostawskie, Wojnowickie, Grodzkie, Góreckie, Ziernickie;
- Gmina Krzemieniewo – Górnickie;
- Gmina Przemęt – Boszkowskie, Przemęckie Małe i Duże, Olejnickie, Błotnickie, Radomierskie, Górskie, Osłonińskie, Wieleńskie, Trzebidzkie, Święte;
- Gmina Rydzyna – sztuczny zbiornik Rydzyna;
- Gmina Śmigiel – Wonieść, Jezierzyckie;
- Gmina Święciechowa - Krzyckie;
- Gmina Wijewo - Lincjusz, Brzeźnie, Białe, Miałkie, Breńskie, Trzytoniowe, Maszynek, Małe;
- Gmina Włoszakowice – Zapowiednik, Boszkowskie Wielkie i Małe, Krzyckie, Krzywce, Dominickie, Buckie;
- Gmina Wolsztyn – Berzyńskie, Obrzańskie, Święte, Wolsztyńskie, Rudno, Wilcze, Wuszno, Morskie Oko.

Skalami macierzystymi gleb dla większości obszaru są utwory polodowcowe zlodowacenia środkowopolskiego i bałtyckiego. W warstwie powierzchniowej dominują utwory piaszczyste i gliniaste. Są to gleby w większości lekkie i bardzo lekkie, brunatnoziemne (brunatne i pseudobielicowe), bielicoziemne, bagienne (mułowe i torfowe), pobagienne (murszowe i czarne ziemie), napływowe (mady rzeczne). Gleby na analizowanym obszarze są w większości kwaśne i bardzo kwaśne, charakteryzują się określonymi potrzebami wapnowania. Na glebach o niskim odczynie rośliny mogą być narażone na łatwiejsze przyswajanie metali ciężkich, co ma toksyczny wpływ na wzrost i rozwój uprawianych roślin. Spotyka się jednak również gleby alkaliczne, które w wyniku nawożenia otrzymały zbyt wysoką dawkę wapnia. Dla obszaru WLGD dominują gleby klas bonitacyjnych IV i V (IV – 37,7 %, V – 29,2 %). Znaczący udział ma też klasa VI (16,9%) i III (15,2%). Pozostałe klasy występują śladowo. Generalnie słaba jakość gleb nie predestynuje obszaru do intensywnej produkcji rolniczej.

Teren Krainy Lasów i Jezior jest ubogi w kopaliny. Interesujące, ze względów gospodarczych są jedynie surowce typowe dla krajobrazu polodowcowego, takie jak kruszywa: piaski, żwiry oraz surowce ilaste, ropy i gliny. Na analizowanym obszarze udokumentowano także złoża gazu ziemnego i węgla brunatnego, jak też złoża kopaliny pospolitej – kruszywa naturalnego, surowców ilastych ceramiki budowlanej i kredy jeziornej. Najważniejsze zlokalizowane złoża, to:

- złoża gazu ziemnego (Żakowo - gmina Lipno, gmina Przemęt),
- złoża węgla brunatnego (gminy: Poniec, Bojanowo, Rydzyna, Przemęt),
- złoża kruszyw naturalnych (cały obszar),

- złoża kredy jeziornej (gminy Osieczna, Świąciechowa, Wolsztyn).

Ewentualna eksploatacja w przyszłości najcenniejszych gospodarczo złóż węgla brunatnego może spotkać się z dużym oporem społecznym ze względu na duży sprzeciw mieszkańców wobec planów budowy kopalni odkrywkowych.

Na terenie Krainy Lasów i Jezior znajdują się liczne obszary objęte różnymi formami ochrony przyrody. Najważniejsze z nich to:

- Przemęcki Park Krajobrazowy - utworzony w 1991 r. Celem powołania Parku było i jest zachowanie jednego z najciekawszych fragmentów krajobrazu polodowcowego w Wielkopolsce oraz związanych z tym krajobrazem zespołów leśno-łąkowo-jeziornych. Park jest wpisany w Wielkoprzestrzenny System Obszarów Chronionych w Polsce. Przemęcki Park Krajobrazowy położony jest w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego na obszarze gmin Przemęt, Włoszakowice, Wijewo i Wschowa (2000 ha poza Krainą Lasów i Jezior). Powierzchnia Parku wynosi 21.450 ha, z tego: lasy zajmują 8.330 ha, użytki rolne 11.640 ha oraz wody 1.480 ha. Na terenie Parku wyznaczone są szlaki turystyczne piesze i wodne. Przemęcki Park Krajobrazowy spełnia funkcję ochronną, dydaktyczno-wychowawczą, turystyczno-rekreacyjną oraz naukowo-badawczą.
- Rezerwaty przyrody:
 - Bagno Chorzemińskie
 - Wyspa Konwaliowa
 - Torfowisko nad Jeziorem Świętym
 - Jezioro Trzebidzkie
 - Ostoja Żółwia Błotnego
 - Czarne Doły
 - Dolinka
- Obszary chronionego krajobrazu:
 - Krzywińsko-Osiecki wraz z zadrzewieniami Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna-Góra
 - Pojezierze Sławskie, Pradolina Odry i Rynna Zbąszyńska
 - Przemęcko-Wschowski i kompleks leśny Włoszakowice
 - Kompleks leśny Śmigiel-Świąciechowa

Duże tereny Krainy Lasów i Jezior zostały objęte Europejską Siecią Ekologiczną NATURA 2000:

- Specjalne Obszary Ochrony SOO:
 - Zachodnie Pojezierze Krzywińskie - PLH 300014
 - Ostoja Przemęcka - PLH 300041
- Obszary Specjalnej Ochrony OSO:
 - Zbiornik Wonieść - PLB 300005
 - Pojezierze Sławskie -PLB 300011
 - Wielki Łęg Obrzański - PLB 300004

Obszar WLGD cechuje łącznie niewielki stopień degradacji środowiska naturalnego. Na zagrożenia stanu środowiska obszaru zasadniczy wpływ mają czynniki antropogeniczne, związane z rozwojem przestrzennym miast i miejscowości wiejskich, zwiększaniem się presji urbanizacji na tereny otwarte i wzrostem zapotrzebowania na tereny rekreacyjne, niezakończonym procesem porządkowania gospodarki wodno-ściekowej, chemizacją intensywnie prowadzonych upraw rolniczych, zanieczyszczeniem powietrza i hałasem, związanym zwłaszcza z następstwami stale zwiększającego się ruchu pojazdów. Wśród najważniejszych zagrożeń wymienić można:

- zagrożenia powietrza: domowe (spalanie odpadów w piecach i domowych kotłowniach), rolnicze (odory zwierzęce), przemysłowe (spalanie paliw w procesach produkcyjnych);
- zagrożenia gleb: domowe (nielegalne składowanie odpadów, wylwanie ścieków), komunalne (odprowadzenie ścieków, odpadów), rolnicze (nawozy, pestycydy, środki ochrony roślin);
- zagrożenia wód: komunalne (składowiska odpadów, ścieki, oczyszczalnie ścieków), transportowe (składy paliw płynnych, szlaki komunikacyjne), rolnicze (nawozy, pestycydy, środki ochrony roślin), atmosferyczne (związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery i ich opadem do wód powierzchniowych).

2. Uwarunkowania historyczne i kulturowe

Teren Krainy Lasów i Jezior cechuje niezwykła ciągłość tradycji kulturowych i historycznych. Od początków istnienia Państwa Polskiego zawsze w całości wchodził w skład Wielkopolski i dzielił jej losy. Od czasów rozbitcia dzielnicowego południowo-zachodnia granica Krainy była zarazem granicą oddzielającą Polskę od Śląska. Obszar Krainy Lasów i Jezior jako teren pograniczny Rzeczypospolitej był poddany naturalnemu procesowi niemieckiego osadnictwa, jednakże zawsze zachował przeważający polski charakter. Po II rozbiore Polski obszar ten znalazł się w granicach państwa pruskiego. W latach 1807-15 stanowił część Księstwa Warszawskiego, a od 1815 Wielkiego Księstwa Poznańskiego, ponownie w granicach Prus, a potem zjednoczonych Niemiec. W tym okresie ziemie te podlegały procesom wielostronnego nacisku germanizacyjnego. Na tym terenie działały aktywnie polskie organizacje i stowarzyszenia służące utrzymaniu polskiego poczucia narodowego, jak również ziemi i warsztatów pracy w polskim posiadaniu. Należały do nich m. in. kółka rolnicze, banki ludowe, towarzystwa przemysłowe i rzemieślnicze, kółka śpiewacze i chóry. Wiele z nich działa po dziś dzień.

Po I wojnie światowej Wielkopolskę, a co za tym idzie Krainę Lasów i Jezior ogarnęło Powstanie Wielkopolskie. Na tym terenie toczyły się zacięte walki. Pomimo, iż powstańcy nie opanowali całego obszaru Krainy, to na mocy postanowień Traktatu Wersalskiego obszar ten w całości znalazł się w granicach II Rzeczypospolitej. Po okresie okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej, teren ten został opanowany przez Armię Czerwoną w styczniu 1945 r. W PRL do 1975 r. cała Kraina wchodziła w skład województwa poznańskiego. W wyniku reformy administracyjnej w 1975 r. znakomita większość obszaru znalazła się w województwie leszczyńskim. Jedynie Wolsztyn został włączony do województwa zielonogórskiego. Po kolejnej reformie w 1998 r. ponownie wszystkie 12 gmin znalazło się w granicach województwa wielkopolskiego.

Wielowiekowa przynależność do regionu wielkopolskiego, nie pozostała bez wpływu na kształtowanie się postaw mieszkańców i wykształcaniu przedsiębiorczości oraz społeczeństwa obywatelskiego.

Gospodarka na terenie Krainy Lasów i Jezior przez stulecia opierała się przede wszystkim na rolnictwie. Od XIX w. powstawały liczne niewielkie zakłady przetwórcze. Głównym czynnikiem aktywizacji, oprócz unowocześnienia metod gospodarki rolnej, była budowa linii kolejowych. Drugim wyraźnym działem była gospodarka leśna, oparta o duże kompleksy borów. Pewne znaczenie miały formy specyficzne dla pojezierza: rybołówstwo, wydobywanie torfu i kruszyw.

Wymienione działy gospodarki kontynuowane były również po II wojnie światowej. Struktura władania ziemią, jaka się ukształtowała, odzwierciedlała w dużym stopniu wcześniejszą: tam, gdzie dominowała duża własność ziemską (przy charakterystycznej strukturze osadniczej – folwarki), zastąpiły ją Państwowe Gospodarstwa Rolne. Po ich upadku (po r. 1990), stopniowo większość arealu wykupiona/wydzierżawiona została od Agencji Rolnej przez prywatne gospodarstwa wielkotowarowe. Tam, gdzie dominowała gęsta struktura osadnicza, przeważały drobne gospodarstwa rodzinne, jednak (zwłaszcza w ostatnim okresie) przy utrwalającej się tendencji do komasacji gruntów.

Spółeczeństwo, mieszkające na obszarze Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania, kultywuje i pielęgnuje wiele zwyczajów i obrzędów, mających swoje podłoże w wyznawanej religii lub tradycji wielopokoleniowej. Do najważniejszych z nich należą: dożynki wiejskie (co roku, po zakończeniu żniw, w poszczególnych wsiach odbywają się dożynki – jest to moment aktywizacji społeczności lokalnej - w organizację dożynek angażuje się nie tylko władze gmin czy rada sołecka z sołtysem, ale również

organizacje pozarządowe; frekwencja na dożynkach jest bardzo duża), odpusty (na terenie obszaru WLGD jest dużo kościołów, w których odbywają się odpusty w święta patronów kościelnych; odpusty zbierają osoby z terenów sąsiadujących gmin, są okazją do imprez o charakterze religijnym i kulturalnym), Siwek, noc świętojańska, nowe lotko, zapusty, kolędnicy, podkoziołek, śmiercicha, święto pyry, jarmark bożonarodzeniowy, jarmarki wiejskie, żywe szopki, biegi św. Huberta i inne.

Na omawianym obszarze odbywa się szereg imprez o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym. Wiele z nich posiada wieloletnią tradycję i na trwałe wpisały się w miejscowy krajobraz kulturowy. Z najważniejszych wymienić należy: rajdy piesze, rowerowe (rowerówki), konne i kajakowe, plenery malarsko-rzeźbiarskie, konkursy muzyczne, plastyczne, recytatorskie, festyny, spotkania chórów i zespołów wokalnych, Wielkopolski Konkurs Młodych Instrumentalistów Członków Orkiestr Dętych im Jana Schulza, Konkurs Młodych Muzyków im. Karola Kurpińskiego, Międzynarodowy Konkurs Organowy w Wolsztynie, Ogólnopolski Festiwal Starych Ciągników i Maszyn Rolniczych im. Jerzego Samelczaka - w Wilkowicach, konkursy gwary, wystawy koni i innych zwierząt hodowlanych, zawody hippiczne i w powożeniu, parady parowozów, konkursy kapel dudziarskich i orkiestr, Ogólnopolski Bieg Sokoła, imprezy rekonstrukcyjne i historyczne i inne.

Na omawianym obszarze znajduje się wiele obiektów o charakterze zabytkowym. Wśród nich można znaleźć najczęściej budynki mieszkalne, gospodarcze, cenne parki oraz obiekty sakralne. Do najcenniejszych należą liczne zespoły pałacowo-parkowe i dworskie oraz kościoły i klasztory.

Wśród obiektów o charakterze muzealnym w Krainie Lasów i Jezior wymienić należy m. in.: Parowozownię w Wolsztynie, Muzeum Regionalne w Wolsztynie, w skład którego wchodzi: Muzeum Marcina Rożka, Muzeum Roberta Kocha i Skansen Budownictwa Ludowego Zachodniej Wielkopolski; Muzeum Misyjne w Obrze, Muzeum Rolnictwa i Młynarstwa w Osiecznej, Izbę Regionalną w Bukówcu.

3. Ludność

Liczba ludności na obszarze Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior wyniosła na koniec 2020 r. 136 035 osób. Gęstość zaludnienia na omawianym obszarze wyniosła 78,8 osób na km², 101 kobiety przypadają na 100 mężczyzn – to wskaźniki poniżej średniej krajowej. Ludność obszaru WLGD systematycznie, choć powoli rośnie.

Zaludnienie obszaru jest w miarę równomierne, choć poszczególne gminy znaczne różnią się co do liczby mieszkańców. Najwięcej ludności liczy gmina Wolsztyn (ponad 30 tys.), najmniej gmina Wijewo (niespełna 3,8 tys.). Rzeczą charakterystyczną dla obszaru jest dodatni przyrost naturalny w każdej gminie. Obszar charakteryzuje się również saldem dodatnim migracji. Widoczne jest to w szczególności w gminach bezpośrednio sąsiadujących z Leszmem, które korzystają z efektu aglomeracyjnego, tj. osiedlania się mieszkańców miasta na nowych terenach budownictwa mieszkaniowego w podleszczyńskich miejscowościach.

Silną stroną obszaru Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior jest stosunkowo zdrowa struktura demograficzna. Wskaźniki demograficzne są korzystniejsze niż średnia krajowa oraz w regionie. Na terenie WLGD w 2021 roku mieszkało 3128 osób więcej w porównaniu do roku 2015, tj. o 2% więcej. Najwięcej, bo 1397 osób przybyło w gminie Lipno. Najwięcej od 2015 roku ubyło osób w gminie Śmigiel - 402 osoby.

Ludność ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	3475323	3481625	3489210	3493969	3498733	3496450	3 489074
Bojanowo	8 831	8 864	8 785	8 739	8 739	8 431	8 618
Krzemieniewo	8 404	8 393	8 361	8 332	8 301	7 972	8 184
Lipno	7 544	7 712	7 909	8 124	8 382	9 138	8 941
Osieczna	9 059	9 101	9 133	9 197	9 269	9 267	9 329
Poniec	7 849	7 808	7 765	7 744	7 734	7 647	7 658
Przemęt	14 015	14 076	14 081	14 124	14 173	14 004	14 173
Rydzyzna	8 849	9 063	9 229	9 437	9 636	9 972	10 046
Śmigiel	17 763	17 756	17 750	17 656	17 607	17 233	17 361
Święciechowa	7 789	7 902	7 939	8 001	8 108	8 456	8 311
Wijewo	3 798	3 809	3 806	3 813	3 836	3 768	3 858
Włoszakowice	9 324	9 411	9 506	9 581	9 669	9 716	9 826
Wolsztyn	30 400	30 526	30 528	30 496	30 539	30 431	30 448
Suma	133 625	134 421	134 792	135 244	135 993	136 035	136 753

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Demograficzny obraz danego obszaru to nie tylko liczba ludności wynikająca z ich narodzin i zgonów, ale także z migracji tejże ludności w obrębie regionu (migracja wewnętrzna), jak również wyjazdów z i do kraju, tzn. migracji zewnętrznej. Tutaj średni bilans dla gmin wychodzi dodatni o 119%. Najwięcej osób przybyło w gminach podleszczyńskich (Lipno, Rydzyzna, Święciechowa)

Saldo migracji w ruch wewnętrznym i zewnętrznym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	0	1059	1143	1282	1460	1757	2000
Bojanowo	0	-35	-73	-42	-13	-26	-43
Krzemieniewo	0	-39	-55	-14	-59	-53	-75
Lipno	0	113	137	152	225	211	268
Osieczna	0	36	40	35	53	35	56
Poniec	0	-49	-55	-29	-24	-8	-26
Przemęt	0	-8	-30	-14	-20	-41	5
Rydzyzna	0	159	141	137	139	213	218
Śmigiel	0	-48	-49	-91	-66	-61	-75
Święciechowa	0	72	41	73	82	83	106
Wijewo	0	-17	-1	-1	3	-2	-17
Włoszakowice	0	49	27	63	50	60	72
Wolsztyn	0	-14	3	-106	-37	-68	-9
Średnia dla gmin LGD	0	18,3	10,5	13,6	27,8	28,6	40,0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Średnio 60% ludności obszaru WLGD Kraina Lasów i Jezior jest w wieku produkcyjnym. Liczba ta jest niższa o 4%, w porównaniu z 2015 roku. Gmina Lipno ma najwyższy odsetek osób w wieku produkcyjnym (61,9%), gmina Wolsztyn najniższy (58,4%). Wszystkie gminy notują spadek udziału liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	62,6	62	61,3	60,7	60,1	59,7	59,3
Bojanowo	62,2	61,9	61	60,7	60,6	60,6	60,4
Krzemieniewo	63,2	62,7	61,9	61,3	60,3	59,8	59,4
Lipno	63	62,9	62,3	62,5	62,2	61,9	61,9
Osieczna	63,1	62,9	62,2	61,9	61,7	61	60,9
Poniec	63,2	62,8	62,2	61,3	60,6	60	60
Przemęt	62,7	62,3	61,7	61	60,7	60,3	60,1
Rydzyzna	62,8	62,3	61,5	61	60,3	59,8	59,7
Śmigiel	62,3	61,9	61,4	60,8	60,4	60	59,9
Święciechowa	64,1	63,7	63,2	62,5	62	61,4	61,4
Wijewo	62,2	62,2	62,5	62,4	62,4	62	61,8
Włoszakowice	62,3	61,7	61,3	61	60,6	60,6	60,4
Wolsztyn	62,4	61,7	61,1	60,5	59,7	59,1	58,4
Średnia dla gmin LGD	62,8	62,4	61,9	61,4	61,0	60,5	60,4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Od roku 2015 we wszystkich gminach na terenie należącym do WLGD wzrosła liczba osób w wieku senioralnym. Jest to wzrost średnio dla gmin o 6%. Najszybsze tempo starzenia ludności odnotowano w gminie Krzemieniewo, wzrost o 28% od roku 2015. Najwolniej starzeje się gmina Lipno, wzrost ludności powyżej 65 roku życia o 11%.

Wskaźnik obciążenia demograficznego

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	14,6	15,2	15,7	16,3	16,8	17,3	17,7
Bojanowo	14,6	15	15,7	16,2	16,6	17	17,3
Krzemieniewo	13,1	13,5	14,1	14,7	15,5	16,2	16,8
Lipno	10	10,4	10,7	10,8	11	11,2	11,1
Osieczna	14	14,5	14,9	15,2	15,4	15,9	16
Poniec	14,2	14,6	15	15,5	16	16,3	16,4
Przemęt	12,6	13,3	13,7	14,2	14,6	15	15,1
Rydzyzna	12,2	12,4	13	13,5	13,6	13,9	14,2
Śmigiel	13,6	14	14,5	15	15,5	16	16,2
Święciechowa	12	12,1	12,5	13,1	13,5	13,7	13,8
Wijewo	11,8	12,1	12,5	12,5	12,5	12,6	12,6

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

O stanie gospodarki i kondycji społeczeństwa lokalnego jako całości świadczy również fakt, iż w latach 2015 - 2021 znacząco zmniejszyła się liczba osób korzystających z środowiskowej pomocy społecznej, średnio dla gmin o 56%. W roku 2021 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, z takiej pomocy korzystało średnio 315 osób w każdej gminie.

4. Charakterystyka gospodarki

Wszystkie gminy należące do WLGD notują wzrost podmiotów gospodarki narodowej na swoim terenie. Od roku 2015 liczba ta wzrosła w gminach średnio o 20% i w roku 2021 było ich średnio 1404 na gminę. Najwięcej od roku 2015 przybyło ich w gminie Wolsztyn - 533 podmioty.

Podmioty gospodarki narodowej ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	409865	414798	422094	429658	446215	461225	477444
Bojanowo	568	574	650	667	691	718	744
Krzemieniewo	625	628	625	637	650	663	683
Lipno	874	924	966	1020	1108	1208	1276
Osieczna	864	899	917	944	1008	1070	1124
Poniec	635	635	643	682	723	756	769
Przemęt	1530	1545	1564	1618	1648	1674	1713
Rydzyna	939	972	1009	1061	1092	1134	1200
Śmigiel	1825	1840	1857	1898	1919	1971	2046
Święciechowa	825	821	866	890	960	1041	1106
Wijewo	385	391	402	416	439	451	461
Włoszakowice	1200	1215	1241	1256	1305	1355	1403
Wolsztyn	3794	3855	3897	3961	4062	4218	4327
Średnia dla gmin LGD	1172,0	1191,6	1219,8	1254,2	1300,4	1354,9	1404,3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Również w przypadku liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON, wszystkie gminy notują wzrost liczby tych podmiotów na swoim terenie, średnio o 18% od roku 2015. W roku 2021 podmiotów wpisanych do rejestru REGON było średnio w każdej gminie było ich 1191, a najwięcej przybyło ich w gminie Święciechowa - 272.

Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	1179	1191	1210	1230	1275	1319	1368
Bojanowo	643	648	740	763	791	824	863
Krzemieniewo	744	748	748	765	783	801	835
Lipno	1159	1198	1221	1256	1322	1395	1427
Osieczna	954	988	1004	1026	1087	1149	1205
Poniec	809	813	828	881	935	980	1004
Przemęt	1092	1098	1111	1146	1163	1183	1209
Rydzyna	1061	1072	1093	1124	1133	1153	1195
Śmigiel	1027	1036	1046	1075	1090	1127	1179
Święciechowa	1059	1039	1091	1112	1184	1267	1331
Wijewo	1014	1027	1056	1091	1144	1167	1195
Włoszakowice	1287	1291	1305	1311	1350	1389	1428
Wolsztyn	1248	1263	1277	1299	1330	1382	1421
Średnia dla gmin LGD	1008,1	1018,4	1043,3	1070,8	1109,3	1151,4	1191,0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

O tym, czy dany region rozwija się dobrze, świadczy również liczba nowo zarejestrowanych podmiotów. Średnio dla gmin jest to wzrost o 5% w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku

produkcyjnym Najwięcej przybyło ich w gminach Lipno i Osieczna, po 38, a ubyło w gminie Przemęt - 37 podmiotów.

Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	164	156	163	183	176	155	171
Bojanowo	80	95	196	140	157	121	115
Krzemieniewo	141	108	102	129	110	85	109
Lipno	153	184	172	193	201	226	191
Osieczna	133	145	134	172	180	157	171
Poniec	125	108	159	156	156	153	122
Przemęt	147	125	153	154	124	108	110
Rydzyna	167	156	160	200	187	150	167
Śmigiel	139	119	145	157	148	133	164
Święciechowa	180	125	177	162	203	194	216
Wijewo	131	143	139	151	196	121	113
Włoszakowice	148	129	158	154	148	135	145
Wolsztyn	145	133	136	161	150	153	156
Średnia dla gmin LGD	140,8	130,8	152,6	160,8	163,3	144,7	148,3

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Przeważającą część obszaru WLGD Kraina Lasów i Jezior (poza miejskimi częściami gmin) ma charakter rolniczy. Na obszarze WLGD swoją siedzibę ma ponad 16.800 podmiotów gospodarczych, z których zdecydowana większość reprezentuje branżę handlową (ponad 50%). Zwraca uwagę stosunkowo wysoki udział firm z branży budowlanej. Znakomita większość podmiotów gospodarczych to mikroprzedsiębiorstwa. W ostatnich latach, w każdej z gmin z obszaru LGD zauważalny jest stały, choć nierównomierny rozwój gospodarki i przedsiębiorczości. Każdego roku przybywa podmiotów gospodarczych, w tym w szczególności prowadzonych przez osoby fizyczne.

Ważnym wskaźnikiem, wskazującym na warunki działania podmiotów gospodarczych, jest liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców. Wskaźnik ten przez wiele lat dla obszaru WLGD był zbliżony do średniej dla województwa wielkopolskiego i średniej dla kraju, jednakże jego dynamika przyrostu, w stosunku do średniej wojewódzkiej, ulega po roku 2015 wyraźnemu spowolnieniu.

We wszystkich gminach dominują mikro- i małe przedsiębiorstwa, brakuje natomiast średnich i dużych przedsiębiorstw produkcyjnych. Na terenie WLGD zlokalizowanych jest tylko kilkanaście firm, zatrudniających ponad 250 osób. Jest to zarówno wada jak i zaleta obszaru - wada, bo nie są tworzone miejsca pracy w znaczących ilościach i nie ma znaczących wpływów do budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Zaleta, bo nie ma uciążliwego wpływu przemysłu na środowisko, dzięki czemu gminy z obszaru LGD mogą stać się przyjaznym miejscem zamieszkania oraz atrakcyjnymi terenami rekreacyjnymi. Wciąż jednak istnieją w tym zakresie niezaspokojone potrzeby. W szczególności w gminach o charakterze rolniczym istnieje ogromny potencjał poprawy współpracy, wzmocnienia narzędzi i struktur lepszego prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności związanej z rolnictwem. Przepływ produktów rolnych pomiędzy producentami a klientami odbywa się poprzez licznych pośredników.

Teren Krainy Lasów i Jezior należy do obszarów o najwyższej kulturze rolnej w Polsce, choć warunki przyrodnicze nie sprzyjają intensywnej produkcji rolniczej. Jak już wcześniej wspomniano, gleby są słabej jakości, co przekłada się na niską dochodowość produkcji rolniczej. Gospodarstwa są silnie rozdrobnione, prawie połowa z nich nie przekracza powierzchni 5 ha. Należy przypuszczać, że uprawa roli dla większości takich gospodarstw nie jest podstawą utrzymania. Gospodarstw silnych, powyżej 15 ha, jest na omawianym obszarze niespełna 1/6 ogółu, ale gospodarują one na blisko połowie obszaru. W zakresie

upraw dominują zboża i mieszanki zbożowe oraz ziemniaki, choć istnieją duże gospodarstwa specjalizujące się w innych uprawach np. rzepaku. W hodowli tradycyjnie duże znaczenie ma trzoda chlewna i bydło mleczne. W niektórych gminach działają grupy producentów rolnych (zboż i roślin oleistych, plantatorów buraków, trzody chlewnej).

Uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe i zagospodarowanie przestrzenne obszaru Krainy Lasów i Jezior, predestynują region do pełnienia funkcji turystycznych i rekreacyjnych. Na terenie WLGD istnieje już rozwinięta infrastruktura turystyczno-rekreacyjna, choć nierównomiernie rozmieszczona i częściowo zdekapitalizowana. Kompleksy konferencyjno-rozrywkowo-gastronomiczne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, motele i pensjonaty, schroniska młodzieżowe, gospodarstwa agroturystyczne, restauracje, gospody, punkty małej gastronomii, pola namiotowe koncentrują się w zachodniej części Pojezierza Leszczyńskiego (gminy Włoszakowice, Wijewo, Przemęt, Wolsztyn). Pozostałe gminy pod tym względem, pomimo porównywalnego potencjału odczuwają braki w tym zakresie.

Kluczowe branże gospodarek poszczególnych gmin z obszaru WLGD różnią się, co wynika z ich odmiennych uwarunkowań lokalizacyjnych, komunikacyjnych, przyrodniczych i społecznych. Gminy WLGD, zamiast monolitu gospodarczego, tworzą raczej barwną mozaikę, ale ponieważ w różnorodności tkwi siła, ta cecha obszaru LGD powinna przyczynić do szybszego i zdywersyfikowanego rozwoju gospodarczego całego terenu objętego LSR. Odmiennie modele gospodarcze w poszczególnych gminach łączy jedno: aby utrzymać stały wzrost gospodarczy, należy odpowiednio i systematycznie wspierać lokalną przedsiębiorczość, która bazować będzie na lokalnych zasobach i korzystać z lokalnego potencjału ludzkiego.

Dotyczy to zarówno indywidualnego wsparcia finansowego na ciekawe i potrzebne pomysły biznesowe, ale także tworzenia infrastruktury okołobiznesowej, wsparcia pozafinansowego (doradztwo, szkolenia, systemy informacyjne), ułatwiającego prowadzenie działalności gospodarczej, a także maksymalne skracanie łańcuchów dostaw do etapu producent – konsument (w szczególności w rolnictwie). Szansą dla rozwoju gospodarczego obszaru WLGD jest wykreowanie, wypromowanie oraz wprowadzenie do obrotu produktów i usług o innowacyjności ponadregionalnej. Niezwykle ważne jest wzmocnienie współpracy i wymiana doświadczeń nie tylko pomiędzy przedsiębiorcami, ale również pomiędzy wszystkimi sektorami, które w jakikolwiek sposób zostaną zaangażowane w sprawy gospodarcze. To wszystko składa się na cele i przedsięwzięcia przewidziane w niniejszej LSR.

Niemniej ważny jest rozwój infrastruktury drogowej i komunikacyjnej. Zrealizowana w ostatnich latach budowa drogi S5 i przebudowa DK12 oraz modernizacja linii kolejowej Poznań-Wrocław poprawiły jakość życia i otworzyły tereny pod inwestycje. Dzięki szybkim połączeniom drogowym i kolejowym obszar LGD mógłby liczyć na przyływ inwestorów, a prowadzenie własnego biznesu byłoby łatwiejsze i bardziej opłacalne. Niemniej ważny jest systematyczny rozwój dróg niższej kategorii – w szczególności gminnych i powiatowych, które z jednej strony muszą tworzyć z drogami krajowymi i wojewódzkimi spójną sieć, a z drugiej zapewnić właściwe połączenie wszystkich miejscowości obszaru, także tych najmniejszych. Jest to szczególnie ważne w kontekście rozwoju infrastruktury drogowej gwarantującej spójność terytorialną w zakresie włączenia społecznego.

5. Opis rynku pracy

Na przestrzeni ostatnich lat znacząco zmniejszyła się liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. W latach 2015 - 2021 średnio dla gmin z obszaru WLGD jest to spadek o 51%, na poziomie całego województwa o 47%. Najbardziej dynamicznym tempem spadku osób bez pracy charakteryzuje się gmina Rydzyna, gdzie od roku 2015 liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne spadła o 62%.

Bezrobotni zarejestrowani ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	93311	77697	58857	50867	46313	60958	49850
Bojanowo	380	298	238	188	169	200	150
Krzemieniewo	175	146	115	115	107	105	80
Lipno	159	141	114	107	106	116	82
Osieczna	183	155	113	104	97	114	77
Poniec	230	245	192	167	173	204	176
Przemęt	258	169	127	93	95	158	124
Rydzyna	206	160	115	109	102	127	79
Śmigiel	387	302	218	177	175	207	162
Święciechowa	161	148	129	103	94	123	70
Wijewo	76	78	48	44	38	44	34
Włoszakowice	166	138	102	111	77	103	77
Wolsztyn	595	390	269	235	270	405	347
Średnia dla gmin LGD	248,0	197,5	148,3	129,4	125,3	158,8	121,5

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wskaźnikiem, który lepiej określa rzeczywisty obraz bezrobocia na danym obszarze, jest liczba osób pozostających bez pracy na 1.000 mieszkańców. Najkorzystniejsza sytuacja pod tym względem kształtuje się w Wolsztynie, najgorzej radzą sobie z bezrobociem gminy Poniec i Bojanowo. Na obszarze LGD zmienia się także charakter rynku pracy. W większości gmin podleszczyńskich osiedla się wielu stosunkowo młodych ludzi, wykształconych, aktywnych, zamożnych.

Największy odsetek wśród osób pozostających bez pracy stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Powyżej 2 lat pozostaje bez pracy blisko 1/4 ogółu bezrobotnych, powyżej roku nawet 1/3. Wysokie wskaźniki osób pozostających na bezrobociu do 3 miesięcy wskazują, że duża grupa osób nie ma problemów ze znalezieniem nowej pracy. Bezrobocie dotyka najczęściej osoby w wieku 25-34 lat oraz osoby, dopiero wchodzące na rynek pracy. Obie te grupy stanowią trochę ponad połowę ogółu bezrobotnych.

Regułą jest, że bezrobocie częściej dotyka osoby z niższym wykształceniem. Obszar Krainy Lasów i Jezior nie jest w tym względzie wyjątkiem. Najczęściej bez pracy pozostają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz bez wykształcenia, najmniejszy problem ze znalezieniem pracy mają osoby z wykształceniem wyższym.

Bezrobocie na terenie WLGD obniża się i rośnie zgodnie z tendencjami krajowymi, także w liczbach bezwzględnych. Należy się spodziewać, że szybki rozwój gospodarczy terenu poprawi relatywnie niezłą sytuację na lokalnym rynku pracy.

6. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Na omawianym obszarze ludność aktywnie działa w organizacjach pozarządowych. Większość to aktywnie działające organizacje, które niejednokrotnie stanowią główne ośrodki życia społecznego i kulturalnego w danej miejscowości. Ich działalność tworzy warunki do budowy społeczeństwa obywatelskiego. Świadczy to o rosnącej więzi i poczuciu identyfikacji mieszkańców z lokalnym środowiskiem. Zdecydowana większość z nich nie jest nastawiona na zysk. Ich wkładem własnym jest zazwyczaj praca członków świadczona nieodpłatnie. Dzięki aktywności tych organizacji, mieszkańcy zaczynają angażować się w pracę na rzecz swojej społeczności, miejscowości oraz gminy. Organizacje pozarządowe wypełniają ważną misję społeczną, jednakże mimo dużego zaangażowania i zapału ich członków napotykają na różnego typu bariery, w tym największą – barierę finansową.

Na obszarze WGLD Kraina Lasów i Jezior zarejestrowanych jest ogółem ponad 300 stowarzyszeń, fundacji i stowarzyszeń kultury fizycznej (klubów sportowych). Poszczególne gminy członkowskie WGLD cechuje duże zróżnicowanie, jeżeli chodzi o liczbę organizacji pozarządowych. Jednakże w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, liczba organizacji pozarządowych w poszczególnych gminach jest zbliżona.

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	36	38	40	39	40	41	42
Bojanowo	28	30	34	34	34	34	35
Krzemieniewo	32	35	35	36	39	36	37
Lipno	32	31	33	32	30	28	27
Osieczna	35	34	32	28	29	29	30
Poniec	39	41	44	43	43	43	44
Przemęt	35	36	38	38	37	37	37
Rydzyzna	32	31	30	32	35	36	38
Śmigiel	26	27	28	29	30	31	31
Święciechowa	32	33	35	35	42	40	41
Wijewo	29	37	37	37	36	36	34
Włoszakowice	38	37	39	40	39	40	40
Wolsztyn	32	35	36	35	35	36	36
Średnia dla gmin LGD	32,5	33,9	35,1	34,9	35,8	35,5	35,8

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Organizacje pozarządowe wchodzą w skład kapitału społecznego na danym terenie i od roku 2015 na terenie WGLD Kraina Lasów i Jezior był on sukcesywnie rozwijany – nastąpił wzrost ilości organizacji o 10%. W 2021 roku na terenie gmin działało średnio 35 organizacji na 10 tys. mieszkańców. Najwięcej organizacji przybyło w gminie Święciechowa - 9, a ubyło w gminach Lipno i Osieczna po 5 organizacji.

W każdej gminie zlokalizowane są Koła Gospodyń Wiejskich i jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, które biorą aktywny udział w życiu kulturalnym obszaru. U podłoża programów współpracy z organizacjami pozarządowymi leży przekonanie władz gminnych o korzyściach z niej płynących, potwierdzonych wieloletnim doświadczeniem w realizacji różnych form tej współpracy. Działalność organizacji pozarządowych jest istotną cechą społeczeństwa obywatelskiego, zaś skupieni w nich mieszkańcy to najaktywniejsi i najwrażliwsi na sprawy społeczne obywatele lokalnej społeczności. Ludzie ci są inicjatorami i realizatorami wielu przedsięwzięć, które wspomagają i uzupełniają gminy w realizacji ich zadań. Poza wspomnianymi KGW i OSP do najważniejszych i najaktywniejszych organizacji pozarządowych należą: Uczniowskie i Gminne Kluby Sportowe, chóry i towarzystwa muzyczne,

i stowarzyszenia kulturalne, stowarzyszenia miłośników danych miejscowości, kluby emerytów, stowarzyszenia osób niepełnosprawnych i organizacje charytatywne, stowarzyszenia gospodarcze (izby handlowo-przemysłowe, cech rzemiosł), bractwa kurkowe, koła łowieckie, pszczelarzy, wędkarzy itp.

Brakuje jednakże sprawnych organizacji, realizujących duże projekty lub programy w sposób systematyczny. Poza kilkoma wyjątkami sektor pozarządowy jest słabo zorganizowany, z niewielkim potencjałem merytorycznym i finansowym.

Duża spistość społeczności lokalnej objawia się silnymi więziami rodzinnymi, sąsiedzkimi i podejmowaniem wielu działań samopomocowych. Mieszkańcy obszaru chętnie i spontanicznie uczestniczą w akcjach społecznych, charytatywnych i kulturalnych, wyrażając duże zainteresowanie i współodpowiedzialność za te formy aktywności lokalnej. Choć zauważalny jest wyraźny trend wzrostowy, jeśli chodzi o liczbę i aktywność organizacji pozarządowych, to daleko jest jeszcze do nasycenia społeczeństwa liczbą aktywnych i profesjonalnie działających stowarzyszeń, fundacji czy innych nieformalnych grup społecznych.

7. Analiza SWOT

SWOT to angielski skrót pochodzący od nazw: strenght – siły, weaknesses – słabości, opprtunities – szanse, threats – zagrożenia. Analiza SWOT umożliwia przeprowadzenie analizy zasobów wewnętrznych. Stawiając na mocne strony i wykorzystując szanse, skutecznie można niwelować słabości i unikać zagrożeń. Analiza SWOT jest techniką porządkującą informacje dotyczące zasobów tego obszaru. Została wykonana na podstawie informacji uzyskanych w diagnozie. Dotyczy całego spektrum zagadnień gospodarczych, środowiskowo-przyrodniczych, kulturowych i społecznych tego obszaru. WLGD Kraina Lasów i Jezior wykorzystała przeprowadzoną analizę SWOT do sformułowania celów operacyjnych strategii i jej przedsięwzięć.

W celu zanalizowania sytuacji oraz otoczenia obszaru działania WLGD Kraina Lasów i Jezior, poproszono o wyrażenie własnej opinii przedstawicieli środowisk lokalnych, członków stowarzyszenia, przedstawicieli gmin. Na całym etapie przygotowywania LSR uwzględniano zasadę czynnego udziału społeczności lokalnej w przygotowaniu dokumentu. Określono i stosowano metody i narzędzia pozwalające na ciągłe angażowanie społeczności lokalnej w przygotowanie LSR dla zapewnienia oddolnego charakteru LSR. Poszczególne etapy kończyły się analizą materiałów, ich usystematyzowaniem oraz skonstruowaniem wniosków. Nową LSR skonsultowano z reprezentantami wszystkich sektorów społecznego, gospodarczego, publicznego i mieszkańcami z obszaru Krainy Lasów i Jezior.

Wyzwania stojące przed społecznością lokalną, identyfikowane były w drodze analiz statystyki publicznej oraz poprzez następujące metody partycypacyjne: ankietę elektroniczną - ankietowe badanie opinii mieszkańców obszaru WLGD Kraina Lasów i Jezior na temat wdrażania LSR na lata 2014-2020 (e-konsultacje); ankietę audytoryjną – tożsama z ankietą elektroniczną - udostępniana w biurze LGD; spotkania konsultacyjne/prace zespołowe - warsztaty/ z przedstawicielami samorządów, organów WLGD Kraina Lasów i Jezior, przedstawicielami wszystkich sektorów; telefoniczny indywidualny wywiad pogłębiony przeprowadzony z mieszkańcami obszaru LGD; konsultacje społeczne na terenie każdej z 12 gmin planowanej do objęcia LSR. W efekcie powstała diagnoza obszaru LGD, określono słabe i mocne strony, szanse i zagrożenia LGD (SWOT).

Na podstawie tychże opinii dokonano szczegółowej analizy statystycznej SWOT badanego obszaru. Analiza polegała na zbadaniu silnych i słabych stron, szans i zagrożeń oraz na wyróżnieniu, które z nich i w jakim stopniu mają największy wpływ na sytuację omawianego obszaru. Jak się okazało, w żadnym z przypadków nie można mówić o decydującym czynniku, gdyż w każdej grupie zmienność wpływu poszczególnych czynników na ogólną sytuację była niewielka, co oznacza, że każdy z nich ma podobny wpływ i żadna z cech nie ma dominującej przewagi nad innymi.

SILNE STRONY (S)	Odniesienie do analizy potrzeb i potencjału LSR	SŁABOŚCI (W)	Odniesienie do analizy potrzeb i potencjału LSR
<ul style="list-style-type: none"> • bogate i różnorodne środowisko przyrodnicze, walory krajobrazowe • duża spójność społeczności lokalnej objawiająca się silnymi więziami rodzinnymi, sąsiedzkimi i podejmowaniem aktywności społecznej • potencjał turystyczny, różnorodność oferty turystycznej • duża liczba wartościowych zabytków • wysoki poziom kultury rolnej • aktywność organizacji pozarządowych • bogate i kultywowane tradycje regionalne o wielowiekowej ciągłości • organizacja wielu tradycyjnych imprez i form spotkań 	<ul style="list-style-type: none"> • pkt.1. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze • pkt.2. Uwarunkowania historyczne i kulturowe i rozdz. II pkt.3. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR • pkt.1. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze i pkt.4. Charakterystyka gospodarki • pkt.2. Uwarunkowania historyczne i kulturowe • pkt.4. Charakterystyka gospodarki • pkt.6. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego • pkt.2. Uwarunkowania historyczne i kulturowe i pkt.6. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego • pkt.2. Uwarunkowania historyczne i kulturowe i pkt.6. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostatecznie rozwinięta infrastruktura społeczno-kulturalna • braki w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej i turystycznej • niewystarczający stan infrastruktury ochrony środowiska • niedofinansowanie i potrzeby inwestycyjne gospodarstw rolniczych • ciągle niewystarczająca aktywność społeczna i kulturalna mieszkańców • pogarszająca się systematycznie struktura demograficzna – starzenie się społeczeństwa • niska motywacja rolników do przekwalifikowania się • niewystarczający poziom promocji turystycznej i inwestycyjnej obszaru • niska jakość gleb • zły stan infrastruktury drogowej • 	<ul style="list-style-type: none"> • pkt.2. Uwarunkowania historyczne i kulturowe i pkt.6. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego • pkt.1. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze i pkt.4. Charakterystyka gospodarki • pkt.4. Charakterystyka gospodarki • pkt.4. Charakterystyka gospodarki i pkt.5. Opis rynku pracy • pkt.2. Uwarunkowania historyczne i kulturowe i pkt.6. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego • pkt. 3. Ludność • pkt.4. Charakterystyka gospodarki i pkt.5. Opis rynku pracy • pkt.4. Charakterystyka gospodarki • pkt.1. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze • pkt.4. Charakterystyka gospodarki

SZANSE (O)	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY	ZAGROŻENIA (T)	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój rekreacji i turystyki • wzrost gospodarczy kraju • pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój obszaru • wzrost świadomości społecznej • migracja osób z miast na tereny wiejskie • rozwój pozarolniczych form aktywności gospodarczej • aktywizacja osób bezrobotnych • zmiana modelu spędzania wolnego czasu w części społeczeństwa: intensywne wykorzystanie czasu wolnego, aktywne formy rekreacji, preferowany kontakt ze środowiskiem naturalnym • dynamiczny rozwój nowych form i typów turystyki zwiększający możliwości wykorzystywania lokalnych potencjałów. 	<ul style="list-style-type: none"> • pkt.1.Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze i pkt.4. Charakterystyka gospodarki • pkt.4. Charakterystyka gospodarki i pkt.5. Opis rynku pracy • pkt.4. Charakterystyka gospodarki • pkt.6. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego • pkt.3. Ludność • pkt.4. Charakterystyka gospodarki i pkt.5. Opis rynku pracy • pkt.4. Charakterystyka gospodarki i pkt.5. Opis rynku pracy • pkt.6.Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego • pkt.1.Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze i pkt.4. Charakterystyka gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie administracyjnych barier i ograniczeń rozwoju gospodarczego • ograniczone środki materialne na realizację projektów inwestycyjnych • niewystarczająca skala wsparcia Państwa w sferze ochrony zabytków • postępujące wykluczenie wielu osób z życia społecznego • emigracja osób młodych oraz osób wykwalifikowanych • zanikanie tradycji wiejskich • zbyt wolno postępująca poprawa wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • pkt.4. Charakterystyka gospodarki i pkt.5. Opis rynku pracy • pkt.4. Charakterystyka gospodarki i pkt.5. Opis rynku pracy • pkt.2. Uwarunkowania historyczne i kulturowe • pkt.4. Charakterystyka gospodarki, pkt.5. Opis rynku pracy i pkt.6. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego • diagnoza-pkt.3.Ludność • diagnoza-pkt.2.Uwarunkowania historyczne i kulturowe i pkt.6. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego • diagnoza-pkt.4. Charakterystyka gospodarki i pkt.5. Opis rynku pracy

8. Wnioski z przeprowadzonej analizy potrzeb i potencjału obszaru wdrażania LSR

Rozwój funkcji gospodarczych i osadniczych obecnego obszaru Krainy Lasów i Jezior nie pociągnął za sobą dramatycznej degradacji środowiska przyrodniczego i kulturalnego. W gminach tworzących WLGD zachowane zostały unikatowe wartości pozwalające na rozwój nowych działalności w dziedzinie turystyki, rekreacji, wytwarzania lokalnych produktów rolnych, spożywczych, rzemieślniczych.

Z przeprowadzonej analizy SWOT można wyciągnąć szereg różnych wniosków wpływających na kształt LSR. Najważniejsze konkluzje wytyczające myślenie o celach i przedsięwzięciach dla obszaru LGD przedstawiają się następująco:

- wyjątkowość walorów przyrodniczych obszaru stwarza szanse na ich lepsze gospodarcze wykorzystanie, przy jednoczesnej konieczności zachowywania zasad rozwoju zrównoważonego;
- niewątpliwym atutem Krainy Lasów i Jezior jest istnienie doskonałych warunków dla rozwoju rekreacji i turystyki, dzięki obecności pięknych lasów i wielu jezior. Ponadto istnieje duże zapotrzebowanie na usługi turystyczne i agroturystyczne oraz podjęcie działań w kierunku promocji obszaru objętego lokalną strategią rozwoju;
- radykalnej modernizacji i uzupełnienia wymaga infrastruktura obszaru w taki sposób, aby odblokowywać inicjatywy społeczne, tworzyć nowe miejsca spotkań mieszkańców, mnożyć alternatywy spędzania czasu wolnego oraz zwiększać możliwości obsługi ruchu turystycznego;
- atrakcyjność obszaru Krainy Lasów i Jezior dla podmiotów w otoczeniu może być bardzo wysoka ze względu na jego kulturę o wielowiekowej ciągłości i wynikające stąd możliwości kształtowania unikatowych produktów i usług, czerpiących swoją siłę z tradycji wiejskich;
- zbyt mało uwagi poświęcają mieszkańcy aktywnemu wypoczynkowi - mimo korzystnych warunków przyrodniczo-krajobrazowych zainteresowanie aktywną rekreacją jest ograniczone;
- bogata historia obszaru, wielkopolskie cechy społeczności lokalnej i obecne kontakty z zagranicą powodują, że mieszkańców obszaru cechuje gościnność i otwartość na nowe inicjatywy, a to z kolei dobrze rokuje dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych oraz tworzeniu i wdrażaniu projektów o wysokim poziomie innowacyjności;
- system wartości charakterystyczny dla Wielkopolski oraz wysoka aktywność środowisk liderek tworzą dobrą podstawę dla realizacji partnerskich projektów w ramach WLGD;
- duże zainteresowanie mieszkańców nowymi obszarami aktywności gospodarczej i społecznej świadczy o znacznych możliwościach wdrażania niekonwencjonalnych i innowacyjnych projektów;
- dla rozwoju obszaru konieczne jest dalsze upodmiotowienie społeczności lokalnych; powinno temu służyć w pierwszym rzędzie zwiększenie możliwości mieszkańców w podejmowaniu aktywności społecznych i gospodarczych; wymaga to ciągłego podwyższania kwalifikacji mieszkańców, a także stworzenia bazy instytucjonalnej umożliwiającej przekładanie pojedynczych i doraźnych inicjatyw w system partnerskiego wspierania rozwoju obszaru przez podmioty z różnych sektorów;
- pomimo wielu osiągnięć w działalności społecznej, a także w dziedzinie sportu i kultury, obok grup społecznych stale angażujących się w różnego rodzaju inicjatywy znaczna część mieszkańców pozostaje obojętna na to, co dzieje się w ich otoczeniu – realizacja LSR powinna przyczynić się do „otwarcia” małych, zamkniętych środowisk i zawiązywania realnego partnerstwa lokalnego wykorzystującego potencjał obszaru;
- sposób realizacji jakichkolwiek projektów musi uwzględniać konieczność zachowania wielkiego atutu Krainy Lasów i Jezior, jakim jest wiejski charakter obszaru i silne pozytywne więzi, występujące w ramach społeczności lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem więzi sąsiedzkich i skłonności do podejmowania działań na rzecz lokalnej wspólnoty;

- budowanie nowoczesnej bazy edukacyjnej w placówkach funkcjonujących na obszarze LGD oraz kreowanie partnerstw na poziomie edukacja-rynek pracy.

Przedsięwzięcia zaplanowane w niniejszej LSR mają na celu rozwijanie mocnych stron i niwelowanie słabych poprzez usprawnienie tych dziedzin życia gospodarczego oraz społecznego, które wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców i przyczynią się do wzrostu poziomu gospodarczego obszaru LGD. Szczególna uwaga poświęcona będzie potrzebom grup docelowych oraz zidentyfikowanych grup w niekorzystnej sytuacji.

9. Kluczowe grupy docelowe, w tym grupy w niekorzystnej sytuacji, seniorzy, ludzie młodzi (do 25 roku życia)

Diagnoza obszaru opracowana na podstawie danych statystycznych, a także szeroko prowadzonych konsultacji społecznych pozwala na określenie grup docelowych jakie powinny być wspierane w ramach realizacji LSR. Na podstawie diagnozy określono grupy docelowe, w tym również grupy w niekorzystnej sytuacji, wymagające szczególnego wsparcia. Podstawową grupę docelową stanowią mieszkańcy obszaru Krainy Lasów i Jezior, ponieważ LSR powinna realizować cele, które będą służyć społeczności lokalnej. Innymi kluczowymi grupami docelowymi są:

- przedstawiciele tzw. trzeciego sektora (organizacje pozarządowe, w tym grupy nieformalne itp.) – będące wyrazem aktywności obywatelskiej, nośnikami tradycji i kultury oraz podmiotami aktywnie działającymi na rzecz rozwoju i zagwarantowania spójności społecznej obszaru;
- mieszkańcy – jako podmioty korzystające z infrastruktury i oferty czasu wolnego;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, zwłaszcza instytucje kultury i szkoły jako beneficjenci i podmioty odpowiedzialne za politykę inwestycyjną i społeczną, w tym kulturalną i edukacyjną;
- przedsiębiorcy – podmioty, które – rozwijając oraz dywersyfikując swoją działalność – mogą przyczynić się do przywrócenia grup w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy w obieg społeczny i gospodarczy;
- turyści – jako szczególna grupa zgłaszająca zapotrzebowanie na usługi turystyczne i rekreacyjne na obszarze LSR. Zakłada się podjęcie zintensyfikowanych działań w kierunku rozwoju i udostępnienia cennych zasobów występujących na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju.
- seniorzy – wsparcie obejmie osoby, które są w szczególny sposób zagrożone utratą dotychczasowych miejsc pracy lub osób starszych chcących podnosić swoje kwalifikacje na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy w celu ponownego wejścia na rynek pracy.
- ludzie młodzi (osoby do 25 roku życia) – działania mające na celu zminimalizowanie barier, na które napotykają ludzie młodzi, którzy zakończyli formalną edukację, jednak mają trudności z odnalezieniem się na rynku pracy.
- grupy w niekorzystnej sytuacji – jako osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, do których skierować należy przede wszystkim działania związane z kształtowaniem i promocją postaw przedsiębiorczych, komercjalizacją usług oferty czasu wolnego, a także rozwojem infrastruktury użyteczności publicznej, w tym przede wszystkim: osoby niepełnosprawne i bezrobotni.

Opis grup docelowych szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR, w tym grup w niekorzystnej sytuacji:

- **seniorzy** - wsparcie obejmie osoby, które są w szczególny sposób zagrożone utratą dotychczasowych miejsc pracy lub źródeł dochodów z różnych przyczyn: w wyniku restrukturyzacji, długotrwałej choroby, które nie miały szansy podniesienia swoich

kwalifikacji itp. Takim osobom ciężko jest w tym wieku zmienić branżę, w której pracowali wiele lat, a obecnie często nie nadążają za nowoczesnymi technologiami. Do braku kompetencji często dochodzi brak wiary w siebie i w swoje umiejętności, niechęć do podnoszenia kwalifikacji, obawa przed niepowodzeniem, zły stan zdrowia. LSR będzie wspierać osoby z tej grupy poprzez ich aktywizację zawodową, udostępnianie środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej oraz premiowanie firm z obszaru LGD, które będą takie osoby zatrudniać, w ramach przedsięwzięć: P.1.2. Rozwój istniejących przedsiębiorstw, P.1.3. Podejmowanie nowej działalności gospodarczej, P.3.1. Wsparcie równego dostępu do edukacji na obszarze Krainy Lasów i Jezior, P.3.2. Włączenie osób starszych, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji. Również efekty realizacji przedsięwzięć P.1.1 Rozwój małej infrastruktury publicznej i P.1.4 Rozwój infrastruktury lokalnej pośrednio przyczynią się do poprawy położenia tej grupy.

- **ludzie młodzi (osoby do 25 roku życia)** - grupę tę tworzą osoby, które zakończyły formalną edukację, jednak mają trudności z odnalezieniem się na rynku pracy. Osób takich szybko przybywa. Często problemem w znalezieniu zatrudnienia jest brak doświadczenia (nawet ukończenie szkoły zawodowej czy technikum nie daje praktycznych podstaw zawodu, a jedynie wiedzę teoretyczną), problemy w obsłudze najnowszych technologii, braki znajomości języka obcego. Brakuje funduszy na dalszą edukację lub/i podnoszenie kwalifikacji. LSR będzie wspierać osoby z tej grupy poprzez ich aktywizację zawodową, udostępnianie środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej oraz premiowanie firm z obszaru LGD, które będą takie osoby zatrudniać. Działania te będą wspierane w ramach przedsięwzięć: tej grupy osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji w ramach przedsięwzięć: P.1.2. Rozwój istniejących przedsiębiorstw, P.1.3. Podejmowanie nowej działalności gospodarczej, P.3.1. Wsparcie równego dostępu do edukacji na obszarze Krainy Lasów i Jezior, P.3.2. Włączenie osób starszych, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji. Również efekty realizacji przedsięwzięć P.1.1 Rozwój małej infrastruktury publicznej i P.1.4 Rozwój infrastruktury lokalnej pośrednio przyczynią się do poprawy położenia tej grupy.
- **grupy osób w niekorzystnej sytuacji:**
 - **osoby z niepełnosprawnościami** - za szczególnie istotne uznano wsparcie osób o różnego typu niepełnosprawnościach (nie tylko fizycznych). Nadal dla takich osób istnieją bariery nie do przebycia: bariera komunikacyjna, odległość miejsca pracy od miejsca zamieszkania, problemy z dostępem do szerokopasmowego internetu na obszarach wiejskich. Eliminacja tych barier w wielu przypadkach dawałaby osobom niepełnosprawnym zdecydowanie większe możliwości w dostępie do rynku pracy oraz możliwości kształcenia umiejętności i zdobywania wiedzy. Operacje realizowane w ramach LSR będą brały pod uwagę nie tylko działania dotyczące aktywizacji zawodowej tych osób, ale również ułatwienie im dostępu do infrastruktury i oferty społecznej. Dlatego przewidziano wsparcie dla tej grupy osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji w ramach przedsięwzięć: P.1.2. Rozwój istniejących przedsiębiorstw, P.1.3. Podejmowanie nowej działalności gospodarczej, P.3.1. Wsparcie równego dostępu do edukacji na obszarze Krainy Lasów i Jezior, P.3.2. Włączenie osób starszych, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji. Również efekty realizacji przedsięwzięć P.1.1 Rozwój małej infrastruktury publicznej i P.1.4 Rozwój infrastruktury lokalnej pośrednio przyczynią się do poprawy położenia tej grupy.
 - **osoby poszukujące zatrudnienia** - przeważająca część obszaru WLGD Kraina Lasów i Jezior (poza miejskimi częściami gmin) ma charakter rolniczy. Z kolei większość podmiotów gospodarczych to mikroprzedsiębiorstwa. W ostatnich latach,

w każdej z gmin z obszaru LGD zauważalny jest stały, choć nierównomierny rozwój gospodarki i przedsiębiorczości. Każdego roku przybywa podmiotów gospodarczych, w tym w szczególności prowadzonych przez osoby fizyczne. Odmienne modele gospodarcze w poszczególnych gminach łączy jedno: aby utrzymać stały wzrost gospodarczy, należy odpowiednio i systematycznie wspierać lokalną przedsiębiorczość, która bazować będzie na lokalnych zasobach i korzystać z lokalnego potencjału ludzkiego. Mimo tych korzystnych elementów wzrostu gospodarczego problem bezrobocia jest nadal wskazywany jako istotny i wymagający natychmiastowych działań, mających na celu jego zniwelowanie. Szczególnym problemem jest postępujący proces wykluczenia społecznego osób długotrwale bezrobotnych. To wszystko składa się na działania założone w LSR i przewidujące wsparcie dla tej grupy osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji w ramach przedsięwzięć: P.1.2. Rozwój istniejących przedsiębiorstw, P.1.3. Podejmowanie nowej działalności gospodarczej, P.3.1. Wsparcie równego dostępu do edukacji na obszarze Krainy Lasów i Jezior, P.3.2. Włączenie osób starszych, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji.

Przewidując działania na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji w LSR zaplanowano zintegrowane działania animacyjne, komunikacyjne i rozpowszechnianie informacji wśród społeczności lokalnej o działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji, przy wykorzystaniu alternatywnych metod i narzędzi, w tym:

- mailing przy wykorzystaniu bazy mailowej WLGD Kraina Lasów i Jezior (na prośbę LGD informacje rozsyłały również gminy członkowskie WLGD) - wysyłanie informacji o spotkaniach, szkoleniach, warsztatach, eventach oraz informowanie o ich efektach
- zamieszczenie informacji na stronie www.wlgd.org.pl oraz stronach www.gminy.wlgd.org.pl członkowskich;
- umieszczenie we współpracy z gminami informacji na tablicach, słupach oraz gablotach ogłoszeniowych (umieszczano w szczególnie ważnych miejscach na terenie gminy będących ważnymi nośnikami informacji, np. centrum miejscowości, przed siedzibą gminy, przed siedzibami ośrodków kultury itp.
- informowanie drogą telefoniczną (działanie takie stanowiło również element weryfikacji, czy do poszczególnych podmiotów dotarły informacje rozpowszechniane drogą elektroniczną lub te, które zostały umieszczone np. na tablicach, słupach oraz gablotach ogłoszeniowych);
- spotkania konsultacyjno-informacyjne planowanych do realizacji zadań i przedsięwzięć skierowanych do osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.
- działania animacyjne i aktywizacyjne w myśl zasady polegające na stałym moderowaniu i wspieraniu działań osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.

Zastosowane powyżej alternatywne kanały komunikacji będą również systematycznie wykorzystywane w trakcie wdrażania LSR, co pozwoli z jednej strony na umacnianie sieci powiązań pomiędzy podmiotami już zaangażowanymi w realizację LSR oraz dodatkowo pozwoli na pozyskiwanie nowych interesariuszy. Systematyczne działania informacyjne z wykorzystaniem powyższych metod i kanałów komunikacji pozwolą na utrzymanie zaangażowania lokalnej społeczności na etapie wdrażania LSR oraz w pełni wystarczające do tego, aby informować o strategii szerszą społeczność lokalną i zmobilizować biernych dotychczas interesariuszy do realizacji strategii.

W oparciu o powyżej założone działania LGD będzie również wspierać zarówno lokalne, jak i - ponadlokalne inicjatywy, szczególnie uwzględniające wdrażanie na tym obszarze pozostałych instrumentów terytorialnych takich jak ZIT i inne działania w ramach FEW.

Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia

1. Opis zgodności i komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Cele niniejszej LSR:

- C.1 Poprawa stanu infrastruktury Krainy Lasów i Jezior
- C.2 Zachowanie dziedzictwa lokalnego Krainy Lasów i Jezior
- C.3 Wzmacnianie kapitału społecznego Krainy Lasów i Jezior

są zgodne i komplementarne z innymi dokumentami planistycznymi szczebla regionalnego i ponadlokalnego, w tym w pełni spójne z celami strategicznymi strategii poszczególnych gmin członkowskich LGD. Poniżej wykazano zgodność z kluczowymi dokumentami planistycznymi definiującymi priorytety rozwojowe w obszarach tematycznie i sektorowo powiązanych z niniejszą LSR - spójność celów strategicznych i operacyjnych LSR z priorytetami, celami i kierunkami interwencji zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych.

dokument	cele i priorytety zbieżne z celami LSR
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	<p>Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu</p> <p>1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia</p> <p>1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p> <p>Cel strategiczny 2. Rozwój społeczny wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie</p> <p>2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom</p> <p>2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego wielkopolski</p> <p>Cel operacyjny:</p> <p>3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski</p>
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027)	<p>Cel główny 2.1.SO7 Przyciąganie i wspieranie młodych rolników i innych nowych rolników oraz ułatwienie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>CS 7.P1. Poprawa dostępu do usług związanych rolnictwem i leśnictwem, dywersyfikacja dochodów gospodarstw</p> <p>CS 7.P8. Rozwój usług publicznych i infrastruktury technicznej w tym w zakresie dostępu do Internetu</p> <p>Cel główny 2.1.SO8 Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>CS 8.P 4. Poprawa dostępu do infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej</p>

	<p>CS 8.P 6. Poprawa dostępu do usług publicznych w zakresie opieki, zdrowia, kultury i dziedzictwa kulturowego</p> <p>CS 8.P 7. Poprawa dostępu do usług komercyjnych</p> <p>CS 8.P 9. Rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów</p> <p>CS 8.P 10. Włączenie osób z grup defaworyzowanych lub wykluczonych na obszarach wiejskich</p> <p>CS 8.P 12. Zaangażowanie młodych w życie lokalne, w tym w podejmowaniu decyzji, tworzenie sieci społeczności</p> <p>CS 8.P 13. Rozwój wiedzy/umiejętności: cyfryzacja, oszczędność zasobów, przedsiębiorczość, środowisko, klimat</p>
<p>Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027</p>	<p>1. Priorytet FEWP.08 Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (EFRR)</p> <p>Działanie FEWP.08.01 Wspieranie rozwoju programowanego w Lokalnych Strategiach Rozwoju (RLKS)</p> <p>Cel: CP5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych</p> <p>Cel szczegółowy: EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</p> <p>2. Priorytet FEWP.09 Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (EFS+)</p> <p>Działanie FEWP.09.02 Edukacja przedszkolna, ogólna oraz kształcenie zawodowe w ramach rozwoju lokalnego</p> <p>Cel: CP4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p> <p>Cel szczegółowy: EFS+.CP4.F - Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p>
<p>Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030 (RIS 2030)</p>	<p>Cele strategiczne i szczegółowe RIS 2030:</p> <p>Cel strategiczny 1. Zwiększenie aktywności innowacyjnej w Wielkopolsce</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>1.2. Rozwój działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem wspierania i wdrażania nowoczesnych rozwiązań z obszaru ICT, Przemysłu 4.0 oraz innych wiodących technologii</p> <p>Cel strategiczny 2. Rozwój regionalnego ekosystemu innowacji</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>2.2. Rozwijanie współpracy nauki z biznesem</p> <p>2.3. Podniesienie efektywności ram finansowania dla przedsięwzięć inwestycyjnych</p> <p>Cel strategiczny 3. Włączanie się Wielkopolski w globalny łańcuch wartości</p> <p>Cel szczegółowy:</p>

	<p>3.3. Promocja gospodarcza i przyciąganie inwestorów</p> <p>Cel strategiczny 4. Kadry nowoczesnej gospodarki</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>4.1. Wysokiej jakości oferta edukacyjna dostosowana do potrzeb branż przyszłości</p> <p>4.2. Poprawa kompetencji innowacyjnych w cyklu kształcenia i uczeniu się przez całe życie</p>
Strategia polityki społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku	<p>Cele strategiczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Usługi społeczne dostępne i wysokiej jakości 2. Infrastruktura zróżnicowana i dostępna w środowisku lokalnym 3. Wielkopolska obywatelska, potrafiąca się samoorganizować 4. Mieszkańcy aktywni i włączeni w główny nurt życia społeczno-gospodarczego 5. Regionalny system polityki społecznej – skoordynowany, wielosektorowy i międzyinstytucjonalny
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030	<p>Cel główny: Wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju
Strategia na rzecz osób z niepełnosprawnościami 2021-2030	<p>Cel główny: włączenie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Obszary priorytetowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1: Niezależne życie 2: Dostępność 3: Edukacja 4: Praca
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Leszczyńskiej do 2030 roku	<p>Priorytet 1. Dynamiczna innowacyjna gospodarka i przedsiębiorczość</p> <p>Cele strategiczne:</p> <p>C 1.1 Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka powiązana z efektywnym systemem edukacji i aktywnością mieszkańców</p> <p>C 1.2 Podniesienie atrakcyjności oferty inwestycyjnej Aglomeracji Leszczyńskiej</p> <p>C 1.3 Atrakcyjna oferta turystyczno-rekreacyjna</p> <p>Priorytet 2. Aktywna społeczność i atrakcyjne środowisko zamieszkania</p> <p>Cele strategiczne:</p> <p>C 2.1. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i świadczeniu wysokiej jakości usług dla mieszkańców</p> <p>C 2.2 Zrewitalizowane obszary zamieszkania, obiekty i przestrzenie publiczne</p> <p>C 2.3 Sprawność administracyjna i partycypacja mieszkańców w inicjatywach rozwojowych</p> <p>Priorytet 3. Sprawna i efektywna infrastruktura</p> <p>C 3.1 Dogodna dostępność komunikacyjna</p> <p>C 3.2 Rozwój infrastruktury technicznej, inwestycji i zachowań proekologicznych</p>

<p>Plan rozwoju lokalnego Powiatu Leszczyńskiego na lata 2021-2027</p>	<p>Cel strategiczny nr 1 Nowoczesna i sprawna infrastruktura Cele szczegółowe: 1.2. Rozwój sieci ścieżek rowerowych w powiecie 1.3. Rozwój technologii komunikacyjno-informacyjnych 1.4. Modernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z likwidacją barier architektonicznych oraz komunikacyjnych Cel strategiczny nr 2 Zwiększenie aktywności społeczeństwa Cele szczegółowe: 2.1. Wspieranie oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych 2.2. Współpraca samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi Cel strategiczny nr 3 Promocja oraz zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu Cele szczegółowe: 3.1. Rewitalizacja obiektów zabytkowych 3.2. Promocja oferty kulturalnej gmin i powiatu oraz lokalnych walorów turystycznych 3.3. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego Cel strategiczny nr 4 Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka Cele szczegółowe: 4.1. Tworzenie warunków dla powstawania i rozwoju przedsiębiorczości w regionie 4.2. Przeciwdziałanie i zwalczanie bezrobociu (w tym wspieranie samozatrudnienia) 4.3. Dopasowanie oferty edukacyjnej placówek oświatowych do potrzeb lokalnego rynku pracy</p>
<p>Program rozwoju turystyki w Regionie Leszczyńskim</p>	<p>Cel strategiczny 1. Podniesienie konkurencyjności turystycznej Regionu Leszczyńskiego cele operacyjne: 1.1. Poszerzenie oferty turystycznej regionu 1.2. Wydłużenie sezonu turystycznego w regionie 1.3. Podniesienie jakości usług oferowanych w regionie Cel strategiczny 2. Wykreowanie wizerunku regionu jako obszaru atrakcyjnego turystycznie. cele operacyjne: 2.1. Promocja regionu na rynkach docelowych 2.2. Wizualizacja turystyczna Regionu Cel strategiczny 4. Podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców regionu poprzez turystykę i rekreację Cele operacyjne: 4.1. Podniesienie poziomu aktywności rekreacyjnej mieszkańców 4.2. Stworzenie warunków aktywizacji zawodowej mieszkańców w usługach turystycznych</p>
<p>Strategia rozwoju Powiatu Wolsztyńskiego na lata 2015-2025</p>	<p>Cel strategiczny 1: Atrakcyjne warunki życia na terenie Powiatu Wolsztyńskiego Cele operacyjne: 1.1. Efektywny system dostosowywania kierunków i form kształcenia na terenie Powiatu Wolsztyńskiego do potrzeb rynku pracy</p>

	<p>1.3. Wysoka jakość infrastruktury kulturalno-sportowo-rekreacyjnej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego</p> <p>1.4. Skuteczny system wsparcia dla rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>Cel strategiczny 2: Konkurencyjna gospodarka Powiatu Wolsztyńskiego</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>2.1. Spójna polityka gospodarcza na terenie Powiatu</p> <p>2.2. Kompleksowy system wsparcia dla obecnych i potencjalnych inwestorów</p> <p>2.3. Całoroczna oferta turystyczna i kulturalno-rozrywkowa oparta o zmodernizowane zaplecze turystyczne, walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwo kulturowe</p> <p>Cel strategiczny 3: Wysoka jakość infrastruktury technicznej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego i czyste środowisko naturalne</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>3.1. Nowoczesna i sprzyjająca środowisku infrastruktura techniczna</p> <p>3.4. Wyższy poziom bezpieczeństwa mieszkańców powiatu i turystów.</p>
<p>Strategia rozwoju Miasta i Gminy Wolsztyn na lata 2016-2025</p>	<p>Cel strategiczny nr 1 Rozbudowa infrastruktury technicznej na terenie Gminy</p> <p>Program 1.1. Modernizacja układu drogowego</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1.1.3. Budowa ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych <p>Cel strategiczny nr 2 Rozwój infrastruktury i usług społecznych</p> <p>Program 2.1. Baza lokalowa i organizacja oświaty</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2.1.1. Rozbudowa i remonty bazy lokalowej i sportowej oświaty - 2.1.2. Organizacja oświaty i wychowania, zajęcia pozalekcyjne <p>Program 2.2. Bogata oferta kulturalna</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2.2.1. Rozbudowa gminnej bazy lokalowej kultury - 2.2.2. Wzrost atrakcyjności oferty kulturalnej <p>Program 2.3. Sport i rekreacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2.3.1. Baza sportowa i rekreacyjna (oprócz bazy przyszkolnej) oraz organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych <p>Program 2.4. Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2.4.1. Poprawa bazy lokalowej opieki społecznej i rozwój oferowanych usług <p>Program 2.5. Zarządzanie Gminą</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2.5.2. Rozwój i umacnianie społeczeństwa obywatelskiego <p>Cel strategiczny nr 3 Ład przestrzenny i wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy</p> <p>Program 3.2. Rewitalizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3.2.1. Rewitalizacja miasta i terenów wiejskich <p>Program 3.3. Wspieranie rozwoju gospodarczego Gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3.3.1. Promocja gospodarcza i turystyczna Gminy
<p>Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta i Gminy Wolsztyn na lata 2016-2025</p>	<p>Cel strategiczny 1. Wsparcie dla rodzin, w tym potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>2. Zagospodarowanie czasu wolnego społeczności lokalnej, szczególnie dzieci i młodzieży</p> <p>6. Wsparcie organizacji pozarządowych pracujących na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży</p>

	<p>Cel strategiczny 2. Poprawa warunków życia i zdrowia mieszkańców</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dbanie o bezpieczeństwo mieszkańców 2. Zapewnienie czystości i ładności na terenie miasta i gminy 3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw <p>Cel strategiczny 3. Działania na rzecz włączenia społecznego grup marginalizowanych społecznie</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizowanie osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych 3. Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób potrzebujących włączenia społecznego 5. Promowanie zdrowego stylu życia
Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Wolsztyn na lata 2021-2024	<p>Zadanie 6 – Promocja historii i walorów turystycznych gminy, w tym dawnej granicy polsko-niemieckiej</p> <p>Zadanie 7 – Promocja miejscowego folkloru i tradycji poprzez warsztaty zajęciowe. Odtworzenie tradycyjnego stroju ludowego – ludności polskiej, niemieckiej (olęderskiej), żydowskiej</p> <p>Zadanie 8 – Opracowywanie i umieszczanie na szlakach turystycznych tablic informacyjnych dotyczących zabytków w gminie.</p>
Zaktualizowana Strategia Rozwoju Powiatu Rawickiego na lata 2020-2030	<p>Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury powiatowej</p> <p>Program 1. Drogownictwo - 1.2. Budowa infrastruktury rowerowej</p> <p>Program 2. Racjonalizacja i modernizacja infrastruktury Powiatu - 2.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury oświaty</p> <p>Cel strategiczny 2. Rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu</p> <p>Program 3. Wspieranie rozwoju gospodarczego, ochrona środowiska i przeciwdziałanie bezrobociu</p> <p>Program 4. Oświata, kultura, sport i turystyka</p>
Strategia rozwoju Gminy Bojanowo na lata 2016-2025	<p>Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej i gospodarki</p> <p>Program 3. Rozwój gospodarczy</p> <p>Cel strategiczny 2. Stwarzanie atrakcyjnych warunków do rozwoju i wypoczynku</p> <p>Program 4. Oświata</p> <p>Program 5. Kultura i rozrywka</p> <p>Program 6. Rekreacja i sport</p> <p>Program 8. Aktywizacja społeczna i sprawne zarządzanie Gminą</p>
Strategia Rozwoju Gminy Lipno na lata 2017-2026	<p>Cele strategiczne:</p> <p>Cel strategiczny 1. Zapewnienie dogodnych warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy</p> <p>Program 3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>Cel strategiczny 2. Zapewnienie wysokiego poziomu infrastruktury i usług społecznych</p> <p>Program 4. Oświata, kultura, sport, rekreacja</p> <p>Program 6. Aktywność społeczna i sprawne zarządzanie Gminą</p>
Strategia Rozwoju Gminy Poniec na lata 2015-2025	<p>Cel strategiczny 1. Atrakcyjna infrastruktura</p> <p>Cel operacyjny 2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej</p> <p>Cel strategiczny 2. Zwiększony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych</p> <p>Cele operacyjne:</p>

	<p>1. Rozwój oferty kulturalnej, rozrywkowej i sportowej dla różnych grup społecznych</p> <p>3. Pobudzenie aktywności i wspieranie integracji społecznej</p> <p>Cel strategiczny 3. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie środowiska naturalnego, walorów krajobrazowych i kulturowych w celu rozwoju potencjału gminy</p> <p>Cel operacyjne:</p> <p>1. Edukacja społeczna i promowanie zachowań chroniących środowisko i przestrzeń gminy.</p> <p>3. Ochrona środowiska oraz walorów przyrodniczych i historycznych Gminy.</p> <p>4. Rewitalizacja przestrzeni gminnej i odnowa centrów miejscowości.</p> <p>Cel strategiczny 4. Rozwinięta gospodarka lokalna</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>1. Wspieranie rozwoju nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa oraz różnicowania w kierunku działalności pozarolniczej</p> <p>2. Promocja postaw innowacyjnych wśród młodzieży i dorosłych poprzez działalność szkoleniową i doradczą, w tym poprzez aktywność szkół</p> <p>3. Promocja obszarów aktywności gospodarczej na terenie Gminy oraz terenów przeznaczony pod budownictwo mieszkaniowe</p> <p>4. Aktywizacja osób bezrobotnych</p>
<p>Strategia Rozwoju Gminy Przemęt na lata 2021-2027</p>	<p>Cel strategiczny I: Wysokiej jakości infrastruktura i czyste środowisko podstawą podnoszenia poziomu życia mieszkańców Gminy</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>1.3. Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy</p> <p>1.4. Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu</p> <p>Cel strategiczny II: Rozwój gospodarczy oraz polityka przestrzenna Gminy bazujące na lokalnych walorach i zrównoważonym rozwoju</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>2.3. Wsparcie przedsiębiorców i stworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy</p> <p>2.4. Wysokiej jakości oferta turystyczna, rekreacyjna i wypoczynkowa, nastawiona na oczekiwania wszystkich grup społecznych</p> <p>Cel strategiczny III: Aktywne i wykształcone społeczeństwo motorem rozwoju Gminy</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>3.2. Zapewnienie miejsc do odpoczynku po nauce i pracy</p> <p>3.3. Wysoka jakość oświaty wizytówką Gminy Przemęt</p> <p>3.4. Aktywna współpraca oraz wzmocnienie potencjału jednostek pomocniczych i organizacji pozarządowych</p>

<p>Strategia Gminy Śmigiel na lata 2023 - 2032</p>	<p>Cel strategiczny 1 Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka lokalna, wykorzystująca uwarunkowania, tradycje i specjalizacje lokalne oraz przedsiębiorczość</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>Cel operacyjny 1.2 Rozwój i promocja lokalnej przedsiębiorczości, handlu i usług</p> <p>Cel operacyjny 1.3 Rozwój obszarów wiejskich i branż powiązanych</p> <p>Cel operacyjny 1.4 Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 2 Atrakcyjna i rozwijająca się oferta wykorzystania wolnego czasu, bazująca na historii i bogatym dziedzictwie kulturowym oraz walorach przyrodniczo-krajobrazowych gminy</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>Cel operacyjny 2.1 Ochrona dziedzictwa historycznego oraz wzmocnienie roli kultury w procesach rozwoju społecznego</p> <p>Cel operacyjny 2.2 Rozwój infrastruktury oraz kreowanie spójnej oferty w zakresie sportu, rekreacji i wypoczynku</p> <p>Cel strategiczny 3 Komfort i bezpieczeństwo mieszkańców w wymiarze środowiskowym, przestrzennym i komunikacyjnym</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>Cel operacyjny 3.1 Zapewnienie powszechnego dostępu do system-ów infrastruktury technicznej wykorzystujących technologie adekwatne do warunków osadniczych i przyrodniczych</p> <p>Cel operacyjny 3.2 Ochrona zasobów środowiskowych i adaptacja do zmian klimatu</p> <p>Cel operacyjny 3.3 Ochrona i kształtowanie krajobrazu oraz funkcjonalne zarządzanie przestrzenią</p> <p>Cel strategiczny 4 System usług publicznych wysokiej jakości, dostosowany do potrzeb i oczekiwań społecznych, odpowiadający wyzwaniom współczesności</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>Cel operacyjny 4.1 Skuteczna i efektywna polityka oświatowa odpowiadająca na wyzwania XXI wieku</p> <p>Cel operacyjny 4.2 Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych</p> <p>Cel operacyjny 4.3 Strategiczne zarządzanie rozwojem gminy, służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu oraz gospodarczemu</p>
<p>Strategia Rozwoju Gminy Świąciechowa na lata 2020-2024</p>	<p>Priorytet I „Aktywne społeczeństwo”</p> <p>cele szczegółowe:</p> <p>I.I Wsparcie osób starszych</p> <p>I.II Dzieci i młodzież</p> <p>I.III Aktywizacja społeczna.</p> <p>Priorytet II „Przyjazne środowisko”</p> <p>cele szczegółowe:</p> <p>II.I Świadomość ekologiczna</p> <p>II.II Ochrona środowiska</p> <p>Priorytet III „Rozwój gospodarczy”</p> <p>cele szczegółowe:</p> <p>III.I Zagospodarowanie przestrzenne</p> <p>III.II Przyjazny urząd oraz dialog z przedsiębiorcami</p>

Strategia Rozwoju Gminy Włoszakowice na lata 2023-2030	<p>Cel strategiczny I Rozwój spójnej komunikacyjnie i estetycznej przestrzeni publicznej Gminy Włoszakowice</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>I.1. Zapewnienie przyjaznej i dobrze skomunikowanej przestrzeni publicznej</p> <p>I.2. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzięki wysokiej jakości infrastrukturze technicznej na terenie Gminy</p> <p>I.3. Ochrona środowiska oraz walorów przyrodniczych Gminy</p> <p>Cel strategiczny II Wzrost gospodarczy Gminy w oparciu o rozwiniętą turystykę i dziedzictwo lokalne</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>II.1. Podniesienie znaczenia turystyki i przedsiębiorczości w gospodarce Gminy</p> <p>II.2. Zachowanie pamięci o historii Gminy i kultywowanie gminnych tradycji</p> <p>II.3. Intensyfikacja działań promujących Gminę</p> <p>Cel strategiczny III Poprawa jakości życia mieszkańców dzięki rozwiniętej ofercie społecznej</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>III.1. Wzrost jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych</p> <p>III.2. Wysoka jakość opieki nad dziećmi do lat 3, wychowania przedszkolnego oraz edukacji</p> <p>III.3. Wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej odpowiadającej potrzebom wszystkich mieszkańców</p>
--	---

Pozostałe gminy członkowskie WLGD Krainy Lasów i Jezior nie posiadają strategii rozwoju obejmujących lata 2023-2027.

2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Podjęcie zintegrowane w ramach LSR i sformułowanych w jej ramach przedsięwzięć przejawia się w następujących aspektach:

Integracja podmiotów różnych sektorów – realizacja kolejnych przedsięwzięć wymaga aktywnego włączenia się podmiotów reprezentujących różne miejscowości i różne sektory; znaczna część przedsięwzięć związaną jest z sieciowaniem podmiotów, koordynowaniem ich działań, tworzeniem wspólnych projektów, prowadzeniem wspólnej, ujednoliconej polityki informacyjnej opartej na danych przekazywanych przez różne podmioty lokalne. Strategia przewiduje realizację zadań przez różne podmioty działające na terenie 12 zrzeszonych gmin. Realizacja Strategii wymaga współpracy podmiotów reprezentujących różne sektory, środowiska i miejscowości. Rozwój regionu wymaga aktywnego działania sektora samorządowego, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych. Każdy podmiot ma przypisane określone zadania do wykonania i tylko pełne współdziałanie pozwoli osiągnąć zamierzone cele i zrealizować wizję i misję WLGD Krainy Lasów i Jezior. Podobne współdziałanie konieczne jest w zakresie rozwoju przedsiębiorczości. W tym aspekcie szczególnie pożądana jest współpraca wszystkich sektorów, a szczególnie sektora samorządowego i gospodarczego, przy aktywnym współdziałaniu organizacji pozarządowych, promujących przedsiębiorczość na naszym terenie. Powodzenie realizacji każdego z celów uzależnione jest od jak najszerzego uczestnictwa społeczności lokalnej, co wyraża stopień ich zintegrowania. WLGD będzie dążyć do ścisłej współpracy pomiędzy partnerami i koordynacji działań pomiędzy nimi. Rolą WLGD będzie wspieranie mieszkańców, organizacji

pozarządowych, przedsiębiorstw, instytucji samorządowych i innych w dążeniu do osiągnięcia celów LSR. Od aktywności partnerów lokalnych zależało będzie osiągnięcie celów LSR oraz rozwój obszaru.

Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach LSR zostały zaprojektowane w sposób zapewniający udział wielu różnych podmiotów w ich realizacji. Łatwo to stwierdzić analizując skład grup docelowych dla przedsięwzięć przewidzianych w strategii. Znajdujemy wśród nich podmioty z sektora publicznego (samorządy lokalne, instytucje kultury, szkoły), podmioty z sektora społecznego (organizacje pozarządowe, grupy nieformalne) oraz podmioty z sektora gospodarczego (przedsiębiorcy, rolnicy). W trakcie realizacji przedsięwzięć poszczególne sektory odniosą wzajemne korzyści ze współpracy w ramach zintegrowanego działania np. sektor publiczny od sektora społecznego może zyskać partnera wspólnych rozwiązań dotyczących płaszczyzny społecznej, entuzjazm i zaangażowanie oraz wsparcie organizacyjne i merytoryczne imprez promocyjnych; natomiast od sektora gospodarczego partnera w realizacji inwestycji. Sektor społeczny od sektora publicznego może zyskać dotacje i wsparcie finansowe, pomoc informacyjno-organizacyjną czy doradztwo prawne; od sektora gospodarczego kapitał, pomoc w realizacji celów statutowych, a sektor gospodarczy od sektora publicznego promocję, pomoc w realizacji planów rozwojowych i kontaktach z instytucjami z otoczenia biznesu; od sektora społecznego współpracę w promowaniu produktów i organizowaniu wystaw, wsparcie kadrowe, promocję.

Integracja obszaru – wśród proponowanych przedsięwzięć preferowane są te, które obejmują swoim zasięgiem cały obszar Krainy Lasów i Jezior; nawet w sytuacji, gdyby charakter pojedynczego projektu ograniczał jego zasięg przestrzennie, powinien on stanowić część większego systemu (np. projekty turystyczne realizowane w ramach szlaków turystycznych, czy też bazy informacyjne prezentujące informacje o konkretnych obiektach czy usługach, ale zawierające analogiczne dane o wszystkich miejscowościach obszaru). Wszystkie przedsięwzięcia będzie cechować wykorzystanie charakterystycznych dla terenu Krainy Lasów i Jezior zasobów lokalnych, dziedzictwa kulturalnego oraz przyrodniczego. Ten aspekt integracyjny odnosi się do zasobów wykorzystywanych w działaniach. Przedsięwzięcia w sposób bezsprzeczny dotyczą miejsc i obiektów stanowiących dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe regionu.

Integracja funkcji – w ramach strategii dąży się do integrowania rozwoju w wymiarach środowiskowym, społecznym, kulturowym, przestrzennym, gospodarczym; wszystkie te wymiary współzależą od siebie, a realizacja przedsięwzięć w ramach jednego wymiaru sprzyja osiągnięciu celów w innych wymiarach.

Na uwagę zasługuje też postrzeganie procesów rozwoju jako pewnej sekwencji integrującej różne zjawiska, z określonymi przyczynami i skutkami. Przejawia się to w:

- postrzeganiu działalności społecznych, aktywności liderów lokalnych i organizacji pozarządowych jako możliwego źródła dla rozwoju funkcji rynkowych i powstawania nowych podmiotów gospodarczych wykorzystujących lokalne potencjały dla kreowania swojej oferty;
- budowaniu fundamentów pod przyszły rozwój poprzez podejmowanie podstawowych działań edukacyjnych i organizacyjnych.

Wspominając o wymiarze przestrzennym, warto zwrócić uwagę na to, że LSR integruje rozwój Krainy Lasów i Jezior ze swoim otoczeniem. Opracowana LSR nie jest wyrwana z szerszego kontekstu zachodzących procesów zewnętrznych. Wręcz przeciwnie, możliwości rozwoju wynikają zarówno z posiadanych specyficznych potencjałów, jak również z szans w otoczeniu. Uwzględniono dwa główne układy odniesienia:

- układ regionalny – postrzegany jako rynek zbytu na lokalne produkty i usługi, zwłaszcza w kontekście odmienności obszaru od reszty województwa i możliwości rozwijania usług turystycznych i rekreacyjnych;

- układ ponadregionalny i transgraniczny – traktowany jako źródło szans dla przyszłego rozwoju obszaru i tworzenia oferty wspólnie z partnerami z kraju i zagranicy.

Cele zawarte w LSR WLGD Kraina Lasów i Jezior wykazują cechy spójności, komplementarności oraz synergii z celami strategicznymi, szczegółowymi oraz priorytetami założonymi do realizacji w innych dokumentach strategicznych na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym (zbieżność została wykazana w powyższej tabeli).

Szczególne znaczenie ma tutaj zawarty w LSR wysoki stopień efektu synergicznego. Pozwoli on na skuteczne współdziałanie i współpracę różnych czynników, a powodując skuteczny efekt ich interakcji, znacznie większy jego skuteczność niż efekty ich osobnego działania.

Założony wysoki poziom synergii ma szczególne znaczenie dla realizacji założonych przedsięwzięć oraz ostatecznego korzystania z efektów synergii, wynikającej z uczestnictwa w programowaniu i realizacji zamierzeń na określonym terenie. Komplementarność interwencji jest istotnym czynnikiem na etapie programowania, ważne jest jej praktyczne zapewnienie na każdym etapie realizacji LSR. Zaplanowano podejmowanie realnych działań zmierzających do zapewnienia realnej komplementarności na etapie wyboru i realizacji projektów.

W wyniku realizacji założeń niniejszej strategii i innych działań, wykonywanych przez wiele podmiotów, działających w cechującej się bogactwem kulturowo-przyrodniczym Krainie Lasów i Jezior, rozwinięta jest nowoczesna, oparta o wydajne i zdrowe technologie, dobrze zorganizowana działalność rolnicza. Istnieją dogodne warunki dla rozwoju działalności gospodarczej, zwłaszcza w obszarze turystyki i rekreacji. Powoduje to dywersyfikację możliwości rozwojowych oraz podniesienie poziomu życia i zadowolenia mieszkańców. Szereg realizowanych innowacyjnych projektów społecznych i inwestycyjnych we wszystkich obszarach życia sprawia, że społeczność lokalna działa w sposób aktywny i przedsiębiorczy. Mieszkańcy są otwarci i zaangażowani w otaczające ich sprawy, mają możliwość realizowania swoich życiowych planów.

Cele określają obszary, które będą wspierane środkami z Programu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027. Z celów wynikają przedsięwzięcia, a z nich preferowane typy projektów, które będą brane pod uwagę podczas wyboru konkretnych operacji do realizacji lokalnej strategii rozwoju.

W oparciu o powyżej założone działania LGD będzie również wspierać zarówno lokalne, jak i - ponadlokalne inicjatywy, szczególnie uwzględniające wdrażanie na tym obszarze pozostałych instrumentów terytorialnych takich jak ZIT.

Dzięki spójności, komplementarności oraz synergii celów zawarte w LSR WLGD Kraina Lasów i Jezior z celami strategicznymi, szczegółowymi oraz priorytetami założonymi do realizacji w innych dokumentach strategicznych na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym zostaną zastosowane rozwiązania na wielu płaszczyznach. Ważnym elementem, który zostanie uwzględniony w procesie wdrażania LSR jest jej oddolny charakter oraz partnerskie podejście. Zakres przewidzianego w LSR wsparcia uwzględnia problemy i potrzeby deklarowane przez przedstawicieli wszystkich sektorów z obszaru 12 gmin członkowskich LGD. Zawarta w LSR synergia z innymi dokumentami planistycznymi lokalnymi i regionalnymi przyczyni się do zaangażowania różnych grupy interesu w rozwiązywaniu problemów oraz kształtowaniu wizerunku regionu i jego tożsamości. Przyjęte metody wdrażania operacji w ramach LSR zostały dostosowane do specyfiki planowanych przedsięwzięć oraz głównych grup odbiorców.

Rozdział VI Cele i wskaźniki

1. Specyfika i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania

Cele LSR zostały oparte na wnioskach z przeprowadzonej analizy SWOT i diagnozy obszaru. Poszczególne cele wynikają z przyjętej wizji rozwoju obszaru WLGD Kraina Lasów i Jezior do 2029 roku. Cele są odzwierciedleniem wizji tj. narzędziem w jaki sposób Lokalna Grupa Działania będzie wizję realizować.

Niniejsza LSR jest już trzecią strategią tworzoną przez WLGD Kraina Lasów i Jezior. Nie ulega wątpliwości, że przeprowadzona analiza potrzeb i potencjału obszaru, wnioski z niej wyciągnięte, a co za tym idzie sformułowanie wizji, misji, celów i przedsięwzięć będzie bezpośrednio nawiązywać do poprzednich LSR, bowiem ani potencjał obszaru WLGD, ani istniejące potrzeby nie uległy przez lata znaczącym przeobrażeniom, pomimo zauważalnych efektów wzrostu gospodarczego w niektórych obszarach.

Wizja rozwoju jest opisem stanu, który zamierzamy osiągnąć w perspektywie wieloletniej. Z punktu widzenia planowania strategicznego jest obrazem, którego realizacja powinna być wyznacznikiem działań poszczególnych instytucji zaangażowanych w rozwój całego obszaru objętego niniejszą strategią.

W wyniku prowadzonych dyskusji w procesie konsultacji społecznych z zaangażowanymi partnerami przyjęto wizję, którą można ująć w następujących sformułowaniach:

W wyniku realizacji założeń niniejszej strategii i innych działań, wykonywanych przez wiele podmiotów, działających w cechującej się bogactwem kulturowo-przyrodniczym Krainie Lasów i Jezior, rozwinięta jest nowoczesna, oparta o wydajne i zdrowe technologie, dobrze zorganizowana działalność rolnicza. Istnieją dogodne warunki dla rozwoju działalności gospodarczej, zwłaszcza w obszarze turystyki i rekreacji. Powoduje to dywersyfikację możliwości rozwojowych oraz podniesienie poziomu życia i zadowolenia mieszkańców. Szereg realizowanych innowacyjnych projektów społecznych i inwestycyjnych we wszystkich obszarach życia sprawia, że społeczność lokalna działa w sposób aktywny i przedsiębiorczy. Mieszkańcy są otwarci i zaangażowani w otaczające ich sprawy, mają możliwość realizowania swoich życiowych planów.

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel całości strategii. Określa, jaki powinien być wizerunek regionu w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety strategii i realizujących ją samorządów w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Jest ona sentencją, która najlepiej ujmuje główne kierunki działania samorządów i innych jednostek, kreujących rozwój tego obszaru, jednocześnie wskazuje priorytety działalności w najbliższych latach, ale przede wszystkim jest podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Wypracowana misja rozwoju, pokazuje pozytywny obraz Krainy Lasów i Jezior w perspektywie nadchodzących lat. Przeprowadzone analizy i wyartykułowane potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie zarówno wizji i misji, jak i głównych celów strategii. Przedstawiona misja wypracowana została wspólnie z uczestnikami warsztatów i debat. Opisuje ona główne kierunki działań w przyszłości. Misja wyraźnie określa charakter obszaru i wskazuje jego atuty. Z misji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane.

Na podstawie analizy silnych stron oraz braków i problemów, biorąc pod uwagę wszystkie zidentyfikowane uwarunkowania rozwoju omawianego obszaru, sformułowano następującą deklarację misji:

Dążymy do osiągnięcia wysokiej jakości życia na obszarze Krainy Lasów i Jezior poprzez szybki i zrównoważony rozwój gospodarczy, społeczny i kulturalny dzięki partnerskiemu współdziałaniu władz, mieszkańców i biznesu oraz otwarciu na innowacje i nowoczesne technologie.

Jak widać zarówno wizja, jak i misja niniejszej LSR bezpośrednio nawiązuje do wizji i misji poprzednich LSR na lata 2009-2013 i objętej PROW na lata 2014-2020. Spowodowane to jest zarówno uniwersalnością i ponadczasowością przyjętych sformułowań, jak i niewielkimi kwotami przeznaczonymi na realizację LSR.

Pomimo realizacji w ramach poprzednich LSR w latach 2010-2023 kilkuset operacji i wykorzystaniu przez beneficjentów zdecydowanej większości przyznaných środków finansowych oraz osiągnięcia (a w niektórych przypadkach przekroczenia) stanu docelowego zakładanych wskaźników produktu i rezultatu, sformułowane uprzednio wizja, misja i cele strategii pozostają w znacznym stopniu aktualne.

W procesie planowania strategicznego przy tworzeniu strategii określono najpierw cele, dzięki którym realizowana będzie wizja LSR.

Cele określają obszary, które będą wspierane środkami z Programu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027. Z celów wynikają przedsięwzięcia, a z nich preferowane typy projektów, które będą brane pod uwagę podczas wyboru konkretnych operacji do realizacji lokalnej strategii rozwoju.

Po określeniu wizji i misji działania Lokalnej Grupy Działania, w wyniku prac warsztatowych wypracowano cele. Są to cele strategiczne o charakterze długofalowym, których osiągnięcie będzie przybliżać pożądany stan rozwoju obszaru, nakreślony w jego wizji.

Cele te są następujące:

Cel 1

C.1 Poprawa stanu infrastruktury Krainy Lasów i Jezior

Cel 2

C.2 Zachowanie dziedzictwa lokalnego Krainy Lasów i Jezior

Cel 3

C.3 Wzmacnianie kapitału społecznego Krainy Lasów i Jezior

Powiązania diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów z planowanymi przedsięwzięciami w oparciu o konsultacje społeczne przedstawia poniższa matryca logiczna. Matryca logiczna prezentuje wskaźniki rezultatu i produktu, które wskazują na długookresowe i krótkookresowe skutki podjętych operacji.

Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników z planowanymi przedsięwzięciami

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cele	Planowane przedsięwzięcia	Rezultaty	Produkty	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
<ul style="list-style-type: none"> • niedostatecznie rozwinięta infrastruktura społeczno-kulturalna • braki w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej i turystycznej • niewystarczający stan infrastruktury ochrony środowiska • ciągle niewystarczająca aktywność społeczna i kulturalna mieszkańców • zły stan infrastruktury drogowej • niedostateczne natężenie połączeń komunikacyjnych • brak miejscowych planów 	<p>C.1 Poprawa stanu infrastruktury Krainy Lasów i Jezior</p>	<p>P.1.1. Rozwój małej infrastruktury publicznej</p>	<p>W.1.1 R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR</p>	<p>Liczba obiektów infrastruktury publicznej objętych wsparciem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sytuacja makroekonomiczna kraju • zmiana modelu spędzania wolnego czasu w części społeczeństwa: intensywne wykorzystanie czasu wolnego, aktywne formy rekreacji, preferowany kontakt ze środowiskiem naturalnym • dynamiczny rozwój nowych form i typów turystyki zwiększający możliwości wykorzystywania lokalnych potencjałów • ograniczone środki materialne na realizację projektów inwestycyjnych
		<p>P.1.2. Rozwój istniejących przedsiębiorstw</p>	<p>W.1.2 R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR</p>	<p>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem</p>	

<p>zagospodarowania przestrzennego</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrzeba rozwoju rekreacji i turystyki • problemy społeczne w grupach docelowych dla których powinny być rozwijane alternatywy spędzania czasu wolnego • problemy zdrowotne w społeczeństwie- konieczność aktywizowania fizycznego mieszkańców 		<p>P.1.3. Podejmowanie nowej działalności gospodarczej</p>	<p>W.1.3 R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR</p>	<p>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • postępujące wykluczenie wielu osób z życia społecznego • niestabilna polityka państwa: częste zmiany przepisów prawnych
		<p>P.1.4. Rozwój infrastruktury lokalnej</p>	<p>W.1.4 RCR77 Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</p>	<p>RCO77 Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem</p>	
			<p>W 1.4. FEW5.2-R1 Ludność korzystająca z miejsc aktywizacji społecznej</p>	<p>FEW5.2-P2 Liczba wspartych miejsc aktywizacji społecznej</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • ciągle niewystarczająca aktywność społeczna i kulturalna mieszkańców • konieczność wzmocnienia trendu w zakresie kulturowania tradycji • rosnące zainteresowanie kulturą lokalną 	<p>C.2 Zachowanie dziedzictwa lokalnego Krainy Lasów i Jezior</p>	<p>P.2.1. Ochrona i poprawa dostępu do elementów dziedzictwa lokalnego</p>	<p>W.2.1 R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.</p>	<p>Liczba zrealizowanych operacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sytuacja makroekonomiczna kraju • niewystarczająca skala wsparcia Państwa w sferze ochrony zabytków • zanikanie tradycji wiejskich
<ul style="list-style-type: none"> • ciągle niewystarczająca aktywność społeczna i kulturalna mieszkańców 	<p>C.3 Wzmacnianie kapitału społecznego</p>	<p>P.3.1. Wsparcie równego dostępu do edukacji na</p>	<p>W.3.1 PLFCR01 Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje I po</p>	<p>PLFCO01 Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sytuacja makroekonomiczna kraju

<ul style="list-style-type: none"> • zbyt wolno postępująca poprawa wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców • niska motywacja rolników i osób pozostających bez zatrudnienia do przekwalifikowania się • niewielka intensywność dotychczasowej współpracy trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego 	Krainy Lasów i Jezior	obszarze Krainy Lasów i Jezior	opuszczeniu programu	PLFCO03 Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	<ul style="list-style-type: none"> • postępujące wykluczenie wielu osób z życia społecznego • emigracja osób młodych oraz osób wykwalifikowanych • niewłaściwa polityka oświatowa państwa
		P.3.2. Włączenie osób starszych, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji	W.3.2 R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.	PLFCO04 Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	

Uwagi do interpretacji tabeli:

1. „Zidentyfikowane problemy / wyzwania społeczno-ekonomiczne” dotyczą tych zagadnień opisanych w diagnozie i w analizie SWOT, które bądź mają charakter negatywny i wymagają naprawy/eliminacji, bądź pozytywny i wymagają wsparcia poprzez realizację operacji.

2. „Czynniki zewnętrzne mające wpływ (...)” to zarówno czynniki, które mają pozytywny wpływ na realizację przedsięwzięcia (czyli umożliwią, ułatwią, przyspieszą wdrożenie operacji), jak i negatywny (czyli mogą uniemożliwić, utrudnić, opóźnić jego wdrażanie).

2. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania, przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS, a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem.

Niniejsza LSR przewiduje trzy konkretne cele, na których będzie koncentrowało się wsparcie z Programu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR) oraz Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027 (FEW).

Źródłem finansowania przewidzianych w LSR operacji będą środki pochodzące z trzech Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych (EFSI):

- w ramach Programu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR): Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW);
- w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejski Fundusz Społeczny (EFS).

Cele, przypisane im przedsięwzięcia, ich budżet, grupy docelowe przedsięwzięć, a także sposób ich realizacji i źródło finansowania są zawarte **w załączniku nr 1 do LSR Cele i przedsięwzięcia.**

Potrzeba realizacji przedsięwzięć określonych w tabeli w załączniku nr 1 do LSR wynika z przeprowadzonej diagnozy oraz następujących po niej działań konsultacyjnych, służących zdefiniowaniu najbardziej adekwatnych do zidentyfikowanych potrzeb rozwiązań. Przedsięwzięcia stanowią zatem wyraz pracy lokalnej społeczności nad strategią, wskazują drogi dojścia do realizacji celów.

Decydujący wpływ na wybór przedsięwzięć miały zapisy Programu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027 oraz przepisy europejskie i krajowe, których określono zakresy rzeczowe operacji, które mogą uzyskać dofinansowanie w ramach wdrażania niniejszej LSR.

WLGD Kraina Lasów i Jezior w niniejszej LSR nie przewiduje wyodrębnienia celów i przedsięwzięć szczególnie nastawionych na innowacje, ani celów i przedsięwzięć dedykowanych ludziom młodym lub/i seniorom lub/i osobom ze zdefiniowanych grup w niekorzystnej sytuacji. Jednakże WLGD przewiduje preferencje dla operacji innowacyjnych i/lub dedykowanych powyższym grupom w ramach celów i przedsięwzięć zdefiniowanych w niniejszej strategii, za pomocą kryteriów wyboru premiujących takie operacje.

W ramach przedsięwzięć będą realizowane różne zadania, które będą komplementarne i będą prowadzić do osiągnięcia celów dzięki wzajemnemu uzupełnianiu się, z wykorzystaniem lokalnych zasobów. Wybrane w ramach celów przedsięwzięcia mają charakter komplementarny wobec siebie, będą synergicznie bezpośrednio wpływać na osiągnięcie zaplanowanych celów. W trakcie realizacji LSR będą prowadzone działania informacyjne, animacyjne mające na celu przygotowanie potencjalnych beneficjentów do pozyskania środków na realizację operacji składających się na poszczególne przedsięwzięcia.

C.1 Poprawa stanu infrastruktury Krainy Lasów i Jezior

Uzasadnienie

Poprawa stanu infrastruktury w Krainie Lasów i Jezior jest kluczowa dla poprawy jakości życia mieszkańców i atrakcyjności turystycznej regionu, jego rozwoju gospodarczego oraz ochrony środowiska naturalnego. Kraina Lasów i Jezior, z bogactwem naturalnych zasobów, może być atrakcyjnym miejscem dla turystów i mieszkańców. Poprawa publicznej i komercyjnej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej, takiej jak ścieżki piesze i rowerowe, miejsca odpoczynku, zaplecze gastronomiczne, obiekty sportowe, place zabaw itp., przyciągnie większą liczbę turystów, co przyczyni się do wzrostu lokalnej gospodarki.

Poprawa stanu infrastruktury przyczyni się do poprawy ogólnej jakości życia mieszkańców regionu. Lepsze zaplecze rekreacyjne i sportowe zapewnią miejsca do aktywnego wypoczynku, a dostęp do obiektów innej infrastruktury publicznej, w tym infrastruktury kulturalnej poprawi warunki codziennego życia i stworzy nowe możliwości spędzania wolnego czasu.

Rozwój stanu infrastruktury może przyczynić się także do lepszej ochrony środowiska naturalnego. Odpowiednio zaprojektowane nowe obiekty i zmodernizowane istniejące mogą minimalizować negatywny wpływ na przyrodę.

Realizacja tego celu może stworzyć nowe możliwości rozwoju lokalnej gospodarki. Poprawiona infrastruktura publiczna przyciągnie inwestorów i stworzy nowe miejsca pracy.

Przedsięwzięcie	Program i zakres wsparcia	Sposób realizacji	Potencjalni beneficjenci	Uzasadnienie
P.1.1. Rozwój małej infrastruktury publicznej	PS WPR – poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej	konkurs	organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury	Przeprowadzone konsultacje społeczne i analiza potrzeb oraz potencjału obszaru LSR (rozdz. IV) jednoznacznie wskazały na dotychczasowe braki i niedostateczne wsparcie w tym zakresie oraz duże zapotrzebowanie na pomoc dla projektów infrastrukturalnych, planowanych przez potencjalnych beneficjentów z sektorów: społecznego (np. stowarzyszenia, kluby sportowe) i publicznego (JST, instytucje kultury)
P.1.2. Rozwój istniejących przedsiębiorstw	PS WPR – rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej	konkurs	przedsiębiorcy	Z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz analizy potrzeb i potencjału obszaru LSR (rozdz. IV) wynika, że rozwój infrastruktury komercyjnej, takiej jak miejsca zakwaterowania, obiekty gastronomiczne i rekreacyjno-turystyczne oraz związane z kulturą, rozrywką i rekreacją, a także miejsca świadczenia usług dla ludności, poprawi dostęp społeczności lokalnej i turystów do usług i produktów zwiększających atrakcyjność Krainy Lasów i Jezior jako miejsca zamieszkania i celu turystycznego. Wsparcie jest przewidziane także dla przedsiębiorców wykorzystujących lokalne zasoby, w tym lokalne produkty wytworzone przez rolnictwo i gospodarkę leśną i łowiecką.

<p>P.1.3. Podejmowanie nowej działalności gospodarczej</p>	<p>PS WPR – rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne</p>	<p>konkurs</p>	<p>mieszkańcy</p>	<p>Z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz analizy potrzeb i potencjału obszaru LSR (rozdz. IV) wynika, że rozwój infrastruktury komercyjnej, takiej jak miejsca zakwaterowania, obiekty gastronomiczne i rekreacyjno-turystyczne oraz związane z kulturą, rozrywką i rekreacją, a także miejsca świadczenia usług dla ludności, poprawi dostęp społeczności lokalnej i turystów do usług i produktów zwiększających atrakcyjność Krainy Lasów i Jezior jako miejsca zamieszkania i celu turystycznego. Wsparcie jest przewidziane także dla przedsiębiorców wykorzystujących lokalne zasoby, w tym lokalne produkty wytworzone przez rolnictwo i gospodarkę leśną i łowiecką.</p>
<p>P.1.4. Rozwój infrastruktury lokalnej</p>	<p>FEW (EFRR) – projekty infrastrukturalne w ramach działania FEWP.08.01 Wspieranie rozwoju programowanego w Lokalnych Strategiach Rozwoju (RLKS)</p>	<p>konkurs</p>	<p>organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury</p>	<p>Przeprowadzone konsultacje społeczne oraz analiza potrzeb i potencjału obszaru LSR (rozdz. IV) jednoznacznie wskazały na dotychczasowe braki i niedostateczne wsparcie w tym zakresie oraz duże zapotrzebowanie na pomoc dla projektów infrastrukturalnych, planowanych przez potencjalnych beneficjentów z sektorów: społecznego (np. stowarzyszenia, kluby sportowe) i publicznego (JST, instytucje kultury)</p>

C.2 Zachowanie dziedzictwa lokalnego Krainy Lasów i Jezior

Uzasadnienie

Dziedzictwo lokalne stanowi niezwykle ważny element tożsamości społeczności. Zachowanie unikalnych tradycji, obrzędów, języka, sztuki i rzemiosła przekazuje przyszłym pokoleniom wiedzę o ich korzeniach i pochodzeniu. Przez pielęgnowanie dziedzictwa, lokalna społeczność mogą utrzymać swoją tożsamość i poczucie przynależności. Zabytki, miejsca historyczne, tradycje i opowieści przekazują informacje o rozwoju społeczności i kształtowaniu się krajobrazu kulturowego. Dzięki ochronie dziedzictwa lokalnego możemy edukować społeczność, turystów i przyszłe pokolenia na temat historii i wartości kulturowych regionu.

Dziedzictwo kulturalne i przyrodnicze Krainy Lasów i Jezior może być znaczącym czynnikiem przyciągającym turystów. Unikalne tradycje, architektura, krajobrazy naturalne i chronione obszary stanowią atrakcyjność turystyczną, przyczyniając się do wzrostu lokalnej gospodarki. Turystyka kulturowa i ekoturystyka mogą generować miejsca pracy i dochody dla społeczności lokalnych.

Dziedzictwo przyrodnicze Krainy Lasów i Jezior, takie jak chronione obszary przyrody, unikalne ekosystemy i gatunki roślin i zwierząt, wymagają szczególnej ochrony. Przez zachowanie dziedzictwa przyrodniczego, możemy chronić bioróżnorodność, utrzymywać ekologiczną równowagę i zapewnić długoterminową jakość środowiska naturalnego.

Ponadto dziedzictwo lokalne może być źródłem inspiracji. Poprzez rozwijanie turystyki, rzemiosła tradycyjnego i lokalnych wyrobów, społeczności mogą rozwijać się gospodarczo i podnosić swoje umiejętności. Dodatkowo, działania związane z zachowaniem dziedzictwa mogą budować więzi społeczne.

Przedsięwzięcie	Program i zakres wsparcia	Sposób realizacji	Potencjalni beneficjenci	Uzasadnienie
P.2.1. Ochrona i poprawa dostępu do elementów dziedzictwa lokalnego	PS WPR – ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi	konkurs	organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury	Przeprowadzone konsultacje społeczne oraz analiza potrzeb i potencjału obszaru LSR (rozdz. IV) wykazały duże potrzeby w tym zakresie. W ramach przedsięwzięcia przewiduje się projekty propagujące dziedzictwo lokalne w szczególności obejmujące działania takie jak: renowacja obiektów o szczególnym znaczeniu historycznym (zabytki) i przyrodniczym oraz przyczyniające się do zachowania dziedzictwa niematerialnego np. poprzez zakup wyposażenia dla podmiotów kultywujących lokalne tradycje. Szczególnie preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie/projekty partnerskie oraz operacje innowacyjne.

C.3 Wzmacnianie kapitału społecznego Krainy Lasów i Jezior

Uzasadnienie

Wzmacnianie kapitału społecznego poprzez rozwój edukacji i włączenie osób starszych, ludzi młodych oraz osób w niekorzystnej sytuacji przynosi korzyści społeczności lokalnej, przyczynia się do większej spójności społecznej, wzrostu potencjału rozwojowego regionu i poprawy jakości życia mieszkańców.

Włączenie osób starszych, ludzi młodych oraz osób w niekorzystnej sytuacji jest inwestycją w potencjał rozwojowy regionu. Osoby starsze mają ogromne doświadczenie życiowe i wiedzę, które mogą przekazywać młodszym pokoleniom. Ludzie młodzi przynoszą nowe pomysły, energię i innowacyjność. Włączenie osób w niekorzystnej sytuacji daje im szansę rozwoju, zdobycia nowych umiejętności i poprawy warunków życia. Wszystkie te grupy mają wiele do zaoferowania społeczności lokalnej, a ich włączenie przyczynia się do rozwoju regionu.

Rozwój edukacji, w tym dla osób starszych, młodych i w niekorzystnej sytuacji, jest kluczowy dla zwiększenia wiedzy, umiejętności i kompetencji społeczności. Poprawa dostępu do edukacji, szkoleń i kursów umożliwia zdobycie nowych umiejętności, podniesienie poziomu wykształcenia i zwiększenie szans na znalezienie pracy. Wzmocnienie kapitału ludzkiego przyczynia się do zwiększenia konkurencyjności regionu i polepszenia jakości życia mieszkańców.

Przedsięwzięcie	Program i zakres wsparcia	Sposób realizacji	Potencjalni beneficjenci	Uzasadnienie
P.3.1. Wsparcie równego dostępu do edukacji na obszarze Krainy Lasów i Jezior	FEW (EFS+) – Działanie FEWP.09.02 Edukacja przedszkolna, ogólna oraz kształcenie zawodowe w ramach rozwoju lokalnego	konkurs	organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego	Z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz analizy potrzeb i potencjału obszaru LSR (rozdz. IV) wynika, że wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z obszarów wiejskich poprzez poprawę jakości edukacji na każdym etapie w przedszkolach i szkołach na obszarze LSR jest koniecznością. Dlatego w ramach przedsięwzięcia przewiduje się wsparcie dla operacji przyczyniających się do poprawy

				dostępu do dobrej jakości edukacji przedszkolnej, realizacji kompleksowych programów rozwojowych, wzmocnienia szkolnictwa zawodowego, wsparcie edukacji pozaformalnej oraz działania na rzecz edukacji włączającej. Szczególnie preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie/projekty partnerskie oraz operacje innowacyjne.
P.3.2. Włączenie osób starszych, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji	PS WPR – włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji	konkurs	organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury	Przeprowadzone konsultacje społeczne oraz analiza potrzeb i potencjału obszaru LSR (rozd. IV) wykazały, że należy wesprzeć włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych i zdefiniowanych w LSR grup osób w niekorzystnej sytuacji poprzez działania prowadzące do zwiększenia aktywności mieszkańców z tych grup. Dlatego w ramach przedsięwzięcia przewiduje się wsparcie dla operacji aktywizujących np. poprzez rozwijanie świadomości i kompetencji tych osób (m. in. szkolenia, warsztaty, wizyty studyjne), rozwój oferty edukacyjno-kulturalnej, promocję zdrowego i aktywnego trybu życia, rozwój pasji i zainteresowań czy działalności na rzecz otoczenia. Szczególnie preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie/projekty partnerskie oraz operacje innowacyjne.

Wysokość wsparcia przyznawanego na rozpoczęcie działalności gospodarczej (w formie premii) ustalono na **80 000 zł** jako optymalną dla obszaru WLGD. Przyjęto kwotę premii, biorąc pod uwagę sytuację społeczno-gospodarczą obszaru WLGD i doświadczenia dotyczące wysokości wsparcia przyznawanego na podejmowanie działalności gospodarczej w okresie wdrażania poprzednich LSR, a także kierując się chęcią przyznania pomocy jak największej liczbie beneficjentów, biorąc pod uwagę ogromne potrzeby w tym zakresie na terenie WLGD Kraina Lasów i Jezior.

Poniżej prezentujemy przewidywane do wsparcia konkretne rodzaje działalności gospodarczej w ramach przedsięwzięć P.1.2. Rozwój istniejących przedsiębiorstw i P.1.3. Podejmowanie nowej działalności gospodarczej według działów Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD):

- Produkcja artykułów spożywczych
- Produkcja napojów
- Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
- Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
- Produkcja mebli
- Pozostała produkcja wyrobów
- Zakwaterowanie (z wyjątkiem zakwaterowania długoterminowego)
- Działalność usługowa związana z wyżywieniem
- Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane
- Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- Naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego
- Pozostała indywidualna działalność usługowa

Przewidywane do wsparcia rodzaje działalności gospodarczej są zgodne z celem C.1 Poprawa stanu infrastruktury Krainy Lasów i Jezior, ponieważ przyczynią się do jego osiągnięcia poprzez rozwój infrastruktury komercyjnej i tym samym poprawią dostęp społeczności lokalnej i turystów do usług i produktów zwiększających atrakcyjność Krainy Lasów i Jezior jako miejsca zamieszkania i celu turystycznego. Wsparcie jest przewidziane także dla przedsiębiorców wykorzystujących lokalne zasoby, w tym lokalne produkty wytworzone przez rolnictwo i gospodarkę leśną i łowiecką.

3. Przypisanie wskaźników do celów i przedsięwzięć

Przypisanie wskaźników do celów i przedsięwzięć oraz harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników zawarte jest w **Planie działania**, który stanowi **załącznik nr 2 do niniejszej LSR**.

Przy wyborze wskaźników kierowano się zapisami regulaminu konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, a w szczególności załącznika nr 3 do tego regulaminu *Struktura i wymagania dotyczące LSR*. W efekcie do poszczególnych celów i przedsięwzięć przypisano wskaźniki rezultatu i produktu zbieżne z obowiązkowymi wskaźnikami wskazanymi w tym załączniku.

Wartość wskaźników stanowi bezpośredni efekt konsultacji społecznych odzwierciedlający potrzebę systemowego rozwiązania zidentyfikowanych na obszarze LSR problemów w danym zakresie oraz efektywności kosztowej dla danego typu wskaźnika, określonej na podstawie danych historycznych i aktualnych stawek rynkowych.

Wskaźniki produktu przypisane do przedsięwzięć są pochodną konkretnych pomysłów i potrzeb zgłaszanych przez partnerów WLGD i potencjalnych beneficjentów LSR, oczywiście dopasowaną do możliwości finansowych LSR, w szczególności do kwot, które mogą być przeznaczone do realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Wskaźniki produktu przypisane do przedsięwzięcia *P.1.3. Podejmowanie nowej działalności gospodarczej* wynikają z przyjętych założeń, w szczególności założonej wysokości wsparcia poszczególnych operacji tj. wysokości premii na rozpoczęcie działalności gospodarczej – 80 tys. zł.

Wartość wskaźników rezultatu przypisane do poszczególnych celów stanowi bezpośredni wynik konsultacji społecznych odzwierciedlający minimalne wymagania dla efektywności systemowego rozwiązania zidentyfikowanych na obszarze LSR problemów w danym zakresie oraz efektywności kosztowej dla danego typu wskaźnika, określonej na podstawie danych historycznych.

W toku dyskusji na warsztatach poświęconych tworzeniu LSR, w oparciu o wiedzę i doświadczenie uczestników oraz dane zebrane w trakcie konsultacji społecznych, sformułowano wskaźniki, które uznano za jednakowo ważne ze względu na charakter obszaru LGD. Tylko zrównoważona realizacja ich wszystkich może zapewnić prawidłowy i oczekiwany rozwój obszaru LGD zarówno w zakresie społecznym jak i gospodarczym.

W tabeli *Plan działania* podano wartość początkową wskaźników według stanu na rok 2023. Datę tę uznano za punkt początkowy pomiarów ze względu na to, iż rok 2023 bezpośrednio poprzedza rok planowanego rozpoczęcia wdrażania LSR. Dla przejrzystości pomiarów przyjęto wartość wskaźników początkowych jako 0 (zero). Wskaźniki produktu i rezultatu mają osiągnąć planowaną wartość (stan docelowy) w roku 2029. Przyjęto tę datę, ponieważ realizacja operacji finansowanych w ramach Programów stanowiących główne źródła finansowania wdrażania LSR jest przewidywana do tego roku.

Źródłami danych, na podstawie których dokonywane będą pomiary wskaźników będą przede wszystkim dane własne LGD oraz dane przekazane przez beneficjentów i Urząd Marszałkowski np. wnioski o płatność czy ankiety monitorujące. Wskaźniki będą dokumentowane przez biuro LGD na bieżąco, z chwilą pojawienia się ich bądź uzyskania danych – przede wszystkim po zakończeniu realizacji i rozliczeniu poszczególnych operacji. W celu uaktualniania wskaźników, biuro LGD dokonywać będzie ich okresowych zestawień. Dokumentacja dotycząca wskaźników będzie prowadzona elektronicznie.

Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

1. Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD

Przyjęte rozwiązania formalno-instytucjonalne w WLGD Kraina Lasów i Jezior zakładają ściśle współdziałanie organów stowarzyszenia w procesie wyboru i oceny operacji.

Kluczową rolę odgrywa oczywiście Rada, do której wyłącznej właściwości należą zadania, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 4 ustawy RLKS, czyli wybór operacji do finansowania w ramach wdrażania LSR i ustalanie wysokości wsparcia. Rada posiada regulamin, który określa szczegółowe zasady i procedury jej funkcjonowania. W ramach Rady szczególne uprawnienia posiadają Prezydium Rady i Przewodniczący Rady, który organizuje jej pracę i podejmuje ważne decyzje proceduralne.

Samo uchwalanie Lokalnej Strategii Rozwoju należy do kompetencji Walnego Zebrania Członków, natomiast wprowadzanie zmian w Lokalnej Strategii Rozwoju, zgodnie z procedurą jej aktualizacji, uchwalanie procedur wyboru i oceny operacji, ustalanie i zmiana kryteriów wyboru operacji oraz uchwalanie regulaminów działania organów i Biura Stowarzyszenia leży w zakresie działania Zarządu stowarzyszenia.

Obsługę techniczną i merytoryczną powyższych organów zapewnia Biuro WLGD, którego pracownicy wykonują również określone czynności (np. przeprowadzają tzw. wstępną ocenę operacji) w procesie wyboru i oceny operacji oraz przygotowują projekty uchwał i pism.

Obecnie obowiązujące regulaminy i procedury zostały opracowane na potrzeby wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) objętej Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i są zgodne z obowiązującymi w tej perspektywie przepisami prawa krajowego i europejskiego, a także wytycznymi. Dokumenty te będą stopniowo nowelizowane lub opracowywane na nowo, w celu przystosowania ich do zmieniających przepisów i wytycznych, przez cały okres wdrażania niniejszej LSR.

Uregulowania sposobu wyboru i oceny operacji, a także stosowanych podczas tego procesu kryteriów, zaprojektowane zostaną odrębnie dla przedsięwzięć finansowanych w ramach poszczególnych funduszy (EFRROW, EFRR, EFS+), w odniesieniu do danego typu projektu. W trakcie opracowywania rozwiązań formalnych WLGD zadba przede wszystkim o zgodność zapisów z przepisami europejskimi i krajowymi obowiązującymi dla RLKS, a także dopasowanie ich do specyfiki obszaru objętego LSR (co w szczególności ujęte zostanie w sposobie sformułowania kryteriów). Przyjęte rozwiązania formalno-instytucjonalne zostaną skonstruowane w taki sposób, aby umożliwiły sprawny i transparentny wybór operacji w oparciu o ustalenia poczynione podczas definiowania problemów, przedsięwzięć, celów i wskaźników.

Proces oceny i wyboru operacji odbywać się będzie na podstawie Regulaminu Rady LGD oraz procedur wyboru i oceny operacji w ramach LSR, opracowanych odrębnie dla przedsięwzięć finansowanych w ramach poszczególnych funduszy.

Powyższe dokumenty będą udostępniane na stronie internetowej WLGD oraz będą dostępne dla każdego potencjalnego beneficjenta w Biurze stowarzyszenia.

We wszystkie te dokumentach zostaną zastosowane rozwiązania gwarantujące spełnienie następujących celów i założeń:

- zachowanie w poszczególnych głosowaniach odpowiedniego parytetu, tak aby przedstawiciele władzy publicznej ani żadnej pojedynczej grupy interesu nie mieli więcej niż 49 % praw głosu w podejmowaniu decyzji;
- bezstronność członków Rady, poprzez składanie w toku procedury oceniania i wyboru operacji tzw. *Deklaracji bezstronności i poufności*, powodujących konieczność wyłączenia się członków Rady w przypadku zaistnienia ich powiązania z operacją lub wnioskodawcą;
- jawność procesu wyboru poprzez udostępnianie procedur i protokołów z posiedzeń Rady do wiadomości publicznej (na stronie internetowej LGD, w wersji papierowej do wglądu w biurze LGD; poprzez doradztwo telefoniczne, drogą e-mail, osobiste, omawianie procedur w trakcie szkoleń czy warsztatów dla potencjalnych beneficjentów);

- uwzględnienie sytuacji szczególnych, które mogą zaistnieć w procesie wyboru i oceny operacji, oraz określenie sposobów ich rozwiązania (np. przy równej ilości punktów, rozbieżnościach w ocenie itp.);
- możliwość odwołania się wnioskodawców od niekorzystnych dla nich decyzji Rady;
- wybór najlepszych operacji, w największym stopniu uwzględniających potrzeby grup osób w niekorzystnej sytuacji poprzez zastosowanie odpowiednich kryteriów wyboru.

2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Dla wyboru i oceny operacji, o oparciu o właściwe przepisy unijne i krajowe opracowane zostaną kryteria wyboru operacji odrębnie dla przedsięwzięć finansowanych w ramach poszczególnych funduszy (EFRROW, EFRR, EFS+), w odniesieniu do danego typu projektu. Kryteria będą uwzględniać wymagania określone dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR oraz będą ściśle powiązane z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami.

W celu usprawnienia i przyspieszenia procesu opracowywania nowych i zmiany istniejących kryteriów, Walne Zebranie Członków WLGD przekazało w 2021 r. kompetencje do ustalania i zmiany kryteriów Zarządowi, zmieniając odpowiednie zapisy statutu stowarzyszenia.

Propozycja kryteriów zostanie opracowana na podstawie diagnozy obszaru i ludności zawartej w niniejszej LSR. Kryteria będą szeroko konsultowane z lokalną społecznością i partnerami WLGD. Opracowane kryteria będą miały dwójaki charakter – kryteriów dostępu i kryteriów wyboru (oceny wagowo-punktowej), oczywiście dostosowany do specyfiki każdego przedsięwzięcia i regulacji obowiązujących dla każdego z funduszy i programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR. Kryteria te będą zawierać szczegółowy opis wyjaśniający sposób oceny oraz wskazujący wymagania konieczne do spełnienia danego kryterium. Kryteria zostaną przygotowane w podziale na poszczególne przedsięwzięcia, uwzględniające ich specyfikę oraz możliwy do realizacji w ich ramach zakres operacji.

Opracowane kryteria będą spełniać warunki dotyczące ich obiektywności, niedyskryminującego charakteru, przejrzystości i mierzalności. Przy kryteriach wyboru określone zostaną zasady punktowania, w tym maksymalne i minimalne wartości, jakie może uzyskać operacja. Każde z kryteriów będzie posiadać stosowny opis, a tam, gdzie to konieczne będą zamieszczone definicje pojęć.

W zależności od specyfiki poszczególnych przedsięwzięć oraz zasad i wymagań sformułowanych przez instytucje zarządzające i wdrażające danymi EFSI, WLGD określi kryteria wyboru operacji o charakterze premiującym (rankingującym), których zastosowanie zapewni najefektywniejszy wybór operacji najlepiej pasujących do zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć. WLGD może ustanowić także kryteria wyboru o charakterze dostępowym (zawężające możliwość uzyskania wsparcia), które pozwolą ukierunkować wsparcie na operacje najlepiej odpowiadające potrzebom obszaru LSR i najlepiej pasujące do zaplanowanych realizacji przedsięwzięć.

W celu właściwego ukierunkowania pomocy WLGD stosuje przynajmniej część z kryteriów wyboru rekomendowanych w Planie Strategicznym WPR premiujących m.in. operacje:

- zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko,
- dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do grup zdiagnozowanych jako grupy w niekorzystnej sytuacji,
- realizowane w partnerstwie/projekty partnerskie,
- zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, gospodarki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności),
- innowacyjne.

Uwarunkowania i potrzeby związane z wdrażaniem LSR mogą ewoluować w czasie, co będzie mogło powodować potrzebę zmiany lub pewnej modyfikacji kryteriów wyboru. Procedura zmiany kryteriów została sformułowana już na etapie opracowania LSR, stwarzając gwarancje ewentualnego uruchomienia w przyszłości swobodnego mechanizmu naprawczego w sytuacji, gdyby np. zaproponowane początkowo zestawy kryteriów selekcji nie przynosiły oczekiwanych rezultatów lub wręcz w niekorzystny sposób wpływały na realizację LSR.

Propozycje zmiany kryteriów wyboru mogą składać członkowie WLGD, partnerzy lub potencjalni wnioskodawcy. Podmioty te zgłaszają pisemną propozycję zmian wraz ze szczegółowym uzasadnieniem. Uprawnieni do wystąpienia z formalnym wnioskiem o zmianę kryteriów są: Zarząd WLGD, grupa co najmniej 5 członków Rady lub Prezydium Rady. W przypadku przyjęcia wniosku przez Zarząd propozycja zmian kryteriów jest poddawana pod konsultacje społeczne. Po przeprowadzeniu konsultacji Zarząd ostatecznie formułuje treść zmiany oraz przyjmuje stosowną uchwałę. Następnie Zarząd występuje do Samorządu Województwa o akceptację zmian.

W przypadku zmiany kryteriów wyboru będą one obowiązywać dla naborów wniosków ogłoszonych po dniu zatwierdzenia tych zmian.

3. Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność oraz przedstawienie jej definicji i zasad oceny

Jednym z kryteriów wyboru operacji będzie innowacyjność. Jest ona rozumiana w szerokim znaczeniu tego słowa jako zmiana mająca na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych w kontekście lokalnym. Będzie brany pod uwagę stopień oryginalności zmian – premiowane będą zmiany kreatywne (powstałe w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczące nowych produktów, usług, procesów lub organizacji), a także imitujące (wzorowane na wcześniej powstałych produktach, usługach, procesach lub organizacjach; dotyczące nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych), natomiast innowacje pozorne (drobne zmiany oferujące rzekome nowości) nie będą brane pod uwagę.

Zatem innowacyjność w odniesieniu do operacji przewidzianych w niniejszej LSR oznacza:

- dla operacji z zakresu podejmowania oraz rozwoju przedsiębiorczości: wprowadzenie nowego produktu, usługi, procesu, metody marketingowej, modelu organizacyjnego na poziomie co najmniej gminy. Udowodnienie innowacyjności leży po stronie wnioskodawcy i wynikać ma z jego oświadczenia i opisu; im większa skala innowacyjności, tym wyższa punktacja wniosku;
- dla operacji z zakresu inwestycji: niestandardowe lub proekologiczne rozwiązania konstrukcyjne, technologiczne, architektoniczne lub/i partycypacyjne wykorzystanie powstałej infrastruktury (współpraca międzysektorowa służąca realizacji celów inwestycji, wykorzystanie potencjału obiektu), w skali co najmniej gminy. Udowodnienie innowacyjności będzie leżeć po stronie wnioskodawcy i wynikać ma z opisu projektu inwestycji; oceniany będzie brak lub istnienie innowacyjności;
- dla operacji nieinwestycyjnych: niestandardowe wykorzystanie w ramach operacji lokalnych zasobów (przyrodniczych, kulturalnych, społecznych, istniejącej infrastruktury itp.), a zwłaszcza pozytywny wpływ na ochronę środowiska lub przeciwdziałanie zmianom klimatycznym lub/i nowatorskie podejście w projekcie do wsparcia grup w niekorzystnej sytuacji, w skali co najmniej gminy. Udowodnienie innowacyjności będzie leżeć po stronie wnioskodawcy i wynikać ma z opisu; im większa skala innowacyjności, tym wyższa punktacja wniosku.

4. Informacja o realizacji projektów grantowych, operacji własnych i projektach w partnerstwie/partnerskich.

WLGD Kraina Lasów i Jezior nie planuje realizować projektów grantowych, operacji własnych i/lub operacji realizowanych w partnerstwie z partnerami spoza obszaru danej LSR (projektów partnerskich).

Natomiast w ramach wdrażania niniejszej LSR będą premiowane operacje realizowane w partnerstwie na obszarze LSR. Operacje takie będą premiowane poprzez zastosowanie kryteriów o charakterze rankingującym, przyznającym dodatkowe punkty takim operacjom.

5. Oświadczenie LGD

WLGD Kraina Lasów i Jezior oświadcza, że projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ i EFRR, a także iż promowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus.

Rozdział VIII Plan działania

Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktów (sporządzony na obowiązkowym formularzu) stanowi **załącznik nr 2 do niniejszej LSR**. Zawiera on także wskaźniki rezultatu dla każdego przedsięwzięcia, wybrane z katalogu obowiązkowych wskaźników rezultatu PS WPR. Również wskaźniki dotyczące przedsięwzięć finansowanych z EFRR i EFS+ zostały przypisane do nich z katalogów wskazanych w dokumentacji konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Wszelkie działania prowadzone przez LGD będą mieć na celu systematyczną realizację założeń celów LSR Krainy Lasów i Jezior na lata 2023-2027: celów i przedsięwzięć oraz przyporządkowanych im wskaźników. Intensywność prowadzenia naborów oraz wybór typów operacji będą ustalane w taki sposób, aby LGD bezproblemowo uzyskiwała wymagane poziomy realizacji wskaźników w kluczowych momentach pomiaru, które są tożsame z terminami osiągnięcia kamieni milowych zawartymi w projekcie umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (umowy ramowej) tj.:

- do 30 czerwca 2026 r. – dotyczy wsparcia na wdrażanie LSR w ramach PS WPR;
- do 31 grudnia 2026 r. – dotyczy wsparcia na wdrażanie LSR w ramach programu regionalnego FEW;
- do 31 grudnia 2027 r. – dotyczy wsparcia na wdrażanie LSR w ramach PS WPR;
- do 31 grudnia 2028 r. – dotyczy wsparcia na wdrażanie LSR w ramach programu regionalnego FEW.

Wszystkie nabory wniosków planowane do przeprowadzenia w ramach wdrażania LSR, zostały zaplanowane w początkowych latach okresu wdrażania w sposób umożliwiający minimalizowanie ryzyk związanych z osiągnięciem wskaźników przyjętych jako miary sukcesu LSR. Osiągnięcie docelowego stanu wszystkich wskaźników produktu i rezultatu planowane jest już na rok 2027, podobnie jak wydatkowanie wszystkich środków finansowych na realizację LSR. Spowodowane jest to przede wszystkim niewielką w stosunku do potrzeb i oczekiwań kwotą środków jaka może być przeznaczona na jej realizację oraz doświadczeniami dotyczącymi kontraktacji i wydatkowania środków w poprzednich okresach programowania. Oznacza to, że zakłada się realizację większości operacji w pierwszych latach wdrażania LSR. W przypadku niewykorzystania przez beneficjentów wszystkich dostępnych kwot pomocy lub przyznania dodatkowych środków na realizację LSR będą oczywiście dokonywane korekty Planu działania i zmieniane wartości wskaźników.

Szczegółowy harmonogram naborów wniosków zostanie opracowany i udostępniony potencjalnym beneficjentom po zawarciu umowy ramowej.

Przez cały okres trwania naborów prowadzone będzie systematyczne doradztwo oraz szkolenia dla beneficjentów. Ich intensywność oraz tematyka będą na bieżąco modyfikowane w zależności od potrzeb wnioskodawców oraz zakresu oczekiwanego wsparcia.

Rozdział IX Plan finansowy LSR

Niniejsza LSR jest strategią wielofundusową.

Bezpośrednim źródłem finansowania przewidzianych w LSR operacji będą środki pochodzące z trzech Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych (EFSI):

- w ramach Programu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR): Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW);
- w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejski Fundusz Społeczny (EFS).

Budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze i zakresy wsparcia tj. realizację operacji w ramach LSR i zarządzanie LSR stanowi **załącznik nr 3 do niniejszej LSR**.

Plan wykorzystania budżetu LSR, w podziale na poszczególne lata wdrażania i fundusze, z uwzględnieniem terminów osiągnięcia kamieni milowych stanowi załącznik nr 4 do niniejszej LSR.

Kwoty zawarte w obu tych dokumentach są nominowane w walucie Euro.

Koszty określone jako koszty zarządzania LSR to przede wszystkim koszty związane z zarządzaniem procesem wdrażania LSR, w tym koszty wynagrodzeń personelu, utrzymania i wyposażenia biura LGD, a także wydatki na działania aktywizacyjne prowadzone bezpośrednio przez WLGD. Obejmują one koszty związane ze szkoleniem osób zaangażowanych w realizację LSR, animowaniem, wspieraniem społeczności lokalnych w zakresie realizacji celów oraz działaniami szkoleniowymi i doradczymi, a także informacyjno-promocyjnymi dotyczącymi całego obszaru LGD.

Budżet LSR i plan jego wykorzystania jest ściśle powiązany z poszczególnymi celami LSR, które mają przyczynić się do zrealizowania wizji, określonej w partycypacyjnym procesie tworzenia założeń strategii. Zgodnie z wynikami konsultacji społecznych oraz wnioskami wynikającymi z przeprowadzonej diagnozy obszaru i analizy SWOT większość środków przeznaczonych na realizację LSR została przypisana do przedsięwzięć mających na celu C.1 *Poprawa stanu infrastruktury Krainy Lasów i Jezior*, który będzie finansowany ze środków PS WPR i EFRR. Cele C.2 *Zachowanie dziedzictwa lokalnego Krainy Lasów i Jezior* i C.3 *Wzmacnianie kapitału społecznego Krainy Lasów i Jezior*, chociaż ważne, będą realizowane za pomocą stosunkowo skromnych środków finansowych w ramach środków PS WPR (C.2 i C.3) oraz EFS+ (C.3).

Rozdział X Monitoring i ewaluacja

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów LSR jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiągniętych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań. LSR opracowana została w sposób partycypacyjny, w związku z czym warunkiem niezbędnym dla prawidłowej realizacji dokumentu jest możliwie jak najbardziej aktywny udział mieszkańców w procesie oceny postępów z jej wdrażania, a także ocena sposobu funkcjonowania WLGD.

Monitoring oznacza systematyczne i ciągłe zbieranie, analizę i wykorzystywanie informacji o przebiegu wdrażania LSR na potrzeby zarządzania oraz bieżącego podejmowania decyzji. Jest on działaniem towarzyszącym procesowi wdrażania dokumentu – pozwala na sprawdzanie poziomu realizacji kierunków interwencji oraz wskazuje na ewentualną potrzebę podjęcia działań korygujących. Proces monitoringu ma charakter ciągły.

Ewaluacja jest natomiast działaniem analitycznym, mającym na celu dostarczenie informacji na temat skuteczności podjętych celów i przedsięwzięć. Pozwala ona na zestawienie wyników realizowanej strategii z zaplanowanymi wskaźnikami. Celem ewaluacji jest wykorzystanie doświadczeń płynących z dotychczasowych działań wdrożeniowych do poprawy przyszłych rozwiązań.

Dostarczeniu informacji na podstawie, których Zarząd, Rada i członkowie WLGD mogą systematycznie dowiadywać się o występowaniu rozbieżności w realizacji planów i osiągnięciu celów będzie służyć system monitorowania.

Monitorowaniu będą podlegały następujące aspekty działań WLGD:

- monitorowanie realizacji LSR,
- monitorowanie wydatkowania środków na poszczególne zamierzenia.

Dzięki temu LGD będzie dbać o swoją stabilną sytuację finansową i podejmować działania interwencyjne w przypadku rozbieżności lub niepowodzeń w realizacji LSR.

System monitorowania będzie polegał na:

- gromadzeniu danych na podstawie formularzy, wniosków, informacji uzyskanych od podmiotów wdrażających (Samorząd Województwa, ARiMR) o zawartych umowach i wysokości środków wypłacanych beneficjentom na realizację operacji,
- monitorowaniu operacyjnym na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji,
- weryfikacji osiągnięcia rzeczywistych rezultatów na podstawie gromadzenia danych dotyczących wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych przedsięwzięć,
- dokonywania przeglądu procedur wewnętrznych wdrożenia poszczególnych działań LSR,
- gromadzeniu danych dotyczących wydatkowania środków na funkcjonowanie WLGD.

Sposoby raportowania:

- raporty pisemne i sprawozdania dotyczące realizacji operacji i funkcjonowania WLGD,
- analiza dokumentów merytorycznych i finansowych dostępnych w biurze.

Ewaluacja służy ocenie sukcesu WLGD i LSR. W ramach ewaluacji dokonuje się oceny odpowiedzialności, skuteczności, efektywności i oddziaływania projektu w stosunku do założeń.

Przedmiotem ewaluacji będzie:

- identyfikacja i ocena celów LSR,
- identyfikacja i ocena sposobów realizacji celów,
- identyfikacja i ocena zamierzonych i niezamierzonych efektów wdrażania strategii.
- ocena jakości działań towarzyszących realizacji celów strategii

Ewaluacja dostarczy także informacji na temat ilości i jakości zrealizowanych przedsięwzięć, wpływu zrealizowanych operacji/przedsięwzięć na osiągnięcie celów Lokalnej Strategii Rozwoju oraz propozycji zmian w sposobie funkcjonowania WLGD.

Ewaluacja będzie realizowana ex post, będzie dotyczyć oceny działań w minionym okresie z perspektywy realizacji okresu wdrażania LSR w tym oceny jakości partnerstwa i sprawności

funkcjonowania WLGD. Ewaluacja będzie dotyczyć funkcjonowania biura, funkcjonowania organów WLGD, efektywności stosowanych procedur, przepływu informacji, sprawności podejmowania decyzji.

Ewaluacja zostanie dokonana za pomocą poniższych mierników i informacji, które będą one dostarczać z punktu widzenia wdrażania i aktualizacji LSR:

- liczba projektów zgłaszanych przez podmioty lokalne w kolejnych okresach wdrażania (poziom wypromowania LSR wśród podmiotów lokalnych, dostosowanie LSR do oczekiwań lokalnych podmiotów);
- jakość merytoryczna i techniczna zgłaszanych projektów (poziom przygotowania lokalnych podmiotów do właściwego opracowywania projektów, określenie głównych trudności wnioskodawców we właściwym przygotowaniu projektów, a co za tym idzie dostosowanie rodzaju udzielanego wsparcia do realnych potrzeb);
- poziom osiągania efektów w ramach realizowanych operacji (weryfikacja tempa i jakości wdrażania operacji, weryfikacja wiarygodności partnerów wdrażających konkretny projekt);
- wartość wkładu własnego podmiotów lokalnych (stopień uaktywnienia finansowych i pozafinansowych potencjałów znajdujących się w dyspozycji beneficjentów);
- proporcja pomiędzy wielkością wsparcia udzielanego podmiotom lokalnym w ramach strategii a ich wkładem własnym (efekty mnożnikowe uzyskiwane w wyniku wdrażania strategii);
- liczba beneficjentów pośrednich i bezpośrednich realizowanych projektów - zakładana i rzeczywista społeczna i gospodarcza rozległość oddziaływania LSR;
- poziom realizacji – stopień zbieżności podejmowanych działań wdrożeniowych z realnymi potrzebami rozwojowymi obszaru wyrażającymi się w celach LSR, określenie tempa zmian na obszarze, określenie skuteczności podejmowanych działań strategicznych;
- efektywność realizacji projektu, czyli stosunek wyniku użytecznego do poniesionych kosztów - określenie efektywności poszczególnych projektów, wnioski na temat warunków efektywności projektów realizowanych w ramach LSR;
- zmiana wewnętrznych uwarunkowań rozwoju obszaru na skutek wdrażania strategii, a w szczególności operacji wynikających ze strategii (badanie, na ile zmianie ulegają siły i słabości obszaru wskutek realizacji strategii, a co za tym idzie identyfikowanie przesłanek dla aktualizacji strategii oraz zawartych w niej przedsięwzięć);
- szybkość udzielania wsparcia beneficjentom (określenie sprawności funkcjonowania struktur LGD).

Wyniki ewaluacji służyć będą wprowadzaniu zmian aktualizacyjnych w LSR oraz usprawnień w działalności Wielkopolskiej Lokalnej Grupy Działania Kraina Lasów i Jezior.

Sposób dokonywania oceny (ewaluacji) pozwoli na:

- uaktualnianie strategii do potrzeb podmiotów lokalnych i warunków rozwoju obszaru,
- doskonalenia operacji wynikających ze strategii,
- doskonalenia działań techniczno-organizacyjnych na rzecz wdrażania strategii.

Ewaluacja i monitorowanie będzie miało charakter wewnętrzny – zbieraniem i przetwarzaniem danych zajmować się będą pracownicy WLGD, a ich analizy i przełożenia na konkretne decyzje dokonają organy stowarzyszenia – przede wszystkim Zarząd i Rada, przy współpracy z Komisją Rewizyjną.

Monitoring będzie prowadzony przez cały okres wdrażania niniejszej LSR, natomiast ewaluacja zostanie przeprowadzona w ostatnim roku wdrażania.

Zaproponowana metodologia przeprowadzenia ewaluacji własnej WLGD pozwoli na bezpośrednie powiązanie jej z oceną realizacji celów określonych przez WLGD do osiągnięcia przez realizację LSR i ocena planowanych przedsięwzięć mających doprowadzić do osiągnięcia tych celów.

Szczegóły procesu monitorowania i ewaluacji zawiera poniższa tabela:

Monitoring w procesie wdrażania LSR				
Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Wskaźniki realizacji LSR	Biuro WLGD	ankiety monitorujące, informacje otrzymywane z UMWW, dokumentacja biura WLGD	na bieżąco	Stopień realizacji wskaźników oraz zgodność osiągniętych wskaźników z planem działania
Budżet LSR	Zarząd i Rada WLGD	informacje otrzymywane z UMWW, dokumentacja biura WLGD	na bieżąco	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do środków zakontraktowanych
Harmonogram ogłaszania konkursów	Zarząd i Rada WLGD	dokumentacja biura WLGD	na bieżąco	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem
Poziom doradztwa świadczonego przez pracowników Biura LGD	Zarząd i Biuro WLGD	dokumentacja biura WLGD, ankiety satysfakcji	na bieżąco, podsumowanie na koniec każdego okresu kalendarzowego	Ocena pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, efektywność świadczonego doradztwa
Ewaluacja w procesie wdrażania LSR				
Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas dokonania ewaluacji	Analiza i ocena danych
Realizacja celów, przedsięwzięć i wskaźników określonych w LSR	Zarząd i Biuro WLGD	ankiety monitorujące, informacje otrzymywane z UMWW, dokumentacja biura WLGD	po zakończeniu etapu wdrażania LSR zbieżnego z terminami osiągnięcia kamieni milowych w umowie ramowej	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR; określenie stopnia realizacji poszczególnych celów
Budżet LSR	Zarząd i Rada WLGD	dokumentacja biura LGD, informacje otrzymywane z UMWW,	po zakończeniu etapu wdrażania LSR zbieżnego z terminami osiągnięcia kamieni milowych w umowie ramowej	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne zadania

Procedury i kryteria oceny projektów	Rada i Biuro WLGD	dokumentacja biura WLGD, ankiety ewaluacyjne	Po zakończeniu wdrażania LSR	użyteczność i adekwatność stosowanych procedur i kryteriów oceny projektów do celów LSR
Harmonogram ogłaszania konkursów	Zarząd i Rada WLGD	dokumentacja biura LGD	po zakończeniu etapu wdrażania LSR zbieżnego z terminami osiągnięcia kamieni milowych w umowie ramowej	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	Zarząd i Rada WLGD	ankiety ewaluacyjne, sprawozdania beneficjentów, dokumentacja biura LGD monitoring operacyjny (wizje lokalne na miejscu realizacji operacji)	Po zakończeniu wdrażania LSR	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona, jako liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD oraz skuteczność animacji społeczności
Działalność LGD, pracownicy i funkcjonowanie biura	Zarząd i Biuro WLGD	ankiety ewaluacyjne, dokumentacja biura LGD opinie: Dyrektora biura LGD, Zarządu, Komisji Rewizyjnej,	Po zakończeniu wdrażania LSR	Ocena poprawności działalności prowadzonej przez WLGD, określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR

W przypadku konieczności aktualizacji LSR, propozycje zmiany poszczególnych zapisów LSR mogą składać: członkowie Zarządu, Dyrektor Biura WLGD, Komisja Rewizyjna, Rada WLGD oraz grupa co najmniej 5 członków WLGD. Podmioty te zgłaszają propozycję zmian wraz z uzasadnieniem. Zarząd WLGD na najbliższym posiedzeniu wyraża opinię na temat zgłoszonych propozycji i w przypadku stwierdzenia zasadności zmian poddaje je pod konsultacje społeczne (co najmniej poprzez zamieszczenie zmienianych części LSR wraz z uzasadnieniem na stronie internetowej LGD). Po przeprowadzeniu konsultacji i analizie wniosków i uwag, Zarząd ostatecznie formułuje treść zmiany oraz przyjmuje ją w drodze uchwały. Jeżeli jednak potrzeba zmiany LSR wynika z: zmiany przepisów prawa, wezwań lub zaleceń Samorządu Województwa lub dotyczy zmian wskaźników albo kwot w planie wykorzystania budżetu LSR, a także zapisów o charakterystyce członków albo partnerów LGD lub struktury organu decyzyjnego LGD, to Zarząd może odstąpić od przeprowadzenia konsultacji społecznych. Następnie Zarząd występuje do Samorządu Województwa o akceptację zmian.

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Bondyra K. Raport z analizy Specjalizacji Subregionu Leszczyńskiego, Poznań 2019
2. 3. Łęcki W. Wielkopolska. Nasza kraina, Poznań 2004
4. Moliński Z. Przewodnik po Lesznie i okolicach. Wyd. Urząd Miasta Leszno, Leszno 1999
5. Rąkowski G. Parki krajobrazowe w Polsce. Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa 2002
6. Skubiak B. Edukacja jako czynnik wspierający rozwój gospodarczy. Implikacje dla Polski, Katowice 2013
7. Adam Szewczuk, Magdalena Kogut-Jaworska, dr Magdalena Ziolo. Rozwój lokalny i regionalny. Teoria i praktyka, Wrocław 2011

Załączniki do LSR

1. Cele i przedsięwzięcia.
2. Plan działania - wskazujący harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu.
3. Budżet LSR - w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia.
4. Plan wykorzystania budżetu LSR – wykazujący wykorzystanie zakontraktowanych środków w podziale na poszczególne fundusze i lata.

Załącznik nr 1: Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 Poprawa stanu infrastruktury Krainy Lasów i Jezior	grupy docelowe	sposób realizacji
2 400 000,00	P.1.1. Rozwój małej infrastruktury publicznej	organizacje pozarządowe, samorządy, mieszkańcy, turyści	konkurs PS WPR
600 000,00	P.1.2. Rozwój istniejących przedsiębiorstw	przedsiębiorcy, w szczególności grupy osób w niekorzystnej sytuacji	konkurs PS WPR
400 000,00	P.1.3. Podejmowanie nowej działalności gospodarczej	mieszkańcy, w szczególności grupy osób w niekorzystnej sytuacji	konkurs PS WPR
948 000,00	P.1.4. Rozwój infrastruktury lokalnej	organizacje pozarządowe, samorządy, mieszkańcy, turyści	konkurs EFRR
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2 Zachowanie dziedzictwa lokalnego Krainy Lasów i Jezior	grupy docelowe	sposób realizacji
250 000,00	P.2.1. Ochrona i poprawa dostępu do elementów dziedzictwa lokalnego	organizacje pozarządowe, samorządy, mieszkańcy, turyści	konkurs PS WPR
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.3 Wzmacnianie kapitału społecznego Krainy Lasów i Jezior	grupy docelowe	sposób realizacji
1 421 000,00	P.3.1. Wsparcie równego dostępu do edukacji na obszarze Krainy Lasów i Jezior	organizacje pozarządowe, samorządy, mieszkańcy, w szczególności grupy osób w niekorzystnej sytuacji	konkurs EFS+
100 000,00	P.3.2. Włączenie osób starszych, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji	organizacje pozarządowe, samorządy, mieszkańcy, w szczególności grupy osób w niekorzystnej sytuacji	konkurs PS WPR

Załącznik nr 2: Plan działania

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1.	Poprawa stanu infrastruktury Krainy Lasów i Jezior													
Przedsięwzięcie P. 1.1	Liczba obiektów infrastruktury publicznej objętych wsparciem	0 szt.	0%	3 szt.	25%	8 szt.	92%	1 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P. 1.2	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem	0 szt.	0%	0 szt.	0%	10 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P. 1.3	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem	0 szt.	0%	0 szt.	0%	20 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.1.4	RCO77 Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0 szt.	0%	0 szt.	0%	10 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	FEW
	FEW5.2-P2 Liczba wspartych miejsc aktywizacji społecznej	0 szt.	0%	0 szt.	0%	2 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	

W.1.1 R.41 łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.		0 osób		1 500 osób		4 000 osób		500 osób		0 osób		0 osób		PS WPR
W.1.2 R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.		0 szt.		0 szt.		5 szt.		0 szt.		0 szt.		0 szt.		PS WPR
W.1.3 R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.		0 szt.		0 szt.		20 szt.		0 szt.		0 szt.		0 szt.		PS WPR
W.1.4 RCR77 Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem		0 szt.		0 szt.		2 000 osób/rok		0 szt.		0 szt.		0 szt.		FEW
W 1.4. FEW5.2-R1 Ludność korzystająca z miejsc aktywizacji społecznej		0 szt.		0 szt.		600 osób		0 szt.		0 szt.		0 szt.		FEW
C.2.	Zachowanie dziedzictwa lokalnego Krainy Lasów i Jezior													
Przedsięwzięcie P. 2.1	Liczba zrealizowanych operacji	0 szt.	0%	0 szt.	0%	6 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR

W.2.1 R.41 łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.	0 osób	-	0 osób	-	3 000 osób	-	0 osób	-	0 osób	-	0 osób	-	0 osób	PS WPR
C.3.	Wzmacnianie kapitału społecznego Krainy Lasów i Jezior													
Przedsięwzięcie P. 3.1	PLFCO01 Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	0 osób	0%	0 osób	0%	500 osób	100%	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	FEW
	PLFCO03 Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	0 osób	0%	0 osób	0%	4 000 osób	100%	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	
	PLFCO04 Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	0 osób	0%	0 osób	0%	1 000 osób	100%	0 osób	0%	0 osób	0%	0 osób	0%	
Przedsięwzięcie P. 3.2	Liczba zrealizowanych operacji	0 szt.	0%	0 szt.	0%	3 szt.	50%	3 szt.	100%	0 szt.	100%	0 szt.	100%	PS WPR

W.3.1 PLFCR01 Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje I po opuszczeniu programu	0 osób	-	0 osób	-	700 osób	-	0 osób	-	0 osób	-	0 osób	-	FEW
W.3.2 R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.	0 osób	-	0 osób	-	100 osób	-	100 osób	-	0 osób	-	0 osób	-	PS WPR

Załącznik nr 3: Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	3 750 000,00	948 000,00	1 421 000,00	6 119 000,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	662 500,00	167 511,60	251 090,70	1 081 102,30
Razem	4 412 500,00	1 115 511,60	1 672 090,70	7 200 102,30

* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.

** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić „0”.

Załącznik nr 4: Plan wykorzystania budżetu LSR

fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFRROW	0,00	0,00	3 000 000,00	80,00	500 000,00	93,33	250 000,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EFS+	0,00	0,00	1 000 000,00	70,18			421 000,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
EFRR	0,00	0,00	948 000,00	100,00			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	0,00	0,00	4 948 000,00	80,86	500 000,00	89,03	671 000,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00